

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Факультет філології
Кафедра української філології та міжкультурної комунікації

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор
Котляр Ю.В.

"31" вересня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сучасна українська мова

(наскрізна)

Спеціальність 014 «Середня освіта»

Спеціалізація 014.01 «Українська мова і література»

Розробники

Жвава О.А.

Островська Л.С.

Пономаренко С.С.

Завідувач кафедри розробника

Лебединцева Н.М.

Завідувач кафедри спеціальності

Лебединцева Н.М.

Гарант освітньої програми «Теорія і методика навчання: Українська мова і література та англійська мова»

Жвава О.А.

Декан факультету філології

Зубенко Т.В.

Начальник НМВ

Шкірчак С.І.

Миколаїв – 2022 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Сучасна українська мова	
Галузь знань	01 «Освіта / Педагогіка»	
Спеціальність	014 «Середня освіта»	
Спеціалізація (якщо є)	014.01 «Українська мова і література»	
Освітня програма	Теорія і методика навчання: Українська мова і література та англійська мова	
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)	
Статус дисципліни	Нормативна	
Курс навчання	1-й, 2-й, 3-й, 4-й	
Навчальний рік	2019-2020, 2020-2021, 2021-2022, 2022-2023	
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма	Заочна форма
	1-й, 2-й, 3-й, 4-й, 5-й, 6-й, 7-й, 8-й	-
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	32,5 кредити / 975 годин	
Структура курсу:	Денна форма	Заочна форма
	<ul style="list-style-type: none"> - лекції - семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові) - годин самостійної роботи студентів 	243 год. 243 год. 489 год.
Відсоток аудиторного навантаження	50 %	
Мова викладання	українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)	атестація (3-й семестр)	
Форма підсумкового контролю	іспит (1-й, 2-й, 4-й, 5-й, 6-й, 7-й семестр)	

2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Мета дисципліни: висвітлити основні особливості системи сучасної української мови, специфіку одиниць кожного мовного рівня, виробити практичні навички володіння усним і писемним літературним мовленням, а також розвинути здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в професійно-педагогічній діяльності, що передбачають застосування теоретичних положень і методів лінгвістичних дисциплін.

Зазначена мета передбачає реалізацію низки **завдань**:

1) системно засвоїти основні теоретичні щодо мовних рівнів, знання яких є необхідними для майбутнього професійної діяльності вчителів української мови та літератури;

2) сформувати в майбутніх учителів української мови та літератури творчий підхід до аналізу мовних одиниць;

3) виробити науковий лінгвістичний світогляд та навички вести самостійну дослідницьку роботу;

4) практично оволодіти нормами сучасної української літературної мови;

5) набуття навичок застосування прийомів і методик аналізу мовних одиниць;

6) підготовка студентів до розв'язання лінгводидактичних і дослідницьких завдань.

Програмні компетентності

Загальні

ЗК 2 Знання й розуміння предметної сфери та розуміння професійної діяльності.

ЗК 8 Здатність до писемної та усної комунікації в різних ситуаціях професійного й особистісного спілкування засобами державної мови.

Фахові

ФК 1 Володіння спеціальними знаннями загальних і часткових теорій мовознавства, наукових шкіл і напрямів філологічних досліджень.

ФК 6 Здатність здійснювати професійну діяльність українською мовою, спираючись на знання організації мовних систем, законів їхнього розвитку, сучасних норм їх використання.

ФК 8 Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії української мови в процесі навчання.

ФК 9 Здатність використовувати знання української мови для формування національної свідомості, культури, ціннісних орієнтацій учнів.

ФК 10 Здатність інтерпретувати й зіставляти мовні явища, використовувати різні методи й методики аналізу тексту.

Спеціальні предметні компетентності

ПК 1 Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії української мови і літератури в практиці навчання української мови у закладах середньої освіти (рівень базової середньої освіти).

ПК 2 Здатність адекватно використовувати мовні ресурси, демонструвати сформовану мовну й мовленнєву компетенції в процесі фахової та міжособистісної комунікації, володіти різними засобами мовної поведінки в різних комунікативних контекстах.

ПК 6 Здатність доцільно застосовувати сучасні методи й освітні технології навчання, створювати навчально-методичне забезпечення (обладнання) для проведення занять з української мови.

Очікувані програмні результати навчання

ПРН 1 Базові знання основних розділів мовознавства.

ПРН 7 Базові знання про основні етапи розвитку й сучасний стан української літературної мови.

ПРН 9 Знання мовних норм, соціокультурної ситуації розвитку української мови, особливостей використання мовних одиниць у певному контексті.

ПРН 13 Демонструвати належний рівень володіння українською мовою в писемній та усній формах, зокрема в професійному спілкуванні; презентувати результати навчання й дослідницьких спроб цією мовою.

ПРН 19 Характеризувати теоретичні та практичні аспекти конкретної філологічної / педагогічної / методичної галузі.

ПРН 20 Здійснювати науковий аналіз мовного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням класичних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

ПРН 21 Дотримуватися принципів академічної доброчесності.

ПРН 22 Здатність працювати результативно індивідуально та в групах задля опрацювання певних завдань і формування коректних висновків.

ПРН 25 Висловлювати й аргументувати свою думку стосовно конкретних питань мовознавства.

ПРН 26 Усвідомлювати й дотримуватися етичних норм поведінки.

ПРН 27 Установлювати й осмислювати елементарні міждисциплінарні зв'язки.

ПРН 28 Переглядати свої погляди й судження та міняти спосіб дій за наявності переконливих аргументів.

ПРН 29 Пояснювати доступно й аргументовано сутність конкретних філологічних питань і власну точку зору як фахівцям, так і учням.

Предметом курсу є система сучасної української мови.

Об'єкт курсу становлять одиниці різних мовних рівнів і субрівнів української мови, їхня семантика та функції.

У результаті навчання студенти повинні знати:

- 1) усталений поняттєво-термінологічний апарат сучасної української мови;
- 2) місце, роль і функції сучасної української літературної мови в суспільстві;
- 3) норми сучасної української літературної мови;
- 4) специфіку лексико-семантичного рівня, лексичні одиниці, одиниці морфеміки та словотвору, їхнє призначення та особливості функціонування в українській мові;
- 6) особливості фонетико-фонологічної будови, закони української орфоєпії, принципи орфографії української мови;
- 7) систему частин мови, особливості формотворення й словозміни, морфологічні категорії, їхню структуру й семантику, а також типи граматичних значень і засоби їхнього вираження;
- 8) синтаксичну організацію сучасної української мови: синтаксичні одиниці, зв'язки й відношення; синтаксичні категорії, засоби їхньої репрезентації, специфіку вживання та функціонування синтаксичних одиниць, а також принципи української пунктуації;
- 9) етапи лінгвістичного аналізу (фонетико-фонологічного, лексико-семантичного, морфемного, словотвірного, морфологічного синтаксичного) різних мовних одиниць сучасної української мови.

Студенти повинні вміти:

- 1) вільно володіти усною й писемною формами сучасної української мови;
- 2) дотримуватися норм сучасної української літературної мови в процесі усного та письмового спілкування;
- 3) тлумачити одиниці української мови з погляду сучасних лінгвістичних концепцій і теорій;
- 4) виконувати лінгвістичний аналіз (фонетико-фонологічний, графіко-орфографічний, лексико-семантичний, морфемний, словотвірний, морфологічний, синтаксичний, пунктуаційний);
- 5) знаходити й виправляти помилки різних типів (мовні й мовленнєві).

3. Програма навчальної дисципліни

Денна форма:

1 семестр (Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія)

№	Теми	Лекції	Практичні (семінарські, лабораторні, півгрупові)	Самостійна робота
1.	Тема 1. Лексикологія як розділ мовознавства	3	2	4
2.	Тема 2. Лексична семантика	4	4	6
3.	Тема 3. Системні відношення лексичних	6	8	12

	одиниць			
4.	Контрольна робота № 1	-	2	4
5.	Тема 4. Лексика української мови з погляду походження	4	2	4
6.	Тема 5. Лексика української мови з погляду активного і пасивного вживання	2	2	4
7.	Тема 6. Стилiстична диференціяція лексики	4	4	8
8.	Контрольна робота № 2	-	2	4
9.	Тема 7. Фразеологія як розділ мовознавства. Фразеологічне значення. Системні відношення у фразеології.	2	2	4
10.	Тема 8. Класифікація фразеологізмів. Джерела фразеології.	4	2	6
11.	Тема 9. Українська лексикографія як теорія і практика укладання словників.	4	2	6
12.	Контрольна робота № 3	-	1	4
	Разом за 1 семестр	33	33	66

2 семестр (Фонетика. Фонологія. Орфоенія. Орфографія. Графіка)

№	Теми	Лекції	Практичні (семінарські, лабораторні, півгрупові)	Самостійна робота
1	Тема 1. Фонетика як лінгвістична дисципліна	2	-	2
2	Тема 2. Класифікація звуків. Правила фонетичної транскрипції	2	2	4
3	Тема 3. Українська орфоенія	2	2	4
4	Тема 4. Українська орфографія	2	2	4
5	Тема 5. Історія українських правописних систем	2	2	4
6	Тема 6. Історія формування сучасного українського правопису. Чинний український правопис	2	2	4
7	Тема 7. Українська графіка	2	2	4
8	Тема 8. Позиційні фонетичні зміни	2	2	4
9	Тема 9. Комбінаторні фонетичні зміни (частина 1)	2	2	4
10	Тема 10. Комбінаторні фонетичні зміни (частина 2)	2	2	2
11	Контрольна робота № 1	-	2	4
12	Тема 11. Фонологія. Основні поняття. Система фонем української мови	2	2	4
13	Тема 12. Чергування голосних фонем (частина 1)	2	2	4
14	Тема 13. Чергування голосних фонем. (частина 2)	2	2	2
15	Тема 14. Чергування приголосних фонем	2	2	4
16	Тема 15. Склад і складоподіл в українській мові	2	2	4

17	Тема 16. Наголос у сучасній українській літературній мові (частина 1)	2	2	4
18	Тема 17. Наголос у сучасній українській літературній мові (частина 2)	2	2	4
19	Тема 18. Інструментальні дослідження фонетики	2	-	2
20	Контрольна робота № 2	-	2	4
	Разом за 2 семестр	36	36	72

3 семестр (Морфеміка. Дериватологія. Морфонологія)

Теми	Лекції	Практичні (семінарські, лабораторні, півгрупові)	Самостійна робота
Тема 1. Поняття про морфеміку сучасної української мови	2	2	2
Тема 2. Семантика морфем	2	2	2
Тема 3. Структурні типи морфем	2	2	4
Тема 4. Типи афіксів за значенням, функцією і вживанням	2	2	4
Тема 5. Основа слова	2	2	4
Тема 6. Морфемна структура слова. Морфемний аналіз слова	2	2	4
Контрольна робота № 1 + тести	-	2	4
Тема 7. Дериватологія	2	2	4
Тема 8. Поняття мотивації. Типи мотиваційних відношень у дериватології	2	2	4
Тема 9. Одиниці дериватології	2	2	2
Тема 10. Морфонологія і морфонологічні процеси при словотворенні (частина 1)	2	1	4
Тема 11. Морфонологія і морфонологічні процеси при словотворенні (частина 2)	2	1	2
Тема 12. Поняття про способи словотворення. Морфемні способи словотворення	2	-	4
Тема 13. Неморфемні способи словотворення. Словотвірний аналіз	2	2	4
Тема 14. Способи творення іменників і прикметників	2	2	4
Тема 15. Способи творення дієслів і прислівників	2	2	4
Контрольна робота № 2 + тести		2	4
Разом за 3 семестр	30	30	60

4 семестр (Морфологія)

Теми	Лекції	Практичні (семінарські, лабораторні, півгрупові)	Самостійна робота
Тема 1. Граматика як розділ мовознавства.	2	2	4

Основні поняття граматики (граматичне значення)			
Тема 2. Основні поняття граматики. Граматична форма. Граматична категорія	2	2	4
Тема 3. Частини мови та принципи їх виділення в українській мові	2	2	4
Тема 4. Іменник як частина мови (частина 1)	2	1	4
Тема 5. Іменник як частина мови (частина 2)	2	1	2
Тема 6. Лексико-граматичні розряди іменника	2	2	4
Тема 7. Категорія роду іменника (частина 1)	2	1	4
Тема 8. Категорія роду іменника (частина 2)	2	1	2
Тема 9. Категорія числа іменника	2	2	4
Тема 10. Категорія відмінка іменника (частина 1)	2	2	4
Тема 11. Категорія відмінка іменника (частина 2)	2	2	2
Тема 12. Відмінювання іменників. Морфологічний аналіз іменника (частина 1)	2	2	4
Тема 13. Відмінювання іменників. Морфологічний аналіз іменника (частина 2)	2	2	4
Контрольна робота № 1	-	2	4
Тема 14. Прикметник як частина мови	2	2	4
Тема 15. Семантичні розряди прикметників	2	2	2
Тема 16. Ступені порівняння і відмінювання прикметників. Морфологічний аналіз прикметника	2	2	4
Контрольна робота № 2	-	2	4
Разом за 4 семестр	32	32	64

5 семестр (Морфологія)

Теми	Лекції	Практичні (семинарські, лабораторні, півгрупові)	Самостійна робота
Тема 17. Числівник як частина мови	2	2	4
Тема 18. Семантичні і структурні розряди числівників.	2	2	4
Тема 19. Відмінювання і вживання числівників. Морфологічний аналіз числівника (частина 1)	2	2	4
Тема 20. Відмінювання і вживання числівників. Морфологічний аналіз числівника (частина 2)	2	2	4
Тема 21. Займенникові слова. Морфологічні й семантичні розряди та морфологічний аналіз займенникових слів (частина 1)	2	1	4
Тема 22. Займенникові слова. Морфологічні й семантичні розряди та морфологічний аналіз займенникових слів (частина 2)	2	1	4

Контрольна робота № 3	-	2	4
Тема 23. Дієслово як частина мови. Формотворення і словозміна дієслів. Інфінітив	2	2	4
Тема 24. Категорія виду дієслова	2	2	4
Тема 25. Категорія стану дієслова (частина 1)	2	2	4
Тема 26. Категорія стану дієслова (частина 2)	2	2	4
Тема 27. Категорія часу дієслова	2	2	4
Тема 28. Категорія способу дієслова (частина 1)	2	1	4
Тема 29. Категорія способу дієслова (частина 2)		1	4
Тема 30. Категорії особи, роду, й числа дієслова. Морфологічний аналіз дієслова (частина 1)	2	2	4
Тема 31. Категорії особи, роду, й числа дієслова. Морфологічний аналіз дієслова (частина 2)	2	2	4
Контрольна робота № 4	-	2	4
Разом за 5 семестр	30	30	60

6 семестр (Морфологія)

Теми	Лекції	Практичні (семинарські, лабораторні, півгрупові)	Самостійна робота
Тема 32. Дієприкметник як атрибутивна форма дієслова (частина 1)	2	2	4
Тема 33. Дієприкметник як атрибутивна форма дієслова (частина 2)	2	2	4
Тема 34. Дієприслівник як незмінна дієслівна форма. Морфологічний аналіз атрибутивних форм дієслова	2	2	4
Тема 35. Прислівник як частина мови	2	2	4
Тема 36. Слова категорії стану	2	2	2
Тема 37. Модальні слова. Морфологічний аналіз прислівників, станівників і модальників	2	2	4
Контрольна робота № 5	-	2	4
Тема 38. Загальна характеристика службових слів	2	-	2
Тема 39. Прийменник (частина 1)	2	2	4
Тема 40. Прийменник (частина 2)	2	2	4
Тема 41. Сполучник (частина 1)	2	2	2
Тема 42. Сполучник (частина 2)		2	
Тема 43. Частка (частина 1)	2	2	4
Тема 44. Частка (частина 2)	2	2	4
Тема 45. Дієслівні зв'язки	2	2	4
Тема 46. Вигук	2	2	4
Тема 47. Звуконаслідувальні слова	2	-	2

Тема 48. Морфологічний аналіз службових слів і вигуків	-	2	4
Контрольна робота № 6	-	2	4
РАЗОМ за 6 семестр	32	32	64

7 семестр (Синтаксис. Пунктуація)

№	Теми	Лекції	Практичні (семінарські, лабораторні, півгрупові)	Самостійна робота
1	Тема 1. Аспекти вивчення сучасного синтаксису	2	2	2
2	Тема 2. Підрядний прислівний словосполученнєвотвірний зв'язок	2	2	4
3	Тема 3. Реченнєвотвірні та реченнєвомодифікаційні синтаксичні зв'язки	2	2	4
4	Тема 4. Словосполучення як номінативна синтаксична одиниця	2	2	4
5	Контрольна робота № 1	-	2	4
6	Тема 5. Речення як основна одиниця синтаксису. Класифікація речень	2	2	4
7	Тема 6. Структурна схема речення	2	2	4
8	Тема 7. Головні члени двоскладного речення.	2	2	4
9	Тема 8. Другорядні члени речення. Додаток. Обставина	2	1	2
10	Тема 9. Другорядні члени речення. Означення. Прикладка	2	1	2
11	Тема 10. Нове вчення про другорядні члени речення.	2	-	2
12	Контрольна робота № 2	-	2	4
	Разом за 7 семестр	20	20	40

8 семестр (Синтаксис. Пунктуація)

№	Теми	Лекції	Практичні (семінарські, лабораторні, півгрупові)	Самостійна робота
1	Тема 11. Статус односкладного речення	2	-	2
2	Тема 12. Різновиди односкладних дієслівних речень	2	2	4
3	Тема 13. Різновиди односкладних іменних речень.	2	2	4
4	Тема 14. Неповне речення	2	2	2
5	Контрольна робота № 3	-	2	4
6	Тема 15. Статус простого формально ускладненого речення	2	-	2
7	Тема 16. Відокремлені конструкції	2	2	4

8	Тема 17. Однорідні члени речення	2	2	4
9	Тема 18. Опосередковані компоненти	2	2	4
10	Тема 19. Автономні структури в реченні	2	2	2
11	Контрольна робота № 4	-	2	4
12	Тема 20. Загальна характеристика складного речення. Статус складного речення. Багатоаспектність складного речення	2	-	2
13	Тема 21. Складносурядне речення.	2	2	4
14	Тема 22. Складнопідрядне речення	2	2	4
15	Тема 23. Складнопідрядне речення з кількома підрядними	2	2	2
16	Тема 24. Безсполучникове складне речення	2	2	4
17	Тема 25. Складна синтаксична конструкція	2	2	4
18	Контрольна робота № 5	-	2	4
	Разом за 8 семестр	30	30	60

4. Зміст навчальної дисципліни

4.1. План лекцій

1 семестр (Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія)

№	Тема заняття / план
1.	Тема 1. Лексикологія як розділ мовознавства 1. Предмет і завдання лексикології. 2. Характеристика словникового складу української мови. Основний словниковий фонд мови. 3. Тенденції розвитку сучасної української лексикології, огляд основних праць.
2.	Тема 2. Лексикологія як розділ мовознавства 1. Слово – основна мовна одиниця. 2. Функції слова. Абстрактне та конкретне значення.
3.	Тема 3. Лексична семантика 1. Лексичне значення слова. Поняття. Повнозначність та неповнозначність слова. 2. Однозначні і багатозначні слова.
4.	Тема 4. Лексична семантика 1. Пряме і переносне значення слова. Метафора і метонімія. 2. Основні типи лексичних значень.
5.	Тема 5. Системні відношення лексичних одиниць 1. Системні відношення лексичних одиниць. 2. Омоніми. Джерела появи омонімів. 3. Типологія омонімів (омофоніми, оморфеми, омеривати, омолекси, омофраземи, оморечення). 4. Різновиди часткових омонімів (омофони, омографи, омоформи) 5. Пароніми. Пароніми на різних мовних рівнях. Типологія лексичних паронімів. Вузьке і широке трактування паронімії. Семантичні та структурні типи паронімів. Парономазія.
6.	Тема 6. Системні відношення лексичних одиниць 1. Синоніми. Класифікація синонімів. Синонімічний ряд. 2. Стилістичні прийоми, побудовані на синонімії (евфемізми, парафрази, ампліфікація, плеоназм).

7.	<p>Тема 7. Системні відношення лексичних одиниць</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Антоніми. Класифікація антонімів. 2. Стилiстичні прийоми, побудовані на антонiмiї (оксиморон, антитеза).
8.	<p>Тема 8. Лексика української мови з погляду походження</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Склад лексики з погляду її походження. 2. Засвоєння із слов'янських мов. Споконвічно українські слова (індоєвропейські, праслов'янські, східнослов'янські) і власне українські. 3. Засвоєння із неслов'янських мов.
9.	<p>Тема 9. Лексика української мови з погляду походження</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Засвоєння із західноєвропейських мов: <ul style="list-style-type: none"> -німецька мова; -англійська мова; -французька мова; -інші мови. 2. Семантичні процеси при запозиченні слів. Класифікація запозичень за походженням (джерелами) і тематичними групами. Екзотизми й варваризми. Калькування й кальки. Типи лексичних кальок. Інтернаціональна лексика.
10.	<p>Тема 10. Лексика української мови з погляду активного і пасивного вживання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміни у словниковому складі мови. 2. Поняття про неологізми. 3. Архаїзми. 4. Активна лексика. 5. Пасивна лексика. 6. Лексикологічний і лексичний розбори слова.
11.	<p>Тема 11. Стилiстична диференціяція лексики</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Лексика з погляду стилістичного вживання. Стилiстичні групи. 2. Стилiстично нейтральна лексика. 3. Розмовна і експресивно-забарвлена лексика. 4. Книжна лексика.
12.	<p>Тема 12. Стилiстична диференціяція лексики</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціальна й територіальна диференціяція лексики української мови. Лексика загальнонародна й лексика обмеженого вжитку. 2. Загальнонародна лексика: <ul style="list-style-type: none"> -діалектизми; -арготизми; -вulgаризми. 3. Науково-технічна й професійна термінологія. Специфіка терміна. Джерела термінотворення в українській мові. Поняття про термінологізацію загальнонародної лексики і детермінологізацію терміна.
13.	<p>Тема 13. Фразеологія як розділ мовознавства. Фразеологічне значення. Системні відношення у фразеології.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет фразеології. 2. Основні типологічні ознаки фразеологізмів. 3. Погляди на класифікацію фразеологізмів: <ul style="list-style-type: none"> -класифікація Л. А. Булаховського; -класифікація В. В. Виноградова. 4. Групи фразеологізмів: <ul style="list-style-type: none"> -фразеологічні зрощення; -фразеологічні єдності; -фразеологічні сполучення. 5. Спільне й відмінне між словом і фразеологізмом.
14.	<p>Тема 14. Класифікація фразеологізмів. Джерела фразеології.</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Зв'язок фразеологізмів із частинами мови. 2. Фразеологічна варіантність й індивідуально-авторські перетворення. 3. Експресивно-стилістичні властивості фразеологізмів.
15.	<p>Тема 15. Класифікація фразеологізмів. Джерела фразеології.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Джерела фразеології. 2. Прислів'я і приказки. Крилаті слова. 3. Фразеологія української мови з погляду її походження (старогрецькі, романські, біблійські, авторські фразеологізми). 4. Фразеологічний розбір слів.
16.	<p>Тема 16. Українська лексикографія як теорія і практика укладання словників.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття і предмет лексикографії. 2. Значення словників у житті людини. 3. Типи словників за призначенням і характером викладу матеріалу: -енциклопедичні; -лінгвістичні, їх різновиди.
17.	<p>Тема 17. Українська лексикографія як теорія і практика укладання словників.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Структура словникової статті у тлумачних словниках. 2. Відмінність між словниками енциклопедичними і лінгвістичними. 3. Найважливіші словники української мови. 4. Історія української лексикографії.

2 семестр (Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Орфографія. Графіка)

№	Тема заняття / план
1	<p>Тема 1. Фонетика як наука про звукову будову мови</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Звукові одиниці сучасної української літературної мови, їх класифікація. 2. Аспекти вивчення звуків сучасної української літературної мови. 3. Теоретичне і практичне значення фонетики. 4. Місце фонетики серед інших лінгвістичних одиниць.
2	<p>Тема 2. Класифікація звуків. Правила фонетичної транскрипції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Будова мовного апарата. Активні та пасивні мовні органи. 2. Артикуляційно-акустична класифікація голосних звуків. 3. Артикуляційно-акустична класифікація приголосних звуків. 4. Поняття лінгвістичної транскрипції, її різновиди.
3	<p>Тема 3. Українська орфоепія</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття орфоепії. Орфоепічні норми та їх суспільне значення. 2. Орфоепічні норми в системі сучасного українського вокалізму. 3. Орфоепічні норми в системі сучасного українського консонантизму. 4. Вимова слів іншомовного походження. 5. Орфоепічні словники.
4	<p>Тема 4. Українська орфографія</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зв'язок орфографії з графікою й орфоепією. 2. Принципи української орфографії. 3. Поняття орфограми, різновиди орфограм.
5	<p>Тема 5. Історія українських правописних систем</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Давньоукраїнський етап формування українського правопису (XI–XIV ст.). 2. Староукраїнський етап формування українського правопису (XIV–XVIII ст.). 3. Основні правописні системи української мови в XIX ст. (кулішівка, желехівка, драгоманівка, правопис НТШ).
6	<p>Тема 6. Історія формування сучасного українського правопису. Чинний український правопис.</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Суспільно-історичні умови формування українського правопису у ХХ ст. 2. «Найголовніші правила українського правопису» І. Огієнка. 3. Харківський правопис 1928 р. 4. Правописні дискусії межі ХХ–ХХІ ст. 5. Чинний український правопис 2019 р.
7	<p>Тема 7. Українська графіка</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Усна та писемна форми мови. 2. Поняття графеми. 3. Співвідношення між літерами українського алфавіту і фонемами української літературної мови.
8	<p>Тема 8. Позиційні фонетичні зміни</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття позиційних фонетичних змін. 2. Редукція голосних 3. Вокалізація приголосних.
9	<p>Тема 9. Комбінаторні фонетичні зміни (частина 1)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Асиміляція голосних. 2. Асиміляція приголосних за дзвінкістю / глухістю. 3. Асиміляція приголосних за способом творення. 4. Асиміляція приголосних за місцем і способом творення.
10	<p>Тема 10. Комбінаторні фонетичні зміни (частина 2)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дисиміляція приголосних, її різновиди. 2. Подовження і подвоєння приголосних звуків. 3. Спрощення в групах приголосних. 4. Стягнення в групах приголосних.
11	<p>Тема 11. Фонологія. Основні поняття. Система фонем української мови</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття фонеми. 2. Диференційні та недиференційні ознаки фонеми, варіанти фонем. 3. Склад фонем сучасної української літературної мови: <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Голосні фонем сучасної української літературної мови. 3.2. Приголосні фонем сучасної української літературної мови.
12	<p>Тема 12. Чергування голосних фонем (частина 1)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття модифікацій та альтернацій (чергувань) фонем. 2. Найдавніші чергування голосних фонем. 3. Чергування /e/, /o/ з /i/.
13	<p>Тема 13. Чергування голосних фонем (частина 2)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Чергування /e/, /o/ з фонемним нулем. 2. Уживання e/, /o/ після шиплячих та /j/. 3. Чергування /ro/, /lo/ з /ri/, /li/.
14	<p>Тема 14. Чергування приголосних фонем</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Чергування /г/, /к/, /х/ із /ж/, /ч/, /ш/. 2. Чергування /г/, /к/, /х/ із /з'/, /ц'/, /с'/. 3. Чергування приголосних під впливом постконсонантного /j/. 4. Зміна приголосних при творенні слів за допомогою суфіксів – ськ(ий),- ств(о), - ин(а).
15	<p>Тема 15. Склад і складоподіл в українській мові</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про склад. 2. Теорії складу. 3. Основні закономірності складоподілу в сучасній українській мові.
16	<p>Тема 16. Наголос у сучасній українській літературній мові (частина 1)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. З історії вивчення наголосу. 2. Словесний наголос, його основні ознаки.

	3. Синтагматичний та емпатичний наголос.
17	Тема 17. Наголос у сучасній українській літературній мові (частина 2) 1. Наголошування іменників. 2. Наголошування прикметників і займенників. 3. Наголошування числівників. 4. Наголошування дієслів. 5. Наголошування прислівників.
18	Тема 18. Інструментальні дослідження фонетики 1. Артикуляційні методи дослідження. 2. Акустичні методи дослідження. 3. Комп'ютерні методи дослідження.

3 семестр (Морфеміка. Дериватологія. Морфонологія)

№	Тема заняття / план
1	Тема 1. Поняття про морфеміку сучасної української мови 1. Морфеміка як рівень мовної системи та розділ мовознавства. 2. Морфема як мінімальна двопланова одиниця мови. Поняття нульової морфеми. 3. Поняття асемантики (інтерфікса). Типи інтерфіксів. 4. Морфема, морф і аломорф. Варіанти і варіації морфем.
2	Тема 2. Семантика морфем 1. Поняття про семантику морфем. 2. Формально-семантичні відношення синонімії та антонімії між морфемами. 3. Формально-семантичні відношення омонімії та полісемії між морфемами.
3	Тема 3. Структурні типи морфем у сучасній українській мові 1. Корінь слова. Структурні, семантичні й функціональні властивості кореня. Вільні та пов'язані корені 2. Позиційні типи афіксів 2.1. Префікси 2.2. Суфікси 2.3. Постфікси 3. Афіксоїди 4. Поняття флексії. Матеріально виражені та нульові флексії
4	Тема 4. Типи афіксів за функцією і вживанням 1. Словотвірні та формотвірні афікси. 2. Питання про функціональний статус суфіксів дієприкметників і дієприслівників. Афікси, що мають синкретичний функціональний характер. 3. Регулярні та нерегулярні афікси. Уніфікси. 4. Продуктивні й непродуктивні афікси. Питання про статус конфікса.
5	Тема 5. Основа слова 1. Поняття про основу слова. 2. Функціональні типи основ. 3. Семантичні типи основ. 4. Структурні типи основ.
6	Тема 6. Морфемна структура слова. Морфемний аналіз 1. Поняття про морфемну структуру слова. 2. Морфемні моделі в сучасній українській мові. 3. Історичні зміни в морфемній структурі слова. 4. Ступені членування основ українських слів. 5. Морфемний аналіз слова.
7	Тема 7. Словотвір як лінгвістична галузь. Основні поняття словотвору

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття словотвору, його предмет, об'єкт і завдання. 2. Лексична деривація і формотворення. 3. Похідна і твірна основи. Словотвірна база і словотвірний формант.
8	<p>Тема 8. Поняття мотивації. Типи мотиваційних відношень у дериватології</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Лінгвістичний зміст поняття «мотивація». 2. Безпосередня та опосередкована мотивація. 3. Бінарна й одинарна мотивація. 4. Пряма, переносна і периферійна мотивація. 5. Словотвірне значення.
9	<p>Тема 9. Одиниці дериватології</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Словотвірна пара. Словотвірний ланцюг. 2. Словотвірне гніздо. 3. Словотвірна парадигма. 4. Словотвірний тип. 5. Словотвірна категорія.
10	<p>Тема 10. Морфонологія і морфонологічні процеси при словотворенні (частина 1)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Морфонологія і поняття морфонеми. 2. Морфонологічні процеси при словотворенні. <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Альтернації. 2.2. Інтерфіксація. 2.3. Інтерференція. 2.4. Усічення. 2.5. Зміна акцентуації. 3. Питання про субморфи.
11	<p>Тема 11. Морфонологія і морфонологічні процеси при словотворенні (частина 2)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Види альтернацій при словотворенні. 2. Поняття морфонологічної моделі. <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Альтернаційні морфонологічні моделі. 2.2. Інтерфіксальні морфонологічні моделі. 2.3. Інтерференційні морфонологічні моделі. 2.4. Усічені морфонологічні моделі. 2.5. Акцентно-дериваційні морфонологічні моделі. 2.6. Комбіновані морфонологічні моделі. 3. Наголос у процесі словотворення. Поняття акцентно-дериваційного типу.
12	<p>Тема 12. Морфемні способи словотворення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття способу словотворення. 2. Типи способів словотворення. 3. Морфемні способи словотворення. <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Афіксальні способи словотворення. 3.2. Складання та його різновиди. 3.3. Способи, що комбінують афіксацію і складання.
13	<p>Тема 13. Неморфемні способи словотворення. Словотвірний аналіз</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про неморфемні способи словотворення. Морфолого-синтаксичний словотвір. <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Субстантивація. 1.2. Ад'єктивація. 1.3. Проніміналізація. 1.4. Адвербіалізація. 2. Лексико-синтаксичний спосіб словотворення. 3. Лексико-семантичний спосіб словотворення. 4. Словотвірний аналіз.
14	<p>Тема 14. Способи творення іменників і прикметників</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Способи творення іменників <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Суфіксальний словотвір іменників, утворених від субстантивних основ 1.2. Суфіксальний словотвір іменників, утворених від ад'єктивних основ 1.3. Суфіксальний словотвір іменників, утворених від вербативних основ 1.4. Суфіксальний словотвір іменників, утворених від числівникових основ 1.5. Нуль-суфіксальний словотвір іменників 1.6. Префіксальний словотвір іменників 1.7. Конфіксальний (префіксально-суфіксальний) словотвір іменників 1.8. Складання та складання, комбіноване з суфіксацією 1.9. Абревіація і субстантивація 2. Способи творення прикметників <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Суфіксальний словотвір прикметників, утворених від ад'єктивних основ 2.2. Суфіксальний словотвір прикметників, утворених від субстантивних основ 2.3. Суфіксальний словотвір прикметників, утворених від вербативних основ 2.4. Нуль-суфіксальний словотвір прикметників 2.5. Префіксальний словотвір прикметників 2.6. Конфіксальний (префіксально-суфіксальний та префіксально-безафіксний) словотвір прикметників 2.7. Складання і зрощення як способи прикметникової деривації.
15	<p>Тема 15. Способи творення дієслів, прислівників, займенникових слів і числівників</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Способи творення дієслів <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Дериваційні зв'язки та способи творення дієслів 1.2. Суфіксальний словотвір дієслів 1.3. Префіксальний і постфіксальний словотвір дієслів 1.4. Конфіксальний словотвір дієслів і складання 2. Способи творення прислівників 3. Способи творення займенникових слів 4. Способи творення числівників

4 семестр (Морфологія)

№	Тема заняття / план
1	<p>Тема 1. Граматика як розділ мовознавства. Основні поняття граматики (граматичне значення)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Граматика як розділ мовознавства. Розділи граматики, її основні поняття. 2. Морфологія як розділ граматики. Предмет, об'єкт і завдання морфології. Зв'язок морфології з іншими лінгвістичними дисциплінами. 3. Основні морфологічні одиниці. 4. Граматичне значення і способи його вираження.
2	<p>Тема 2. Основні поняття граматики. Граматична форма. Граматична категорія</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Граматична форма. Типи граматичних форм (способи формотворення). 2. Граматична категорія. Типи граматичних категорій. Поняття грамеми. 3. Морфологічна парадигма. Типи парадигм.
3	<p>Тема 3. Частини мови</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Частини мови як основні морфологічні одиниці. 2. Принципи класифікації частин мови. 3. Нечастиномовні слова-морфеми і слова-речення. 4. Ступені та різновиди переходу частин мови.
4	<p>Тема 4. Іменник як частина мови (частина 1)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Місце іменника в частиномовній системі української мови.

	<p>2. Загальнокатегорійне (лексико-граматичне) значення іменника.</p> <p>3. Морфологічні категорії іменника.</p> <p>4. Синтаксичні функції іменника.</p> <p>5. Субстантивація.</p> <p>6. Транспозиція іменників до інших частин мови.</p>
5	<p>Тема 5. Іменник як частина мови (частина 2)</p> <p>1. Синтаксичні функції іменника.</p> <p>2. Субстантивація.</p> <p>3. Транспозиція іменників до інших частин мови.</p>
6	<p>Тема 6. Лексико-граматичні розряди (ЛГР) іменників</p> <p>1. Поняття про ЛГР. ЛГР і лексико-граматичні класи слів (ЛГК).</p> <p>2. Категорія істот – неістот іменників.</p> <p>3. Власні та загальні іменники. Правопис власних назв.</p> <p>4. Конкретні та абстрактні іменники.</p> <p>5. Речовинні та збірні іменники.</p>
7	<p>Тема 7. Категорія роду іменників (частина 1)</p> <p>1. Загальна характеристика категорії роду.</p> <p>2. Семантика категорії роду. Співвідношення семантико-граматичного і формально-граматичного змісту в категорії роду.</p> <p>3. Засоби вираження категорії роду в українській мові.</p>
8	<p>Тема 8. Категорія роду іменників (частина 2)</p> <p>1. Розподіл іменників за родами:</p> <ul style="list-style-type: none"> - проблеми визначення роду відмінюваних іменників; - проблеми визначення роду невідмінюваних іменників. <p>2. Коливання в роді іменників.</p> <p>3. Сучасні тенденції в родовій категоризації іменників.</p>
9	<p>Тема 9. Категорія числа іменників</p> <p>1. Поняття категорії числа іменників.</p> <p>2. Семантична структура категорії числа. Типологічні ознаки категорії числа.</p> <p>3. Засоби вираження грамем однини і множини.</p> <p>4. Іменники з повною числовою парадигмою і неповною (<i>singularia tantum</i> / <i>pluralia tantum</i>).</p>
10	<p>Тема 10. Категорія відмінка іменників (частина 1)</p> <p>1. Концепції категорії відмінка в мовознавстві.</p> <p>2. Відмінок як граматична категорія, як грамема, як граматична форма.</p> <p>3. Центральна, напівцентральна, напівпериферійна і периферійна сфери відмінкових граем.</p> <p>4. Категорійне, первинне і вторинне значення відмінкових граем. Комунікативні функції відмінкових граем.</p> <p>5. Морфологічні (формальні) і семантичні (глибинні) відмінки.</p>
11	<p>Тема 11. Категорія відмінка іменників (частина 2)</p> <p>1. Семантико-синтаксичні, формально-синтаксичні та комунікативні функції називного і знахідного відмінка.</p> <p>2. Напівцентральна сфера родового відмінка та його семантико-синтаксичні функції.</p> <p>3. Напівпериферійна сфера давального відмінка та його семантико-синтаксичні функції.</p> <p>4. Периферійна сфера відмінкових граем:</p> <ul style="list-style-type: none"> - семантико-синтаксичні функції орудного відмінка; - семантико-синтаксичні функції місцевого відмінка; - семантико-синтаксичні функції кличного відмінка.
12	<p>Тема 12. Відмінювання іменників. Морфологічний аналіз іменника (частина 1)</p>

	<p>1. Поняття про відмінювання. Типи відмінювання іменників.</p> <p>2. Сучасний типи словозміни іменників:</p> <ul style="list-style-type: none"> - поділ іменників на відміни; - поділ іменників на групи. <p>3. Система іменникових флексій:</p> <ul style="list-style-type: none"> - I відміни; - II відміни; - III відміни; - IV відміни; - pluralia tantum.
13	<p>Тема 13. Відмінювання іменників. Морфологічний аналіз іменника (частина 2)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історія формування сучасних іменникових парадигм. 2. Динамічні процеси в іменниковому відмінюванні. 3. Різновідмінювані іменники. 4. Іменники нульової відміни. 5. Функція наголосу в іменниковій словозміні.
14	<p>Тема 14. Прикметник як частина мови</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Прикметник як частина мови. 2. Семантичні, морфологічні та синтаксичні ознаки прикметників. 3. Транспозиція прикметників. 4. Ад'єктивація. Ступені та різновиди ад'єктивації.
15	<p>Тема 15. Семантичні розряди прикметників</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Критерії розподілу іменників на лексико-граматичні розряди. Варіанти класифікації лексико-граматичних розрядів прикметників. 2. Якісні прикметники. Формотворчі, словотворчі, синтаксичні ознаки якісних прикметників. 3. Відносні прикметники. Присвійні прикметники. Займенникові прикметники. 4. Явища транспозиції в системі лексико-граматичних розрядів прикметників.
16	<p>Тема 16. Ступені порівняння прикметників і відмінювання прикметників. Морфологічний аналіз прикметника</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Семантична структура категорії ступенів порівняння прикметників. 2. Структура парадигми категорії ступенів порівняння прикметників. 3. Синтетичні й аналітичні форми ступенів порівняння та їхні значення. 4. Форми прикметників. Типи ад'єктивної словозміни. 5. Морфологічний аналіз прикметників.

5 семестр (Морфологія)

№	Тема заняття / план
1	<p>Тема 17. Числівник як частина мови</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Числівник як частина мови. 2. Семантичні, морфологічні та синтаксичні ознаки числівника. 3. Числівники та слова з кількісною семантикою. 4. Морфологічний статус порядкових слів.
2	<p>Тема 18. Семантичні і структурні розряди числівників</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Семантичні розряди числівників. 2. Структурні розряди числівників. 3. Синтаксична сполучуваність числівників з іменниками (зв'язок числівників з іменниками). 4. Синонімія числівникових форм.
3	<p>Тема 19. Числівникові парадигми. Морфологічний аналіз числівника (частина 1)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Відмінювання власне-кількісних числівників.

	<p>2. Відмінювання збірних числівників.</p> <p>3. Відмінювання неозначено-кількісних числівників.</p> <p>4. Наголошування числівників при словозміні.</p>
4	<p>Тема 20. Числівникові парадигми. Морфологічний аналіз числівника (частина 2)</p> <p>1. Числівник як компонент складного слова: особливості правопису й уживання.</p> <p>2. Морфологічний аналіз числівника.</p>
5	<p>Тема 21. Займенникові слова. Морфологічні й семантичні розряди та морфологічний аналіз займенникових слів (частина 1)</p> <p>1. Займенникові слова, питання про семантику і частиномовну належність займенникових слів.</p> <p>2. Транспозиція займенникових слів.</p> <p>3. Прономіналізація.</p>
6	<p>Тема 22. Займенникові слова. Морфологічні й семантичні розряди та морфологічний аналіз займенникових слів (частина 2)</p> <p>1. Розряди займенникових слів за співвідношенням з іншими частинами мови.</p> <p>2. Семантичні розряди займенникових слів.</p> <p>3. Особливості відмінювання займенникових слів.</p> <p>4. Морфологічний аналіз займенникових слів.</p>
7	<p>Тема 23. Дієслово як частина мови.</p> <p>Формотворення і словозміна дієслів. Інфінітив</p> <p>1. Склад дієслівної парадигми. Предикативні і непередикативні форми дієслова.</p> <p>2. Дієслівні основи та їхній формотворчий потенціал. Морфологічні особливості дієслівних основ і формотворчих афіксів.</p> <p>3. Класи українських дієслів. Дієвідміни українських дієслів.</p> <p>4. Інфінітив як початкова форма дієслова: семантика, морфологічні категорії, синтаксична функція.</p>
8	<p>Тема 24. Категорія виду дієслова</p> <p>1. Вид як граматична категорія дієслова.</p> <p>2. Грами категорії виду: доконаний і недоконаний вид.</p> <p>3. Семантика грами категорії виду.</p> <p>4. Творення видової пари. Типи видової кореляції.</p> <p>5. Одно- і двовидові дієслова.</p>
9	<p>Тема 25. Категорія стану дієслова (частина 1)</p> <p>1. Перехідні та неперехідні дієслова. Категорія перехідності / неперехідності.</p> <p>2. Категорія стану як морфолого-словотвірної-синтаксичної категорії.</p> <p>3. Активні та пасивні дієслівні конструкції.</p>
10	<p>Тема 26. Категорія стану дієслова (частина 2)</p> <p>1. Концепція трьох станів. Дієслова, що не виражають станових значень.</p> <p>2. Зворотні дієслова та їхня семантика.</p> <p>3. Концепція двох станів. Дієслова, що не виражають станових значень.</p>
11	<p>Тема 27. Категорія часу дієслова</p> <p>1. Категорія часу як словозмінна категорія дієслова.</p> <p>2. Грамемний склад категорії часу. Поняття про абсолютний і відносний час.</p> <p>3. Синтетичні та аналітичні часові форми в сучасній українській мові.</p> <p>4. Взаємозв'язок категорії часу і виду.</p> <p>5. Семантика часових форм.</p>
12	<p>Тема 28. Категорія способу дієслова (частина 1)</p> <p>1. Спосіб як морфологічна категорія дієслова.</p> <p>2. Грамемний склад категорії способу.</p> <p>3. Семантика способових форм.</p>
13	<p>Тема 29. Категорія способу дієслова (частина 2)</p> <p>1. Творення форм наказового способу.</p>

	<p>2. Творення форм умовного способу.</p> <p>3. Творення форм бажального і спонукального способу.</p> <p>4. Транспозиційні особливості способових форм.</p>
14	<p>Тема 30. Категорії особи, роду й числа дієслова (частина 1)</p> <p>1. Особа як дієслівна категорія. Семантика особових форм.</p> <p>2. Дієслова неповної особової парадигми.</p> <p>3. Безособові дієслова.</p>
15	<p>Тема 31. Категорії особи, роду й числа дієслова (частина 2)</p> <p>1. Специфіка категорії роду дієслова</p> <p>2. Специфіка категорії числа дієслова.</p> <p>3. Морфологічний аналіз дієслова.</p>

6 семестр (Морфологія)

№	Тема заняття / план
1	<p>Тема 32. Дієприкметник як атрибутивна форма дієслова (частина 1)</p> <p>1. Семантичні, морфологічні та синтаксичні ознаки дієприкметників.</p> <p>2. Дієприкметник у світлі функціональної морфології І. Вихованця та К. Городенської. 3. Творення й уживання дієприкметників у сучасній українській мові.</p>
2	<p>Тема 33. Дієприкметник як атрибутивна форма дієслова (частина 2)</p> <p>1. Зіставний аналіз творення дієприкметників в українській та інших слов'янських мовах.</p> <p>2. Проблеми перекладу дієприкметників українською мовою.</p> <p>3. Безособові предикативні форми на -но, -то.</p>
3	<p>Тема 34. Дієприслівник як незмінна дієслівна форма</p> <p>1. Семантичні, морфологічні та синтаксичні ознаки дієприслівників.</p> <p>2. Творення й уживання дієприслівників у сучасній українській мові.</p> <p>3. Зіставний аналіз творення дієприслівників в українській та інших слов'янських мовах.</p>
4	<p>Тема 35. Прислівник як частина мови</p> <p>1. Семантичні, морфологічні, синтаксичні ознаки прислівника.</p> <p>2. Займенникові прислівники. Семантичні розряди прислівників.</p> <p>3. Словотвір і правопис похідних адвербіальних утворень.</p> <p>4. Питання про ступені порівняння прислівників. Форми суб'єктивної оцінки прислівників на -о, -е.</p>
5	<p>Тема 36. Слова категорії стану</p> <p>1. Слова категорії стану як частина мови. Лексико-семантичні особливості категорії стану.</p> <p>2. Граматичні особливості слів категорії стану.</p> <p>3. Питання про слова категорії стану в лінгвістичній літературі.</p>
6	<p>Тема 37. Модальні слова. Морфологічний аналіз прислівників, станівників і модальників</p> <p>1. Модальність і засоби її вираження в українській мові.</p> <p>2. Модальні слова як частина мови. Семантичні розряди модальних слів.</p> <p>3. Морфологічні й синтаксичні особливості модальних слів.</p> <p>4. Відмінність модальних слів від омонімічних їм слів.</p>
7	<p>Тема 38. Загальна характеристика службових слів</p> <p>1. Статус службових слів, вигуків і звуконаслідувань у морфологічній системі української мови.</p> <p>2. Дискусійні питання щодо службових слів в українській і світовій лінгвістиці.</p> <p>3. Традиційне та сучасне тлумачення службових слів у світлі функційної</p>

	граматики.
8	Тема 39. Прийменник (частина 1) 1. Прийменник як частина мови. 2. Розряди прийменників за походженням, морфологічним складом та структурою. 3. Препозитивація.
9	Тема 40. Прийменник (частина 2) 1. Семантика прийменників. 2. Уживання прийменників з відмінковими формами субстантивних слів. Сміслові співвідношення прийменників. 3. Особливості прийменникового керування в українській мові.
10	Тема 41. Сполучник (частина 1) 1. Загальна характеристика сполучника. Три підходи до визначення морфологічного статусу сполучника. 2. Сполучник як частина мови. 3. Граматична і лексична семантика сполучників.
11	Тема 42. Сполучник (частина 2) 1. Синтаксичні відношення, що виражаються сполучниками. Семантична класифікація (розряди) сполучників: 1.1. Сурядні сполучники. 1.2. Підрядні сполучники. 2. Розряди сполучників за походженням, структурою і вживанням.
12	Тема 43. Частка 1. Загальна характеристика частки як службової частини мови. 2. Частка у світлі функціонально-категорійної морфології І. Вихованця та К. Городенської. 3. Розряди часток за походженням і морфологічним складом (структурою).
13	Тема 44. Частка 1. Граматична і лексична семантика часток. 2. Семантично-функціональні розряди часток. 3. Зв'язок часток з іншими частинами мови. Партикуляція.
14	Тема 45. Дієслівні зв'язки 1. Статус дієслівних зв'язок у граматичній системі української мови. 2. Дієслівні зв'язки у світлі функціонально-категорійної морфології І. Вихованця та К. Городенської. 3. Різновиди дієслівних зв'язок.
15	Тема 46. Вигук 1. Статус вигуків у граматичній системі української мови. 2. Вигук у світлі функціонально-категорійної морфології І. Вихованця та К. Городенської. 3. Групи вигуків за походженням: непохідні й похідні. 4. Семантика вигуків.
16	Тема 47. Звуконаслідувальні слова 1. Статус звуконаслідувальних слів у морфологічній системі української мови. 2. Походження ЗНС. Розряди ЗНС. 3. Семантика ЗНС.

7 семестр (Синтаксис. Пунктуація)

№	Тема заняття / план
1	Тема 1. Аспекти вивчення сучасного синтаксису 1. Предмет та завдання курсу.

	<p>2. Аспекти вивчення синтаксису:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) формально-синтаксичний; 2) семантико-синтаксичний; 3) семантичний; 4) комунікативний; 5) прагматичний. <p>3. Поняття синтаксичної одиниці.</p>
2	<p>Тема 2. Підрядний прислівний словосполученневотвірний зв'язок</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття синтаксичного зв'язку 2. Види підрядного зв'язку в словосполученні: <ol style="list-style-type: none"> 1) узгодження, 2) кореляція, 3) керування, 4) прилягання.
3	<p>Тема 3. Реченневотвірні та реченневомодифікаційні синтаксичні зв'язки</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предикативний зв'язок як реченневотвірний на рівні простого речення 2. Реченневотвірні зв'язки на рівні складного речення 3. Реченневомодифікаційні зв'язки (детермінантний зв'язок, дуплексивний зв'язок, напівпредикативний зв'язок, сурядний зв'язок, опосередкований зв'язок, модальний зв'язок, інтродуктивний зв'язок).
4	<p>Тема 4. Словосполучення як номінативна синтаксична одиниця</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Словосполучення як номінативна синтаксична одиниця. 2. Типи словосполучень за семантико-синтаксичними відношеннями: <ol style="list-style-type: none"> а) атрибутивні відношення; б) об'єктні відношення; в) суб'єктні відношення; г) обставинні відношення; г) комплетивні (доповнювальні) відношення; д) апозитивні відношення. 3. Типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова. 5. Типи словосполучень за ступенем злитості їх компонентів. 6. Типи словосполучень за будовою.
5	<p>Тема 5. Речення як основна одиниця синтаксису</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Еволюція поглядів на поняття «речення» в лінгвістиці. 2. Найголовніші ознаки речення. 3. Типи речень за структурою. 4. Типи речень за модальністю. 5. Типи речень за експресією. 6. Класифікація речень за співвідношенням із судженнями.
6	<p>Тема 6. Структурна схема речення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття структурної схеми речення, її компоненти. 2. Типи структурних схем речення 3. Типи поширювачів структурних схем речення
7	<p>Тема 7. Головні члени двоскладного речення.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття члена речення. 2. Підмет і присудок як головні члени речення. 3. Особливості реалізації підмета. 4. Типологія присудка: <ol style="list-style-type: none"> а) простий присудок; б) складений дієслівний присудок; в) складений іменний присудок;

	г) складений прислівниковий присудок; г) складний (подвійний) присудок. 5. Тире між підметом і присудком.
8	Тема 8. Другорядні члени речення. Додаток. Обставина. 1. Основні підходи до аналізу другорядних членів речення. 2. Граматичні категорії другорядних членів речення. Структурно-семантичні ознаки додатка: 1) прямий додаток; 2) непрямий додаток; 3) безприйменниковий непрямий додаток; 4) прийменниковий непрямий додаток; 5) інфінітивний додаток. 3. Структурно-семантичні ознаки обставини. 1) обставини способу дії. 2) обставини міри і ступеня. 3) обставини місця. 4) обставини часу. 5) обставини зумовленості (причини, мети, умови, допусту, наслідку).
9	Тема 9. Другорядні члени речення. Означення. Прикладка. 1. Структурно-семантичні ознаки означення. 2. Узгоджені означення. Неузгоджені означення. 3. Структурно-семантичні ознаки прикладки. Написання прикладок.
10	Тема 10. Нове вчення про другорядні члени речення 1. Концептуальні основи нового підходу до розгляду другорядних членів речення. 2. Синкретичні члени речення. 3. Детермінант. 4. Дуплексив.

8 семестр (Синтаксис. Пунктуація)

№	Тема заняття / план
1	Тема 11. Односкладне речення. Різновиди односкладних речень 1. Поняття односкладного речення. 2. Загальні ознаки односкладних речень. 3. Багатоаспектність односкладних речень.
2	Тема 12. Різновиди односкладних дієслівних речень 1. Особові односкладні речення 2. Безособові та інфінітивні односкладні речення.
3	Тема 13. Різновиди односкладних іменних речень 1. Різновиди односкладних номінативних речень (буттєві номінативні речення, вказівні номінативні речення, оцінні номінативні речення, власне-називні, спонукально-бажальні номінативні речення) 2. Генітивні речення.
4	Тема 14. Неповне речення 1. Статус неповних речень у системі синтаксичних одиниць. 2. Загальна характеристика неповних речень. 3. Типи неповних речень (контекстуальні неповні речення, ситуативні неповні речення, парцельовані речення, обірвані речення, еліптичні речення, вільні синтаксеми). 4. Пунктуація в неповних реченнях.
5	Тема 15. Статус простого формально ускладненого простого речення

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про синтаксичне ускладнення простого речення. 2. Семантичне та конструктивне ускладнення простого речення. 3. Нереченнєві пропозиції.
6	<p>Тема 16. Відокремлені конструкції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Умови відокремлення. 2. Відокремлені означення. 3. Відокремлена прикладка. 4. Відокремлені обставини. 5. Відокремлені додатки. 6. Порівняння у структурі простого речення. <p>Пунктуація в реченнях з відокремленими конструкціями.</p>
7	<p>Тема 17. Однорідні члени речення</p> <p>1.Однорідні члени речення. Сміслові відношення між однорідними компонентами:</p> <ol style="list-style-type: none"> а) єднальні відношення; б) зіставно-протиставні відношення; в) розділові відношення; г) приєднувальні відношення; д) пояснювальні відношення <ol style="list-style-type: none"> 2.Однорідні означення. Однорідні прикладки. 3.Однорідні додатки 4.Однорідні обставини. 5.Питання про речення з кількома присудками. 6. Пунктуація в реченнях з однорідними членами.
8	<p>Тема 18. Опосередковані компоненти</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Статус опосередкованих компонентів 2. Специфіка уточнювальних компонентів. 3. Специфіка пояснювальних компонентів. 4. Пунктуація в реченнях з опосередкованими компонентами.
9	<p>Тема 19. Автономні структури в реченні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розмежування вставних та вставлених конструкцій. 2. Речення зі вставними компонентами. 3. Вставлені конструкції. 4. Статус звертання в реченні. 5. Пунктуація в реченнях з автономними структурами.
10	<p>Тема 20. Загальна характеристика складного речення. Статус складного речення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про складне речення. 2. Граматичне значення і граматична форма складного речення. 3. Типологія складного речення. 4. Багатоаспектність складного речення
11	<p>Тема 21. Складносурядне речення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про складносурядне речення. 2. Основні різновиди складносурядних речен. 3. Сміслові відношення між частинами складносурядного речення: <ol style="list-style-type: none"> 1) складносурядні речення з єднальними сполучниками; 2) складносурядні речення з розділовими сполучниками; 3) складносурядні речення з протиставними сполучниками; 4) складносурядні речення з приєднувальними сполучниками; 5) складносурядні речення з пояснювальними сполучниками. 4. Формальні типи складносурядних речень. 5. Пунктуація в складносурядному реченні.
12	<p>Тема 22. Складнопідрядне речення</p>

	<p>1. Поняття про складнопірядне речення. Принципи класифікацій складнопірядних</p> <p>2. Структурно-семантична класифікація складнопірядних речень.</p> <p>3. Нерозчленовані власне-прислівні складнопірядні речення.</p> <p>4. Нерозчленовані займенниково-співвідносні складнопірядні речення.</p> <p>5. Розчленовані складнопірядні речення.</p> <p>6. Пунктуація в складнопірядному реченні.</p>
13	<p>Тема 23. Складнопірядні речення з кількома пірядними</p> <p>1. Однорідна супірядність.</p> <p>2. Неоднорідна супірядність.</p> <p>3. Послідовна пірядність.</p> <p>4. Змішаний тип пірядності.</p>
14	<p>Тема 24. Безсполучникове складне речення</p> <p>1. Основні типи безсполучникових складних речень.</p> <p>2. Сміслові різновиди безсполучникових речень:</p> <p>1) часове (єднальне) значення;</p> <p>2) значення зіставлення (зіставлення-протиставлення);</p> <p>3) поширювальне-приєднувальне значення;</p> <p>4) значення пояснення;</p> <p>5) умовно-наслідкове значення;</p> <p>6) причинно-наслідкове значення;</p> <p>7) з'ясувальне-об'єктне значення.</p> <p>3. Пунктуація в безсполучниковому складному реченні.</p>
15	<p>Тема 25. Складна синтаксична конструкція</p> <p>1. Поняття про складну синтаксичну конструкцію.</p> <p>2. Складна синтаксична конструкція й ускладнене складне речення.</p> <p>3. Різновиди складних синтаксичних конструкцій.</p> <p>4. Поняття про період. Різновиди періоду.</p>

4.2. План практичних (семінарських, лабораторних, півгрупових) занять 1 семестр (Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія)

№	Тема заняття / план
1.	<p>Тема 1. Лексикологія як розділ мовознавства</p> <p>1. Предмет і завдання лексикології.</p> <p>2. Характеристика словникового складу української мови. Основний словниковий фонд мови.</p> <p>3. Слово – основна мовна одиниця. Функції слова. Абстрактне та конкретне значення.</p>
2.	<p>Тема 2. Лексична семантика</p> <p>1. Лексичне значення слова. Поняття. Повнозначність та неповнозначність слова.</p> <p>2. Однозначні і багатозначні слова.</p>
3.	<p>Тема 3. Лексична семантика</p> <p>1. Пряме і переносне значення слова. Метафора і метонімія.</p> <p>2. Основні типи лексичних значень.</p>
4.	<p>Тема 4. Системні відношення лексичних одиниць</p> <p>1. Системні відношення лексичних одиниць.</p> <p>2. Омоніми. Джерела появи омонімів.</p> <p>3. Типологія омонімів (омофоніми, оморфеми, оmodеривати, омолекси, омофраземи, оморечення).</p>

	4. Різновиди часткових омонімів (омофони, омографи, омоформи)
5.	Тема 5. Системні відношення лексичних одиниць 1. Пароніми. Пароніми на різних мовних рівнях. Типологія лексичних паронімів. Вузьке і широке трактування паронімії. 2. Семантичні та структурні типи паронімів. Парономазія.
6.	Тема 6. Системні відношення лексичних одиниць 1. Синоніми. Класифікація синонімів. Синонімічний ряд. 2. Стилiстичні прийоми, побудовані на синонімії (евфемізми, парафрази, ампліфікація, плеоназм).
7.	Тема 7. Системні відношення лексичних одиниць 1. Антоніми. Класифікація антонімів. 2. Стилiстичні прийоми, побудовані на антонімії (оксиморон, антитеза).
8.	Контрольна робота № 1
9.	Тема 8. Лексика української мови з погляду походження 1. Склад лексики з погляду її походження. 2. Засвоєння із слов'янських мов. 3. Засвоєння із неслов'янських мов. 4. Засвоєння із західноєвропейських мов: -німецька мова; -англійська мова; -французька мова; -інші мови. 5. Інтернаціоналізми.
10.	Тема 9. Лексика української мови з погляду активного і пасивного вживання 1. Зміни у словниковому складі мови. 2. Поняття про неологізми. 3. Архаїзми. 4. Активна лексика. 5. Пасивна лексика. 6. Лексикологічний і лексичний розбори слова.
11.	Тема 10. Стилiстична диференціація лексики 1. Лексика з погляду стилістичного вживання. Стилiстичні групи. 2. Стилiстично нейтральна лексика. 3. Розмовна і експресивно-забарвлена лексика. 4. Книжна лексика.
12.	Тема 11. Стилiстична диференціація лексики 1. Соціальна й територіальна диференціація лексики української мови. Лексика загальнонародна й лексика обмеженого вжитку. 2. Загальнонародна лексика: -діалектизми; -арготизми; -вulгаризми. 3. Науково-технічна й професійна термінологія. Специфіка терміна. Джерела термінотворення в українській мові. Поняття про термінологізацію загальнонародної лексики і детермінологізацію терміна.
13.	Контрольна робота № 2
14.	Тема 12. Фразеологія як розділ мовознавства. Фразеологічне значення. Системні відношення у фразеології. 1. Предмет фразеології. 2. Основні типологічні ознаки фразеологізмів. 3. Погляди на класифікацію фразеологізмів: -класифікація Л. А. Булаховського;

	-класифікація В. В. Виноградова. 4. Групи фразеологізмів: -фразеологічні зрощення; -фразеологічні єдності; -фразеологічні сполучення. 5. Спільне й відмінне між словом і фразеологізмом.
15.	Тема 13. Класифікація фразеологізмів. Джерела фразеології. 1. Зв'язок фразеологізмів із частинами мови. 2. Фразеологічна варіантність й індивідуально-авторські перетворення. 3. Експресивно-стилістичні властивості фразеологізмів. 4. Джерела фразеології. 5. Прислів'я і приказки. Крилаті слова. 6. Фразеологічний розбір слів.
16.	Тема 14. Українська лексикографія як теорія і практика укладання словників. 1. Поняття і предмет лексикографії. 2. Значення словників у житті людини. 3. Типи словників за призначенням і характером викладу матеріалу: -енциклопедичні; -лінгвістичні, їх різновиди. 4. Відмінність між словниками енциклопедичними і лінгвістичними. 5. Найважливіші словники української мови. 6. Історія української лексикографії.
17.	Контрольна робота № 3

2 семестр (Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Орфографія. Графіка)

№	Тема заняття / план
1	Тема 2. Класифікація звуків. Правила фонетичної транскрипції 1. Будова мовного апарата. Активні та пасивні мовні органи. 2. Артикуляційно-акустична класифікація голосних звуків. 3. Артикуляційно-акустична класифікація приголосних звуків. 4. Поняття лінгвістичної транскрипції, її різновиди.
2	Тема 3. Українська орфоепія 1. Поняття орфоепії. Орфоепічні норми та їх суспільне значення. 2. Орфоепічні норми в системі сучасного українського вокалізму. 3. Орфоепічні норми в системі сучасного українського консонантизму. 4. Вимова слів іншомовного походження. 5. Орфоепічні словники.
3	Тема 4. Українська орфографія 1. Зв'язок орфографії з графікою й орфоепією. 2. Принципи української орфографії. 3. Поняття орфограми, різновиди орфограм.
4	Тема 5. Історія українських правописних систем 1. Давньоукраїнський етап формування українського правопису (XI–XIV ст.). 2. Староукраїнський етап формування українського правопису (XIV–XVIII ст.). 3. Основні правописні системи української мови в XIX ст. (кулішівка, желехівка, драгоманивка, правопис НТШ).
5	Тема 6. Історія формування сучасного українського правопису. Чинний український правопис. 1. Суспільно-історичні умови формування українського правопису у XX ст.

	<p>2. «Найголовніші правила українського правопису» І. Огієнка.</p> <p>3. Харківський правопис 1928 р.</p> <p>4. Правописні дискусії межі ХХ–ХХІ ст.</p> <p>5. Чинний український правопис 2019 р.</p>
6	<p>Тема 7. Українська графіка</p> <p>1. Усна та писемна форми мови.</p> <p>2. Поняття графеми.</p> <p>3. Співвідношення між літерами українського алфавіту і фонемами української літературної мови.</p>
7	<p>Тема 8. Позиційні фонетичні зміни</p> <p>1. Поняття позиційних фонетичних змін.</p> <p>2. Редукція голосних</p> <p>3. Вокалізація приголосних.</p>
8	<p>Тема 9. Комбінаторні фонетичні зміни (частина 1)</p> <p>1. Асиміляція голосних.</p> <p>2. Асиміляція приголосних за дзвінкістю / глухістю.</p> <p>3. Асиміляція приголосних за способом творення.</p> <p>4. Асиміляція приголосних за місцем і способом творення.</p>
9	<p>Тема 10. Комбінаторні фонетичні зміни (частина 2)</p> <p>1. Дисиміляція приголосних, її різновиди.</p> <p>2. Подовження і подвоєння приголосних звуків.</p> <p>3. Спрощення в групах приголосних.</p> <p>4. Стягнення в групах приголосних.</p>
10	Контрольна робота № 1
11	<p>Тема 11. Фонологія. Основні поняття. Система фонем української мови</p> <p>1. Поняття фонеми.</p> <p>2. Диференційні та недиференційні ознаки фонеми, варіанти фонем.</p> <p>3. Склад фонем сучасної української літературної мови:</p> <p>3.1. Голосні фонеми сучасної української літературної мови.</p> <p>3.2. Приголосні фонеми сучасної української літературної мови.</p>
12	<p>Тема 12. Чергування голосних фонем (частина 1)</p> <p>1. Поняття модифікацій та альтернацій (чергувань) фонем.</p> <p>2. Найдавніші чергування голосних фонем.</p> <p>3. Чергування /e/, /o/ з /i/.</p>
13	<p>Тема 13. Чергування голосних фонем (частина 2)</p> <p>1. Чергування /e/, /o/ з фонемним нулем.</p> <p>2. Уживання e/, /o/ після шиплячих та /j/.</p> <p>3. Чергування /ro/, /lo/ з /ri/, /li/.</p>
14	<p>Тема 14. Чергування приголосних фонем</p> <p>1. Чергування /г/, /к/, /х/ із /ж/, /ч/, /ш/.</p> <p>2. Чергування /г/, /к/, /х/ із /з'/, /ц'/, /с'/.</p> <p>3. Чергування приголосних під впливом постконсонантного /j/.</p> <p>4. Зміна приголосних при творенні слів за допомогою суфіксів – ськ(ий),- ств(о), - ин(а).</p>
15	<p>Тема 15. Склад і складоподіл в українській мові</p> <p>1. Поняття про склад.</p> <p>2. Теорії складу.</p> <p>3. Основні закономірності складоподілу в сучасній українській мові.</p>
16	<p>Тема 16. Наголос у сучасній українській літературній мові (частина 1)</p> <p>1. З історії вивчення наголосу.</p> <p>2. Словесний наголос, його основні ознаки.</p>

	3. Синтагматичний та емфатичний наголос.
17	Тема 17. Наголос у сучасній українській літературній мові (частина 2) 1. Наголошування іменників. 2. Наголошування прикметників і займенників. 3. Наголошування числівників. 4. Наголошування дієслів. 5. Наголошування прислівників.
18	Контрольна робота № 2

3 семестр (Морфеміка. Дериватологія. Морфонологія)

№	Тема заняття / план
1	Тема 1. Поняття про морфеміку сучасної української мови 1. Морфеміка як рівень мовної системи та розділ мовознавства. 2. Морфема як мінімальна двопланова одиниця мови. Поняття нульової морфеми. 3. Поняття асемантики (інтерфікса). Типи інтерфіксів. 4. Морфема, морф і аломорф. Варіанти і варіації морфем.
2	Тема 2. Семантика морфем 1. Поняття про семантику морфем. 2. Формально-семантичні відношення синонімії та антонімії між морфемами. 3. Формально-семантичні відношення омонімії та полісемії між морфемами.
3	Тема 3. Структурні типи морфем у сучасній українській мові 1. Корінь слова. Структурні, семантичні й функціональні властивості кореня. Вільні та пов'язані корені 2. Позиційні типи афіксів 2.1. Префікси 2.2. Суфікси 2.3. Постфікси 3. Афіксоїди 4. Поняття флексії. Матеріально виражені та нульові флексії
4	Тема 4. Типи афіксів за функцією і вживанням 1. Словотвірні та формотвірні афікси. 2. Питання про функціональний статус суфіксів дієприкметників і дієприслівників. Афікси, що мають синкретичний функціональний характер. 3. Регулярні та нерегулярні афікси. Уніфікси. 4. Продуктивні й непродуктивні афікси. Питання про статус конфікса.
5	Тема 5. Основа слова 1. Поняття про основу слова. 2. Функціональні типи основ. 3. Семантичні типи основ. 4. Структурні типи основ.
6	Тема 6. Морфемна структура слова. Морфемний аналіз 1. Поняття про морфемну структуру слова. 2. Морфемні моделі в сучасній українській мові. 3. Історичні зміни в морфемній структурі слова. 4. Ступені членування основ українських слів. 5. Морфемний аналіз слова.
7	Контрольна робота № 1
8	Тема 7. Словотвір як лінгвістична галузь. Основні поняття словотвору 1. Поняття словотвору, його предмет, об'єкт і завдання. 2. Лексична деривація і формотворення.

	3. Похідна і твірна основи. Словотвірна база і словотвірний формант.
9	Тема 8. Поняття мотивації. Типи мотиваційних відношень у дериватології 1. Лінгвістичний зміст поняття «мотивація». 2. Безпосередня та опосередкована мотивація. 3. Бінарна й одинарна мотивація. 4. Пряма, переносна і периферійна мотивація. 5. Словотвірне значення.
10	Тема 9. Одиниці дериватології 1. Словотвірна пара. Словотвірний ланцюг. 2. Словотвірне гніздо. 3. Словотвірна парадигма. 4. Словотвірний тип. 5. Словотвірна категорія.
11	Тема 10. Морфологія і морфологічні процеси при словотворенні (частина 1) 1. Морфологія і поняття морфонеми. 2. Морфологічні процеси при словотворенні. 2.1. Альтернації. 2.2. Інтерфіксація. 2.3. Інтерференція. 2.4. Усічення. 2.5. Зміна акцентуації. 3. Питання про субморфи. Тема 11. Морфологія і морфологічні процеси при словотворенні (частина 2) 1. Види альтернацій при словотворенні. 2. Поняття морфологічної моделі. 2.1. Альтернаційні морфологічні моделі. 2.2. Інтерфіксальні морфологічні моделі. 2.3. Інтерференційні морфологічні моделі. 2.4. Усічені морфологічні моделі. 2.5. Акцентно-дериваційні морфологічні моделі. 2.6. Комбіновані морфологічні моделі. 3. Наголос у процесі словотворення. Поняття акцентно-дериваційного типу.
12	Тема 13. Неморфемні способи словотворення. Словотвірний аналіз 1. Поняття про неморфемні способи словотворення. Морфолого-синтаксичний словотвір. 1.1. Субстантивація. 1.2. Ад'єктивація. 1.3. Проніміналізація. 1.4. Адвербіалізація. 2. Лексико-синтаксичний спосіб словотворення. 3. Лексико-семантичний спосіб словотворення. 4. Словотвірний аналіз.
13	Тема 14. Способи творення іменників і прикметників 1. Способи творення іменників 1.1. Суфіксальний словотвір іменників, утворених від субстантивних основ 1.2. Суфіксальний словотвір іменників, утворених від ад'єктивних основ 1.3. Суфіксальний словотвір іменників, утворених від вербативних основ 1.4. Суфіксальний словотвір іменників, утворених від числівникових основ 1.5. Нуль-суфіксальний словотвір іменників 1.6. Префіксальний словотвір іменників 1.7. Конфіксальний (префіксально-суфіксальний) словотвір іменників 1.8. Складання та складання, комбіноване з суфіксацією

	<p>1.9. Аббревіація і субстантивація</p> <p>2. Способи творення прикметників</p> <p>2.1. Суфіксальний словотвір прикметників, утворених від ад'єктивних основ</p> <p>2.2. Суфіксальний словотвір прикметників, утворених від субстантивних основ</p> <p>2.3. Суфіксальний словотвір прикметників, утворених від вербативних основ</p> <p>2.4. Нуль-суфіксальний словотвір прикметників</p> <p>2.5. Префіксальний словотвір прикметників</p> <p>2.6. Конфіксальний (префіксально-суфіксальний та префіксально-безафіксний) словотвір прикметників</p> <p>2.7. Складання і зрощення як способи прикметникової деривації.</p>
14	<p>Тема 15. Способи творення дієслів, прислівників, займенникових слів і числівників</p> <p>1. Способи творення дієслів</p> <p>1.1. Дериваційні зв'язки та способи творення дієслів</p> <p>1.2. Суфіксальний словотвір дієслів</p> <p>1.3. Префіксальний і постфіксальний словотвір дієслів</p> <p>1.4. Конфіксальний словотвір дієслів і складання</p> <p>2. Способи творення прислівників</p> <p>3. Способи творення займенникових слів</p> <p>4. Способи творення числівників</p>
15	Контрольна робота № 2

4 семестр (Морфологія)

№	Тема заняття / план
1	<p>Тема 1. Граматика як розділ мовознавства. Основні поняття граматики (граматичне значення)</p> <p>1. Граматика як розділ мовознавства. Розділи граматики, її основні поняття.</p> <p>2. Морфологія як розділ граматики. Предмет, об'єкт і завдання морфології. Зв'язок морфології з іншими лінгвістичними дисциплінами.</p> <p>3. Основні морфологічні одиниці.</p> <p>4. Граматичне значення і способи його вираження.</p>
2	<p>Тема 2. Основні поняття граматики. Граматична форма. Граматична категорія</p> <p>1. Граматична форма. Типи граматичних форм (способи формотворення).</p> <p>2. Граматична категорія. Типи граматичних категорій. Поняття грамеми.</p> <p>3. Морфологічна парадигма. Типи парадигм.</p>
3	<p>Тема 3. Частини мови</p> <p>1. Частини мови як основні морфологічні одиниці.</p> <p>2. Принципи класифікації частин мови.</p> <p>3. Нечастиномовні слова-морфеми і слова-речення.</p> <p>4. Ступені та різновиди переходу частин мови.</p>
4	<p>Тема 4. Іменник як частина мови (частина 1)</p> <p>1. Місце іменника в частиномовній системі української мови.</p> <p>2. Загальнокатегорійне (лексико-граматичне) значення іменника.</p> <p>3. Морфологічні категорії іменника.</p> <p>4. Синтаксичні функції іменника.</p> <p>5. Субстантивація.</p> <p>6. Транспозиція іменників до інших частин мови.</p> <p>Тема 5. Іменник як частина мови (частина 2)</p> <p>1. Синтаксичні функції іменника.</p> <p>2. Субстантивація.</p>

	3. Транспозиція іменників до інших частин мови.
5	Тема 6. Лексико-граматичні розряди (ЛГР) іменників 1. Поняття про ЛГР. ЛГР і лексико-граматичні класи слів (ЛГК). 2. Категорія істот – неістот іменників. 3. Власні та загальні іменники. Правопис власних назв. 4. Конкретні та абстрактні іменники. 5. Речовинні та збірні іменники.
6	Тема 7. Категорія роду іменників (частина 1) 1. Загальна характеристика категорії роду. 2. Семантика категорії роду. Співвідношення семантико-граматичного і формально-граматичного змісту в категорії роду. 3. Засоби вираження категорії роду в українській мові. Тема 8. Категорія роду іменників (частина 2) 1. Розподіл іменників за родами: - проблеми визначення роду відмінюваних іменників; - проблеми визначення роду невідмінюваних іменників. 2. Коливання в роді іменників. 3. Сучасні тенденції в родовій категоризації іменників.
7	Тема 9. Категорія числа іменників 1. Поняття категорії числа іменників. 2. Семантична структура категорії числа. Типологічні ознаки категорії числа. 3. Засоби вираження грамем однини і множини. 4. Іменники з повною числовою парадигмою і неповною (<i>singularia tantum</i> / <i>pluralia tantum</i>).
8	Тема 10. Категорія відмінка іменників (частина 1) 1. Концепції категорії відмінка в мовознавстві. 2. Відмінок як граматична категорія, як грамема, як граматична форма. 3. Центральна, напівцентральна, напівпериферійна і периферійна сфери відмінкових граем. 4. Категорійне, первинне і вторинне значення відмінкових граем. 5. Комунікативні функції відмінкових граем. 6. Морфологічні (формальні) і семантичні (глибинні) відмінки.
9	Тема 11. Категорія відмінка іменників (частина 2) 1. Семантико-синтаксичні, формально-синтаксичні та комунікативні функції називного і знахідного відмінка. 2. Напівцентральна сфера родового відмінка та його семантико-синтаксичні функції. 3. Напівпериферійна сфера давального відмінка та його семантико-синтаксичні функції. 4. Периферійна сфера відмінкових граем: - семантико-синтаксичні функції орудного відмінка; - семантико-синтаксичні функції місцевого відмінка; - семантико-синтаксичні функції кличного відмінка.
10	Тема 12. Відмінювання іменників. Морфологічний аналіз іменника (частина 1) 1. Поняття про відмінювання. Типи відмінювання іменників. 2. Сучасні типи словозміни іменників: - поділ іменників на відміни; - поділ іменників на групи. 3. Система іменникових флексій: - I відміни; - II відміни; - III відміни;

	- IV відміни; - pluralia tantum.
11	Тема 13. Відмінювання іменників. Морфологічний аналіз іменника (частина 2) 1. Історія формування сучасних іменникових парадигм. 2. Динамічні процеси в іменниковому відмінюванні. 3. Різновідмінювані іменники. 4. Іменники нульової відміни. 5. Функція наголосу в іменниковій словозміні.
12	Контрольна робота № 1
13	Тема 14. Прикметник як частина мови 1. Прикметник як частина мови. 2. Семантичні, морфологічні та синтаксичні ознаки прикметників. 3. Транспозиція прикметників. 4. Ад'єктивація. Ступені та різновиди ад'єктивації.
14	Тема 15. Семантичні розряди прикметників 1. Критерії розподілу іменників на лексико-граматичні розряди. Варіанти класифікації лексико-граматичних розрядів прикметників. 2. Якісні прикметники. Формотворчі, словотворчі, синтаксичні ознаки якісних прикметників. 3. Відносні прикметники. Присвійні прикметники. Займенникові прикметники. 4. Явища транспозиції в системі лексико-граматичних розрядів прикметників.
15	Тема 16. Ступені порівняння прикметників і відмінювання прикметників. Морфологічний аналіз прикметника 1. Семантична структура категорії ступенів порівняння прикметників. 2. Структура парадигми категорії ступенів порівняння прикметників. 3. Синтетичні й аналітичні форми ступенів порівняння та їхні значення. 4. Форми прикметників. Типи ад'єктивної словозміни. 5. Морфологічний аналіз прикметників.
16	Контрольна робота № 2

5 семестр (Морфологія)

№	Тема заняття / план
1	Тема 17. Числівник як частина мови 1. Числівник як частина мови. 2. Семантичні, морфологічні та синтаксичні ознаки числівника. 3. Числівники та слова з кількісною семантикою. 4. Морфологічний статус порядкових слів.
2	Тема 18. Семантичні і структурні розряди числівників 1. Семантичні розряди числівників. 2. Структурні розряди числівників. 3. Синтаксична сполучуваність числівників з іменниками (зв'язок числівників з іменниками). 4. Синонімія числівникових форм.
3	Тема 19. Числівникові парадигми. Морфологічний аналіз числівника (частина 1) 1. Відмінювання власне-кількісних числівників. 2. Відмінювання збірних числівників. 3. Відмінювання неозначено-кількісних числівників. 4. Наголошування числівників при словозміні.
4	Тема 20. Числівникові парадигми. Морфологічний аналіз числівника (частина 2) 1. Числівник як компонент складного слова: особливості правопису й уживання. 2. Морфологічний аналіз числівника.

5	<p>Тема 21. Займенникові слова. Морфологічні й семантичні розряди та морфологічний аналіз займенникових слів (частина 1)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Займенникові слова, питання про семантику і частиномовну належність займенникових слів. 2. Транспозиція займенникових слів. 3. Проніміналізація. <p>Тема 22. Займенникові слова. Морфологічні й семантичні розряди та морфологічний аналіз займенникових слів (частина 2)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розряди займенникових слів за співвідношенням з іншими частинами мови. 2. Семантичні розряди займенникових слів. 3. Особливості відмінювання займенникових слів. 4. Морфологічний аналіз займенникових слів.
6	Контрольна робота № 3
7	<p>Тема 23. Дієслово як частина мови. Формотворення і словозміна дієслів. Інфінітив</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Склад дієслівної парадигми. Предикативні і непередикативні форми дієслова. 2. Дієслівні основи та їхній формотворчий потенціал. Морфологічні особливості дієслівних основ і формотворчих афіксів. 3. Класи українських дієслів. Дієвідміни українських дієслів. 4. Інфінітив як початкова форма дієслова: семантика, морфологічні категорії, синтаксична функція.
8	<p>Тема 24. Категорія виду дієслова</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вид як граматична категорія дієслова. 2. Грамеми категорії виду: доконаний і недоконаний вид. 3. Семантика граем категорії виду. 4. Творення видової пари. Типи видової кореляції. 5. Одно- і двовидові дієслова.
9	<p>Тема 25. Категорія стану дієслова (частина 1)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Перехідні та неперехідні дієслова. Категорія перехідності / неперехідності. 2. Категорія стану як морфолого-словотвірної-синтаксичної категорії. 3. Активні та пасивні дієслівні конструкції.
10	<p>Тема 26. Категорія стану дієслова (частина 2)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Концепція трьох станів. Дієслова, що не виражають станових значень. 2. Зворотні дієслова та їхня семантика. 3. Концепція двох станів. Дієслова, що не виражають станових значень.
11	<p>Тема 27. Категорія часу дієслова</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Категорія часу як словозмінна категорія дієслова. 2. Грамемний склад категорії часу. Поняття про абсолютний і відносний час. 3. Синтетичні та аналітичні часові форми в сучасній українській мові. 4. Взаємозв'язок категорії часу і виду. 5. Семантика часових форм.
12	<p>Тема 28. Категорія способу дієслова (частина 1)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Спосіб як морфологічна категорія дієслова. 2. Грамемний склад категорії способу. 3. Семантика способових форм. <p>Тема 29. Категорія способу дієслова (частина 2)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Творення форм наказового способу. 2. Творення форм умовного способу. 3. Творення форм бажального і спонукального способу. 4. Транспозиційні особливості способових форм.
13	<p>Тема 30. Категорії особи, роду й числа дієслова (частина 1)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особа як дієслівна категорія. Семантика особових форм.

	2. Дієслова неповної особової парадигми. 3. Безособові дієслова.
14	Тема 31. Категорії особи, роду й числа дієслова (частина 2) 1. Специфіка категорії роду дієслова 2. Специфіка категорії числа дієслова. 3. Морфологічний аналіз дієслова.
15	Контрольна робота № 4

6 семестр (Морфологія)

№	Тема заняття / план
1	Тема 32. Дієприкметник як атрибутивна форма дієслова (частина 1) 1. Семантичні, морфологічні та синтаксичні ознаки дієприкметників. 2. Дієприкметник у світлі функціональної морфології І. Вихованця та К. Городенської. 3. Творення й уживання дієприкметників у сучасній українській мові.
2	Тема 33. Дієприкметник як атрибутивна форма дієслова (частина 2) 1. Зіставний аналіз творення дієприкметників в українській та інших слов'янських мовах. 2. Проблеми перекладу дієприкметників українською мовою. 3. Безособові предикативні форми на -но, -то.
3	Тема 34. Дієприслівник як незмінна дієслівна форма 1. Семантичні, морфологічні та синтаксичні ознаки дієприслівників. 2. Творення й уживання дієприслівників у сучасній українській мові. 3. Зіставний аналіз творення дієприслівників в українській та інших слов'янських мовах.
4	Тема 35. Прислівник як частина мови 1. Семантичні, морфологічні, синтаксичні ознаки прислівника. 2. Займенникові прислівники. Семантичні розряди прислівників. 3. Словотвір і правопис похідних адвербіальних утворень. 4. Питання про ступені порівняння прислівників. Форми суб'єктивної оцінки прислівників на -о, -е.
5	Тема 36. Слова категорії стану 1. Слова категорії стану як частина мови. Лексико-семантичні особливості категорії стану. 2. Граматичні особливості слів категорії стану. 3. Питання про слова категорії стану в лінгвістичній літературі.
6	Тема 37. Модальні слова. Морфологічний аналіз прислівників, станівників і модальників 1. Модальність і засоби її вираження в українській мові. 2. Модальні слова як частина мови. Семантичні розряди модальних слів. 3. Морфологічні й синтаксичні особливості модальних слів. 4. Відмінність модальних слів від омонімічних їм слів.
7	Контрольна робота № 5
8	Тема 39. Прийменник (частина 1) 1. Прийменник як частина мови. 2. Розряди прийменників за походженням, морфологічним складом та структурою. 3. Препозитивація.
9	Тема 40. Прийменник (частина 2) 1. Семантика прийменників. 2. Уживання прийменників з відмінковими формами субстантивних слів.

	Смислові співвідношення прийменників. 3. Особливості прийменникового керування в українській мові.
10	Тема 41. Сполучник (частина 1) 1. Загальна характеристика сполучника. Три підходи до визначення морфологічного статусу сполучника. 2. Сполучник як частина мови. 3. Граматична і лексична семантика сполучників.
11	Тема 42. Сполучник (частина 2) 1. Синтаксичні відношення, що виражаються сполучниками. Семантична класифікація (розряди) сполучників: 1.1. Сурядні сполучники. 1.2. Підрядні сполучники. 2. Розряди сполучників за походженням, структурою і вживанням.
12	Тема 43. Частка (частина 1) 1. Загальна характеристика частки як службової частини мови. 2. Частка у світлі функціонально-категорійної морфології І. Вихованця та К. Городенської. 3. Розряди часток за походженням і морфологічним складом (структурою).
13	Тема 44. Частка (частина 2) 1. Граматична і лексична семантика часток. 2. Семантично-функціональні розряди часток. 3. Зв'язок часток з іншими частинами мови. Партикуляція.
14	Тема 45. Дієслівні зв'язки 1. Статус дієслівних зв'язок у граматичній системі української мови. 2. Дієслівні зв'язки у світлі функціонально-категорійної морфології І. Вихованця та К. Городенської. 3. Різновиди дієслівних зв'язок. Тема 46. Вигук 1. Статус вигуків у граматичній системі української мови. 2. Вигук у світлі функціонально-категорійної морфології І. Вихованця та К. Городенської. 3. Групи вигуків за походженням: непохідні й похідні. 4. Семантика вигуків.
15	Тема 48. Морфологічний аналіз службових частин мови і вигуків 1. Морфологічний аналіз прийменників. 2. Морфологічний аналіз сполучників. 3. Морфологічний аналіз часток. 4. Морфологічний аналіз вигуків і ЗНС.
16	Контрольна робота № 6

7 семестр (Синтаксис. Пунктуація)

№	Тема заняття / план
1	Тема 1. Аспекти вивчення сучасного синтаксису 1. Предмет та завдання курсу. 2. Аспекти вивчення синтаксису: 1) формально-синтаксичний; 2) семантико-синтаксичний; 3) семантичний; 4) комунікативний; 5) прагматичний. 3. Поняття синтаксичної одиниці.

2	<p>Тема 2. Підрядний прислівний словосполученнєвотвірний зв'язок</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття синтаксичного зв'язку 2. Види підрядного зв'язку в словосполученні: <ol style="list-style-type: none"> 1) узгодження, 2) кореляція, 3) керування, 4) прилягання.
3	<p>Тема 3. Реченнєвотвірні та реченнєвомодифікаційні синтаксичні зв'язки</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предикативний зв'язок як реченнєвотвірний на рівні простого речення 2. Реченнєвотвірні зв'язки на рівні складного речення 3. Речннєвомодифікаційні зв'язки (детермінантний зв'язок, дуплексивний зв'язок, напівпредикативний зв'язок, сурядний зв'язок, опосередкований зв'язок, модальний зв'язок, інтродуктивний зв'язок).
4	<p>Тема 4. Словосполучення як номінативна синтаксична одиниця</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Словосполучення як номінативна синтаксична одиниця. 2. Типи словосполучень за семантико-синтаксичними відношеннями: <ol style="list-style-type: none"> а) атрибутивні відношення; б) об'єктні відношення; в) суб'єктні відношення; г) обставинні відношення; г) комплетивні (доповнювальні) відношення; д) апозитивні відношення. 3. Типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова. 5. Типи словосполучень за ступенем злитості їх компонентів. 6. Типи словосполучень за будовою.
5	Контрольна робота № 1
6	<p>Тема 5. Речення як основна одиниця синтаксису</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Еволюція поглядів на поняття «речення» в лінгвістиці. 2. Найголовніші ознаки речення. 3. Типи речень за структурою. 4. Типи речень за модальністю. 5. Типи речень за експресією. 6. Класифікація речень за співвідношенням із судженнями.
7	<p>Тема 6. Структурна схема речення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття структурної схеми речення, її компоненти. 2. Типи структурних схем речення 3. Типи поширювачів структурних схем речення
8	<p>Тема 7. Головні члени двоскладного речення.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття члена речення. 2. Підмет і присудок як головні члени речення. 3. Особливості реалізації підмета. 4. Типологія присудка: <ol style="list-style-type: none"> а) простий присудок; б) складений дієслівний присудок; в) складений іменний присудок; г) складений прислівниковий присудок; г) складний (подвійний) присудок. 5. Тире між підметом і присудком.
9	<p>Тема 8. Другорядні члени речення. Додаток. Обставина.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні підходи до аналізу другорядних членів речення. 2. Граматичні категорії другорядних членів речення. Структурно-семантичні

	<p>ознаки додатка:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) прямий додаток; 2) непрямий додаток; 3) безприйменниковий непрямий додаток; 4) прийменниковий непрямий додаток; 5) інфінітивний додаток. <p>3. Структурно-семантичні ознаки обставини.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) обставини способу дії. 2) обставини міри і ступеня. 3) обставини місця. 4) обставини часу. 5) обставини зумовленості (причини, мети, умови, допусту, наслідку). <p>Тема 9. Другорядні члени речення. Означення. Прикладка.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Структурно-семантичні ознаки означення. 2. Узгоджені означення. Неузгоджені означення. 3. Структурно-семантичні ознаки прикладки. Написання прикладок.
10	Контрольна робота № 2

8 семестр (Синтаксис. Пунктуація)

№	Тема заняття / план
1	<p>Тема 12. Різновиди односкладних дієслівних речень</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття односкладного речення. 2. Загальні ознаки односкладних речень. 3. Багатоаспектність односкладних речень. 4. Особові односкладні речення 2. Безособові та інфінітивні односкладні речення.
2	<p>Тема 13. Різновиди односкладних іменних речень</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Різновиди односкладних номінативних речень (буттєві номінативні речення, вказівні номінативні речення, оцінні номінативні речення, власне-називні, спонукально-бажальні номінативні речення) 2. Генітивні речення.
3	<p>Тема 14. Неповне речення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Статус неповних речень у системі синтаксичних одиниць. 2. Загальна характеристика неповних речень. 3. Типи неповних речень (контекстуальні неповні речення, ситуативні неповні речення, парцельовані речення, обірвані речення, еліптичні речення, вільні синтаксеми). 4. Пунктуація в неповних реченнях.
4	Контрольна робота № 3
5	<p>Тема 16. Відокремлені конструкції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про синтаксичне ускладнення простого речення. 2. Семантичне та конструктивне ускладнення простого речення. 3. Відокремлені члени речення (означення, прикладка, обставина, додаток). 4. Порівняння у структурі простого речення. 5. Пунктуація в реченнях з відокремленими конструкціями.
6	<p>Тема 17. Однорідні члени речення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Однорідні члени речення. Сміслові відношення між однорідними компонентами: <ol style="list-style-type: none"> а) єднальні відношення; б) зіставно-протиставні відношення; в) розділові відношення;

	<p>г) приєднувальні відношення; д) пояснювальні відношення 2. Однорідні означення. Однорідні прикладки. 3. Однорідні додатки 4. Однорідні обставини. 5. Питання про речення з кількома присудками. 6. Розділові знаки в реченнях з однорідними членами.</p>
7	<p>Тема 18. Опосередковані компоненти 1. Статус опосередкованих компонентів 2. Специфіка уточнювальних компонентів. 3. Специфіка пояснювальних компонентів. 4. Пунктуація в реченнях з опосередкованими компонентами.</p>
8	<p>Тема 19. Автономні структури в реченні 1. Розмежування вставних та вставлених конструкцій. 2. Речення зі вставними компонентами. 3. Вставлені конструкції. 4. Статус звертання в реченні. 5. Пунктуація в реченнях з автономними структурами.</p>
9	Контрольна робота № 4
10	<p>Тема 21. Складносурядне речення 1. Поняття про складносурядне речення. 2. Основні різновиди складносурядних речен. 3. Сміслові відношення між частинами складносурядного речення: 1) складносурядні речення з єднальними сполучниками; 2) складносурядні речення з розділовими сполучниками; 3) складносурядні речення з протиставними сполучниками; 4) складносурядні речення з приєднувальними сполучниками; 5) складносурядні речення з пояснювальними сполучниками. 4. Формальні типи складносурядних речень. 5. Пунктуація в складносурядному реченні.</p>
11	<p>Тема 22. Складнопідрядне речення 1. Поняття про складнопідрядне речення. Принципи класифікацій складнопідрядних 2. Структурно-семантична класифікація складнопідрядних речень. 3. Нерозчленовані власне-прислівні складнопідрядні речення. 4. Нерозчленовані займенниково-співвідносні складнопідрядні речення. 5. Розчленовані складнопідрядні речення. 6. Пунктуація в складнопідрядному реченні.</p>
12	<p>Тема 23. Складнопідрядні речення з кількома підрядними 1. Однорідна супідрядність. 2. Неоднорідна супідрядність. 3. Послідовна підрядність. 4. Змішаний тип підрядності.</p>
13	<p>Тема 24. Безсполучникове складне речення 1. Основні типи безсполучникових складних речень. 2. Сміслові різновиди безсполучникових речень: 1) часове (єднальне) значення; 2) значення зіставлення (зіставлення-протиставлення); 3) поширювально-приєднувальне значення; 4) значення пояснення; 5) умовно-наслідкове значення; 6) причинно-наслідкове значення;</p>

	7) з'ясувальньо-об'єктне значення. 3. Пунктуація в безсполучниковому складному реченні.
14	Тема 25. Складна синтаксична конструкція 1. Поняття про складну синтаксичну конструкцію. 2. Складна синтаксична конструкція й ускладнене складне речення. 3. Різновиди складних синтаксичних конструкцій. 4. Поняття про період. Різновиди періоду.
15	Контрольна робота № 5

4.3. Самостійна робота

1 семестр (Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія)

4.3.1. Обов'язкові види самостійної роботи

№	Назва теми
1	<i>Підготовка до практичних занять (54 год.):</i>
1.1.	Конспект-відповідь до плану практичного заняття <i>(14 год.)</i>
1.2.	Письмові відповіді на контрольні й проблемні питання практичного заняття <i>(14 год.)</i>
1.3.	Виконання вправ і завдань <i>(26 год.)</i>
3	<i>Підготовка до контрольних робіт (12 год.):</i>
3.1.	Контрольна робота №1 <i>(4 год.)</i>
3.2.	Контрольна робота №2 <i>(4 год.)</i>
3.3.	Контрольна робота №3 <i>(4 год.)</i>
	Разом – 66 год.

4.3.2. Вибіркові види самостійної роботи

1. Укладання термінологічного глосарію з курсу та вивчення його. Кількість термінів до 100 слів.

2. Добір (з використанням друкованих джерел) прикладів зі зразкових текстів різних стилів (по 10), які ілюструють виучуване лексичне явище.

Вимоги до самостійної роботи

Самостійна робота студентів передбачає опрацювання контрольних та проблемних питань до кожного практичного завдання та виконання вправ і завдань.

Підготовка відповіді до проблемного питання обов'язково включає ознайомлення студентів з основною та додатковою літературою згідно з темою, зіставлення поглядів представників різних наукових шкіл та напрямів та обґрунтування найдоцільнішого з погляду сучасної лінгвістики.

Вимоги до термінологічного глосарію: - терміни подавати у алфавітному порядку; - розподілити терміни у відповідності із темами, що вивчаються; - зазначити переклад терміну англійською мовою в дужках.

2 Семестр (Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Орфографія. Графіка)

4.3.1. Обов'язкові види самостійної роботи

№	Назва теми
1	<i>Підготовка до практичних занять (64 год.):</i>
1.1.	Конспект-відповідь до плану практичного заняття <i>(16 год.)</i>
1.2.	Письмові відповіді на контрольні й проблемні питання практичного заняття <i>(16 год.)</i>
1.3.	Виконання вправ і завдань <i>(32 год.)</i>

3	<i>Підготовка до контрольних робіт (8 год.):</i>
3.1.	Контрольна робота № 1 (4 год.)
3.2.	Контрольна робота № 2 (4 год.)
	Разом – 72 год.

4.3.2. Вибіркові види самостійної роботи

1. Скласти словничок фонетичної термінології.
2. Законспектувати на вибір три статті з питань фонетики, фонології.

Вимоги до самостійної роботи

Самостійна робота студентів передбачає опрацювання контрольних та проблемних питань до кожного практичного завдання та виконання вправ і завдань відповідно до запропонованого алгоритму чи зразка.

Підготовка відповіді до проблемного питання обов'язково включає ознайомлення студентів з основною та додатковою літературою згідно з темою, зіставлення поглядів представників різних наукових шкіл та напрямів та обґрунтування найдоцільнішого з погляду сучасної лінгвістики.

Складання словничка фонетичної термінології сприятиме послідовному засвоєнню теоретичного матеріалу та застосуванню теоретичних положень під час виконання практичних вправ і завдань.

Семестр 3 (Морфеміка. Дериватологія. Морфонологія)

4.3.1. Обов'язкові види самостійної роботи

№	Назва теми
1	<i>Підготовка до практичних занять (52 год.):</i>
1.1.	Конспект-відповідь до плану практичного заняття (13 год.)
1.2.	Письмові відповіді на контрольні й проблемні питання практичного заняття (13 год.)
1.3.	Виконання вправ і завдань (26 год.)
2	<i>Підготовка до контрольних робіт і тестування (8 год.):</i>
2.1.	Контрольна робота № 1 + тести (4 год.)
2.2.	Контрольна робота № 2 + тести (4 год.)
	Разом – 60 год.

4.3.2. Вибіркові види самостійної роботи

1. Підготувати бібліографію до одного з пропонованих дискусійних питань морфеміки та дериватології:

- 1) специфіка асемантики;
- 2) тлумачення конфікса в сучасній лінгвістиці;
- 3) словотвір як субрівень мовної системи;
- 4) словотвірна парадигма як комплексна одиниця словотвору;
- 5) мотиваційні відношення в словотворі.

2. Ознайомившись із науковим журналом «Мовознавство» за останні три роки, законспектувати дві статті, які стосуються морфеміки та дериватології сучасної української мови.

Вимоги до самостійної роботи

Самостійна робота студентів передбачає опрацювання контрольних та проблемних питань до кожного практичного завдання та виконання вправ і завдань відповідно до запропонованого алгоритму чи зразка.

Підготовка відповіді до проблемного питання обов'язково включає ознайомлення студентів з основною та додатковою літературою згідно з темою, зіставлення поглядів

представників різних наукових шкіл та напрямів та обґрунтування найдоцільнішого з погляду сучасної лінгвістики.

Складання бібліографії сприятиме опрацюванню дискусійних питань морфеміки та дериватології.

Семестр 4 (Морфологія)

4.3.1. Обов'язкові види самостійної роботи

№	Назва теми
1	<i>Підготовка до практичних занять (56 год.):</i>
1.1.	Конспект-відповідь до плану практичного заняття (<i>14 год.</i>)
1.2.	Письмові відповіді на контрольні й проблемні питання практичного заняття (<i>14 год.</i>)
1.3.	Виконання вправ і завдань (<i>28 год.</i>)
3	<i>Підготовка до контрольних робіт (8 год.):</i>
3.1.	Контрольна робота № 1 (<i>4 год.</i>)
3.2.	Контрольна робота № 2 (<i>4 год.</i>)
	Разом – <i>64 год.</i>

4.3.2. Вибіркові види самостійної роботи

- Підготувати бібліографію до одного з пропонованих дискусійних питань морфології:
 - специфіка граматичного значення в сучасній лінгвістиці;
 - основні підходи до класифікації частин мови в українській лінгвістиці;
 - тлумачення категорії роду іменника в сучасній лінгвістиці;
 - варіантні відмінкові форми в іменниковій парадигмі;
 - особливості тлумачення семантичних і граматичних відмінків у мовознавстві.
- Ознайомившись із науковим журналом «Мовознавство» за останні три роки, законспектувати дві статті, які стосуються морфології сучасної української мови.

Вимоги до самостійної роботи

Самостійна робота студентів передбачає опрацювання контрольних та проблемних питань до кожного практичного завдання та виконання вправ і завдань відповідно до запропонованого алгоритму чи зразка.

Підготовка відповіді до проблемного питання обов'язково включає ознайомлення студентів з основною та додатковою літературою згідно з темою, зіставлення поглядів представників різних наукових шкіл та напрямів та обґрунтування найдоцільнішого з погляду сучасної лінгвістики.

Складання бібліографії сприятиме опрацюванню дискусійних питань морфології.

Семестр 5 (Морфологія)

4.3.1. Обов'язкові види самостійної роботи

№	Назва теми
1	<i>Підготовка до практичних занять (52 год.):</i>
1.1.	Конспект-відповідь до плану практичного заняття (<i>13 год.</i>)
1.2.	Письмові відповіді на контрольні й проблемні питання практичного заняття (<i>13 год.</i>)
1.3.	Виконання вправ і завдань (<i>26 год.</i>)
2	<i>Підготовка до контрольних робіт і тестування (8 год.):</i>
2.1.	Контрольна робота № 3 (<i>4 год.</i>)
2.2.	Контрольна робота № 4 (<i>4 год.</i>)
	Разом – <i>60 год.</i>

4.3.2. Вибіркові види самостійної роботи

1. Підготувати бібліографію до одного з пропонованих дискусійних питань морфології:
 - 1) специфіка граматичних категорій числівника;
 - 2) основні підходи до кваліфікації займенникових слів в українській лінгвістиці;
 - 3) частиномовний статус інфінітива;
 - 4) специфіка тлумачення категорії способу дієслова в українській лінгвістиці;
 - 5) специфіка тлумачення категорії стану дієслова в українській лінгвістиці.
2. Ознайомившись із науковим журналом «Мовознавство» за останні три роки, законспектувати дві статті, які стосуються морфології сучасної української мови.

Вимоги до самостійної роботи

Самостійна робота студентів передбачає опрацювання контрольних та проблемних питань до кожного практичного завдання та виконання вправ і завдань відповідно до запропонованого алгоритму чи зразка.

Підготовка відповіді до проблемного питання обов'язково включає ознайомлення студентів з основною та додатковою літературою згідно з темою, зіставлення поглядів представників різних наукових шкіл та напрямів та обґрунтування найдоцільнішого з погляду сучасної лінгвістики.

Складання бібліографії сприятиме опрацюванню дискусійних питань морфології.

Семестр 6 (Морфологія)

4.3.1. Обов'язкові види самостійної роботи

№	Назва теми
1	<i>Підготовка до практичних занять (56 год.):</i>
1.1.	Конспект-відповідь до плану практичного заняття <i>(14 год.)</i>
1.2.	Письмові відповіді на контрольні й проблемні питання практичного заняття <i>(14 год.)</i>
1.3.	Виконання вправ і завдань <i>(28 год.)</i>
3	<i>Підготовка до контрольних робіт (8 год.):</i>
3.1.	Контрольна робота № 5 <i>(4 год.)</i>
3.2.	Контрольна робота № 6 <i>(4 год.)</i>
	Разом – <i>64 год.</i>

4.3.2. Вибіркові види самостійної роботи

1. Підготувати бібліографію до одного з пропонованих дискусійних питань морфології:
 - 1) слова категорії стану;
 - 2) модальні слова;
 - 3) службові слова як частини мови;
 - 4) центр та периферія в частиномовній системі української мови;
 - 5) статус вигуків у частиномовній системі української мови.
2. Ознайомившись із науковим журналом «Мовознавство» за останні три роки, законспектувати дві статті, які стосуються морфології сучасної української мови.

Вимоги до самостійної роботи

Самостійна робота студентів передбачає опрацювання контрольних та проблемних питань до кожного практичного завдання та виконання вправ і завдань відповідно до запропонованого алгоритму чи зразка.

Підготовка відповіді до проблемного питання обов'язково включає ознайомлення студентів з основною та додатковою літературою згідно з темою, зіставлення поглядів представників різних наукових шкіл та напрямів та обґрунтування найдоцільнішого з погляду сучасної лінгвістики.

Складання бібліографії сприятиме опрацюванню дискусійних питань морфології.

Семестр 7 (Синтаксис. Пунктуація)

4.3.1. Обов'язкові види самостійної роботи

№ з/п	Назва теми
1	<i>Підготовка до практичних занять (32 год.):</i>
1.1.	Конспект-відповідь до плану практичного заняття (8 год.)
1.2.	Письмові відповіді на контрольні й проблемні питання практичного заняття (8 год.)
1.3.	Виконання вправ і завдань (16 год.)
3	<i>Підготовка до контрольних робіт (8 год.):</i>
3.1.	Контрольна робота № 1 (4 год.)
3.2.	Контрольна робота № 2 (4 год.)
	Разом – 40 год.

4.2. Вибіркові види самостійної роботи

- Підготувати бібліографію до одного з пропонованих дискусійних питань синтаксису:
 - статус словосполучення в системі синтаксичних одиниць;
 - синкретизм семантико-синтаксичних відношень;
 - квазіречення, їх статус у реченневих структурах;
 - категорія предикатності ознакового слова й категорія предикативності речення;
 - структурна схема речення.
- Ознайомившись із науковим журналом «Мовознавство» за останні три роки, законспектувати дві статті, які стосуються питань синтаксису сучасної української мови.

Вимоги до самостійної роботи

Самостійна робота студентів передбачає опрацювання контрольних та проблемних питань до кожного практичного завдання та виконання вправ і завдань відповідно до запропонованого алгоритму чи зразка.

Підготовка відповіді до проблемного питання обов'язково включає ознайомлення студентів з основною та додатковою літературою згідно з темою, зіставлення поглядів представників різних наукових шкіл та напрямів та обґрунтування найдоцільнішого з погляду сучасної лінгвістики.

Складання бібліографії сприятиме опрацюванню дискусійних питань морфології.

Семестр 8 (Синтаксис. Пунктуація)

4.3.1. Обов'язкові види самостійної роботи

№ з/п	Назва теми
1	<i>Підготовка до практичних занять (48 год.):</i>
1.1.	Конспект-відповідь до плану практичного заняття (12 год.)
1.2.	Письмові відповіді на контрольні й проблемні питання практичного заняття (12 год.)
1.3.	Виконання вправ і завдань (24 год.)
3	<i>Підготовка до контрольних робіт (12 год.):</i>
3.1.	Контрольна робота № 3 (4 год.)
3.2.	Контрольна робота № 3 (4 год.)
3.3.	Контрольна робота № 5 (4 год.)
	Разом – 60 год.

4.2. Вибіркові види самостійної роботи

1. Підготувати бібліографію до одного з пропонованих дискусійних питань синтаксису:
 - 1) статус складного речення в системі синтаксичних одиниць;
 - 2) розмежування вставних і вставлених конструкцій;
 - 3) статус і функції звертання;
 - 4) структурно-семантична класифікація складнопідрядних речень;
 - 5) вплив інтонації на структуру і семантику складного речення.
2. Ознайомившись із науковим журналом «Мовознавство» за останні три роки, законспектувати дві статті, які стосуються питань синтаксису сучасної української мови.

Вимоги до самостійної роботи

Самостійна робота студентів передбачає опрацювання контрольних та проблемних питань до кожного практичного завдання та виконання вправ і завдань відповідно до запропонованого алгоритму чи зразка.

Підготовка відповіді до проблемного питання обов'язково включає ознайомлення студентів з основною та додатковою літературою згідно з темою, зіставлення поглядів представників різних наукових шкіл та напрямів та обґрунтування найдоцільнішого з погляду сучасної лінгвістики.

Складання бібліографії сприятиме опрацюванню дискусійних питань морфології.

5. Підсумковий контроль

5.1. Питання для підсумкового контролю

1 семестр (Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія) – іспит

1. Лексикологія як галузь знань про сучасну українську мову. Предмет і завдання лексикології. Лексика і лексикологія. Зв'язок лексикології з іншими галузями мовознавства.
2. Лексико-семантична система мови. Лексико-семантичне поле, лексико-фразеологічне поле, лексико-семантична група, поняття про ядро і периферію.
3. Парадигматичні і синтагматичні відношення лексичних одиниць.
4. Поняття про *лексему*, *сему*, *семему* та *архісему*. Співвідношення між ними.
5. Одиниці лексикології. Лексема як основна одиниця лексикології. Ознаки слова як мовної одиниці. Слово і поняття.
6. Знакова природа слова.
7. Структура лексеми. Семна структура семеми. Семемний поділ плану змісту лексеми.
8. Пряме і переносне лексичні значення. Метафора і метонімія як основні види переносного значення.
9. Лексичне значення як один з типів мовного значення. Поняття лексичного значення. Лексичне і граматичне значення.
10. Структура лексичного значення.
11. Типи лексичних значень слів. Типи системних відношень на лексико-семантичному рівні.
12. Моносемія лексем. Полісемія лексем.
13. Слова однозначні і багатозначні.
14. Синонімія. Синоніми. Типи синонімів.
15. Антонімія. Антоніми. Типи антонімів.
16. Омонімія. Омоніми. Типи омонімів.
17. Омофони, омоформи, омографи.
18. Паронімічні відношення лексичних одиниць. Пароніми. Види паронімів.

19. Лексика української мови за її походженням. Власне українська (питома) лексика.
20. Запозичення зі слов'янських мов. Явище калькування.
21. Запозичення із неслов'янських мов.
22. Активна і пасивна лексика (історизми й архаїзми).
23. Неологізми. Типи неологізмів.
24. Лексика української мови за сферами її вживання. Загальноповсюджана лексика. Лексика обмеженого вживання.
25. Територіально обмежена лексика. Класифікація діалектизмів.
26. Соціальні діалекти.
27. Термінологічна лексика.
28. Лексика з погляду стилістичного вживання. Стилістичні групи.
29. Міжстильова та експресивно нейтральна лексика.
30. Стилістично забарвлена лексика.
31. Експресивно-забарвлена лексика.
32. Художньо-естетична функція слів.
33. Предмет фразеології. Основні типологічні ознаки фразеологізмів.
34. Класифікація фразеологічних одиниць.
35. Спільне й відмінне між словом і фразеологізмом.
36. Походження фразеологізмів.
37. Будова прислів'їв і приказок.
38. Крилаті слова та їх походження.
39. Мовні кліше і мовні штампи.
40. Трансформація фразеологічних одиниць.
41. Предмет лексикографії.
42. Загальна характеристика словників української мови. Типи словників.
43. З історії української лексикографії.

2 семестр (Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Орфографія. Графіка) – іспит

1. Фонетика як наука про звукову будову мови.
2. Субстанціальна та функціональна фонетика.
3. Сегментна та надсегментна фонетика.
4. Загальна фонетика і фонетика окремої мови.
5. Синхронна та діахронна фонетика.
6. Теоретична та прикладна фонетика. Зв'язок фонетики з іншими мовознавчими та немовознавчими дисциплінами.
7. Акустичні та соматичні (артикуляційні) методи дослідження звуків.
8. Фоносемантика і фоностилістика.
9. Фонетична і фонематична транскрипції.
10. Будова мовного апарату. Активні та пасивні мовні органи.
11. Артикуляційно-акустичні умови творення голосних. Артикуляційна класифікація голосних звуків.
12. Артикуляційно-акустичні умови творення приголосних. Класифікація приголосних за місцем творення.
13. Характеристика приголосних за способом творення.
14. Характеристики приголосних за звучністю та ступенем вияву м'якості.
15. Артикуляційно-акустичні передумови змін звуків у мовному потоці. Типи змін звуків.
16. Позиційні зміни звуків (редукція голосних, вокалізація приголосних).
17. Асиміляція приголосних, її різновиди.
18. Дисиміляція приголосних, її різновиди.
19. Спрощення (редукція), стягнення і подовження приголосних.

20. Поняття фонем. Фонологічні школи. Висвітлення поняття фонем в працях українських лінгвістів.
21. Диференційні та недиференційні ознаки фонем. Фонема й алофони. Різновиди алофонів.
22. Система голосних фонем сучасної української мови. Дискусійні питання щодо складу голосних фонем.
23. Система приголосних фонем сучасної української мови. Дискусійні питання щодо складу приголосних фонем.
24. Сполучуваність приголосних фонем в українській мові.
25. Модифікації фонем і чергування як види звукових змін, їх особливості.
26. Характеристика фонетичних (живих) чергувань приголосних фонем.
27. Найдавніші історичні чергування голосних.
28. Чергування /О/, /Е/ з /І/: історична довідка про виникнення цього чергування; відхилення в чергуванні цих фонем.
29. Чергування /О/, /Е/ з фонемним нулем.
30. Чергування /О/ з /Е/ після шиплячих та /Й/: історична довідка; випадки порушення правил вживання /О/, /Е/ після шиплячих та /Й/.
31. Чергування /И/ з /О/ у фонемосполученнях /РИ/, /ЛИ/, /РО/, /ЛО/.
32. Чергування /Г/, /К/, /Х/ із /Ж/, /Ч/, /Ш/ як наслідок першої перехідної палаталізації.
33. Чергування /Г/, /К/, /Х/ із /З'/, /Ц'/, /С'/ як наслідок другої перехідної палаталізації.
34. Чергування приголосних під впливом давньої /Й/.
35. Чергування в групах приголосних.
36. Одиниці і засоби над сегментної фонетики. Поняття просодії.
37. Поняття про склад. Теорії складоподілу.
38. Типи складів. Основні закономірності складоподілу в сучасній українській мові.
39. Типи наголосу залежно від засобів виділення одиниць звучання.
40. Функціональні особливості наголосу.
41. Наголошування іменників.
42. Наголошування прикметників і займенників.
43. Наголошування числівників.
44. Наголошування дієслів.
45. Наголошування прислівників.
46. Поняття орфоєпії. Орфоєпічні норми та їх суспільне значення.
47. Орфоєпічні норми в системі сучасного українського вокалізму.
48. Орфоєпічні норми в системі сучасного українського консонантизму.
49. Орфоєпічні словники.
50. Поняття графеми. Український алфавіт.
51. Співвідношення між літерами українського алфавіту і фонемами української літературної мови.
52. Принципи української орфографії.
53. Поняття орфограми, різновиди орфограм.
54. Короткі відомості з історії української орфографії.
55. Сучасний український правопис.

3 семестр (Морфеміка. Дериватологія. Морфонологія) – атестація

1. Поняття морфеміки, її предмет, об'єкт і завдання.
2. Морфема як мінімальна двопланова одиниця мови. Поняття нульової морфемі.
3. Поняття асемантеми (інтерфікса). Типи інтерфіксів.
4. Морфема, морф і аломорф. Аломорфи і варіанти морфем.
5. Поняття про семантику морфем.

6. Формально-семантичні відношення синонімії та антонімії між морфемами.
7. Формально-семантичні відношення омонімії і полісемії між морфемами.
8. Корінь слова. Структурні, семантичні й функціональні властивості кореня. Вільні та пов'язані корені.
9. Позиційні типи афіксів: префікси.
10. Позиційні типи афіксів: суфікси.
11. Позиційні типи афіксів: постфікси.
12. Позиційні типи афіксів: афіксоїди.
13. Поняття флексії. Матеріально виражені та нульові флексії.
14. Словотвірні та формотвірні афікси.
15. Питання про функціональний статус суфіксів дієприкметників і дієприслівників. Афікси, що мають синкретичний функціональний характер.
16. Регулярні та нерегулярні афікси. Уніфікси.
17. Продуктивні й непродуктивні афікси. Питання про конфікси.
18. Поняття про основу слова.
19. Функціональні типи основ.
20. Семантичні типи основ.
21. Структурні типи основ.
22. Поняття про морфемну структуру слова.
22. Морфемні моделі в сучасній українській мові.
23. Історичні зміни в морфемній структурі слова.
24. Ступені членування основ українських слів.
25. Порядок і принципи морфемного аналізу слова.
26. Поняття словотвору, його предмет, об'єкт і завдання.
27. Лексична деривація і формотворення.
28. Похідна і твірна основи. Словотвірна база і словотвірний формант.
29. Поняття мотивації.
30. Безпосередня та опосередкована мотивація.
31. Бінарна й одинарна мотивація.
32. Пряма, переносна і периферійна мотивація.
33. Словотвірне значення.
34. Словотвірна пара. Словотвірний ланцюг.
35. Словотвірне гніздо.
36. Словотвірна парадигма.
37. Словотвірний тип.
38. Словотвірна категорія.
39. Морфонологія і поняття морфонему.
40. Морфонологічні процеси при словотворенні.
41. Питання про субморфи.
42. Види альтернацій при словотворенні.
43. Поняття морфонологічної моделі.
44. Наголос у процесі словотворення. Поняття акцентно-дериваційного типу.
45. Поняття способу словотворення. Типи способів словотворення.
46. Морфемні (морфологічні) способи словотворення: афіксальні способи словотворення.
47. Морфемні (морфологічні) способи словотворення: складання та його різновиди; способи, що комбінують афіксацію і складання.
48. Поняття про неморфемні способи словотворення. Морфолого-синтаксичний словотвір. Субстантивація.
49. Поняття про неморфемні способи словотворення. Морфолого-синтаксичний словотвір. Ад'ективація.

50. Поняття про неморфемні способи словотворення. Морфолого-синтаксичний словотвір. Проніміналізація. Адвербіалізація.

51. Лексико-синтаксичний спосіб словотворення. Лексико-семантичний спосіб словотворення.

52. Порядок і принципи словотвірного аналізу слова.

53. Способи творення іменників.

54. Способи творення прикметників.

55. Способи творення дієслів.

56. Способи творення прислівників.

4 семестр (Морфологія) – іспит

1. Граматика як розділ мовознавства. Розділи граматики, її основні поняття.

2. Морфологія як розділ граматики. Предмет, об'єкт і завдання морфології.

Зв'язок морфології з іншими лінгвістичними дисциплінами.

3. Основні морфологічні одиниці.

4. Граматичне значення і способи його вираження.

5. Граматична форма. Типи граматичних форм (способи формотворення).

6. Граматична категорія. Типи граматичних категорій. Поняття грамеми.

7. Морфологічна парадигма. Типи парадигм.

8. Частини мови як основні морфологічні одиниці.

9. Принципи класифікації частин мови.

10. Нечастиномовні слова-морфеми і слова-речення.

11. Ступені та різновиди переходу частин мови.

12. Місце іменника в частиномовній системі української мови.

13. Загальнокатегорійне (лексико-граматичне) значення іменника.

14. Морфологічні категорії іменника.

15. Синтаксичні функції іменника.

16. Субстантивація.

17. Транспозиція іменників до інших частин мови.

18. Поняття про ЛГР. ЛГР і лексико-граматичні класи слів (ЛГК).

19. Категорія істот – неістот іменників.

20. Власні та загальні іменники. Правопис власних назв.

21. Конкретні та абстрактні іменники.

22. Речовинні та збірні іменники.

23. Загальна характеристика категорії роду.

24. Семантика категорії роду. Співвідношення семантико-граматичного і формально-граматичного змісту в категорії роду.

25. Засоби вираження категорії роду в українській мові.

26. Розподіл іменників за родами:

27. проблеми визначення роду відмінюваних іменників;

28. проблеми визначення роду невідмінюваних іменників.

29. Коливання в роді іменників.

30. Сучасні тенденції в родовій категоризації іменників.

31. Поняття категорії числа іменників.

32. Семантична структура категорії числа. Типологічні ознаки категорії числа.

33. Засоби вираження грамем однини і множини.

34. Іменники з повною числовою парадигмою і неповною (*singularia tantum* / *pluralia tantum*).

35. Концепції категорії відмінка в мовознавстві.

36. Відмінок як граматична категорія, як грамема, як граматична форма.

37. Центральна, напівцентральна, напівпериферійна і периферійна сфери відмінкових грамем.

38. Категорійне, первинне і вторинне значення відмінкових граем. Комуникативні функції відмінкових граем.
39. Морфологічні (формальні) і семантичні (глибинні) відмінки.
40. Семантико-синтаксичні, формально-синтаксичні та комуникативні функції називного і знахідного відмінка.
41. Напівцентральна сфера родового відмінка та його семантико-синтаксичні функції.
42. Напівпериферійна сфера давального відмінка та його семантико-синтаксичні функції.
43. Периферійна сфера відмінкових граем:
44. семантико-синтаксичні функції орудного відмінка;
45. семантико-синтаксичні функції місцевого відмінка;
46. семантико-синтаксичні функції кличного відмінка.
47. Поняття про відмінювання. Типи відмінювання іменників.
48. Сучасний типи словозміни іменників:
49. поділ іменників на відміни;
50. поділ іменників на групи.
51. Система іменникових флексій:
52. I відміни;
53. II відміни;
54. III відміни;
55. IV відміни;
56. *pluralia tantum*.
57. Історія формування сучасних іменникових парадигм.
58. Динамічні процеси в іменниковому відмінюванні.
59. Різновідмінювані іменники.
60. Іменники нульової відміни.
61. Функція наголосу в іменниковій словозміні.
62. Прикметник як частина мови.
63. Семантичні, морфологічні та синтаксичні ознаки прикметників.
64. Транспозиція прикметників.
65. Ад'єктивація. Ступені та різновиди ад'єктивації.
66. Критерії розподілу іменників на лексико-граматичні розряди. Варіанти класифікації лексико-граматичних розрядів прикметників.
67. Якісні прикметники. Формотворчі, словотворчі, синтаксичні ознаки якісних прикметників.
68. Відносні прикметники. Присвійні прикметники. Займенникові прикметники.
69. Явища транспозиції в системі лексико-граматичних розрядів прикметників.
70. Семантична структура категорії ступенів порівняння прикметників.
71. Структура парадигми категорії ступенів порівняння прикметників.
72. Синтетичні й аналітичні форми ступенів порівняння та їхні значення.
73. Форми прикметників. Типи ад'єктивної словозміни.
74. Морфологічний аналіз прикметників.

5 семестр (Морфологія) – іспит

1. Числівник як частина мови.
2. Семантичні, морфологічні та синтаксичні ознаки числівника.
3. Числівники та слова з кількісною семантикою.
4. Морфологічний статус порядкових слів.
5. Семантичні розряди числівників.
6. Структурні розряди числівників.

7. Синтаксична сполучуваність числівників з іменниками (зв'язок числівників з іменниками).
8. Синонімія числівникових форм.
9. Відмінювання числівників (сучасні числівникові парадигми).
10. Числівник як компонент складного слова: особливості правопису й уживання.
11. Морфологічний аналіз числівника.
12. Займенникові слова, питання про семантику і частиномовну належність займенникових слів.
13. Транспозиція займенникових слів. Проніміналізація.
14. Розряди займенникових слів за співвідношенням з іншими частинами мови.
15. Семантичні розряди займенникових слів.
16. Склад дієслівної парадигми. Предикативні і непередикативні форми дієслова.
17. Дієслівні основи та їхній формотворчий потенціал. Морфологічні особливості дієслівних основ і формотворчих афіксів.
18. Класи українських дієслів. Дієвідміни українських дієслів.
19. Інфінітив як початкова форма дієслова: семантика, морфологічні категорії, синтаксична функція.
20. Вид як граматична категорія дієслова.
21. Грами категорії виду: доконаний і недоконаний вид.
22. Семантика грамем категорії виду.
23. Творення видової пари. Типи видової кореляції.
24. Одно- і двовидові дієслова.
25. Перехідні та неперехідні дієслова.
26. Категорія стану як морфолого-словотвірної-синтаксична категорія.
27. Концепція трьох станів. Дієслова, що не виражають станових значень.
28. Зворотні дієслова та їхня семантика.
29. Концепція двох станів. Дієслова, що не виражають станових значень.
30. Категорія часу як словозмінна категорія дієслова.
31. Грамемний склад категорії часу. Поняття про абсолютний і відносний час.
32. Синтетичні та аналітичні часові форми в сучасній українській мові.
33. Взаємозв'язок категорії часу і виду.
34. Семантика часових форм.
35. Спосіб як морфологічна категорія дієслова.
36. Творення форм способу.
37. Семантика способових форм.
38. Особа як дієслівна категорія. Семантика особових форм.
39. Дієслова неповної особової парадигми. Безособові дієслова.
40. Специфіка категорій роду і числа.
41. Морфологічний аналіз дієслова.

6 семестр (Морфологія) – іспит

1. Семантичні, морфологічні та синтаксичні ознаки дієприкметників.
2. Творення й уживання дієприкметників у сучасній українській мові.
3. Зіставний аналіз творення дієприкметників в українській та інших слов'янських мовах. Проблеми перекладу.
4. Дієприкметник у світлі функціональної морфології І. Вихованця та К. Городенської.
5. Безособові предикативні форми на **-но, -то**.
6. Семантичні, морфологічні, синтаксичні ознаки прислівника.
7. Займенникові прислівники. Семантичні розряди прислівників.
8. Словотвір і правопис похідних адвербіальних утворень.

9. Питання про ступені порівняння прислівників. Форми суб'єктивної оцінки прислівників на *-о, -е*.
10. Слова категорії стану як частина мови. Лексико-семантичні особливості категорії стану.
11. Граматичні особливості слів категорії стану.
12. Модальність і засоби її вираження в українській мові. Модальні слова як частина мови. Семантичні розряди модальних слів.
13. Морфологічні й синтаксичні особливості модальних слів. Відмінність модальних слів від омонімічних їм слів.
14. Питання про слова категорії стану та модальні слова в лінгвістичній літературі.
15. Статус службових слів, вигуків і звуконаслідувань у морфологічній системі української мови.
16. Прийменник як частина мови.
17. Розряди прийменників за походженням, морфологічним складом та структурою. Препозитивація.
18. Семантика прийменників.
19. Уживання прийменників з відмінковими формами субстантивних слів. Смыслові співвідношення прийменників.
20. Особливості прийменникового керування в українській мові.
21. Загальна характеристика сполучника. Три підходи до визначення морфологічного статусу сполучника.
22. Сполучник як частина мови.
23. Граматична і лексична семантика сполучників.
24. Синтаксичні відношення, що виражаються сполучниками. Семантична класифікація (розряди) сполучників:
25. Розряди сполучників за походженням, структурою і вживанням.
26. Загальна характеристика частки як службової частини мови.
27. Частка у світлі функціонально-категорійної морфології І. Вихованця та К. Городенської.
28. Розряди часток за походженням і морфологічним складом (структурою).
29. Граматична і лексична семантика часток.
30. Семантично-функціональні розряди часток.
31. Зв'язок часток з іншими частинами мови. Партикуляція.
32. Дієслівні зв'язки.
33. Звуконаслідувальні слова.
34. Вигуки.

7 семестр (Синтаксис. Пунктуація) - іспит

1. Синтаксис як розділ граматики.
2. Мета та завдання вивчення синтаксису як розділу «Сучасної української літературної мови».
3. Аспекти (рівні) вивчення сучасного синтаксису.
4. Система синтаксичних одиниць.
5. Типи синтаксичних одиниць.
6. Граматичне значення синтаксичних одиниць.
7. Синтаксичні зв'язки.
8. Семантико-синтаксичні відношення.
9. Синтаксичні об'єднання в реченні. Поняття про синтаксему, словоформу, словосполучення, член речення, просте речення, складне речення та складне синтаксичне ціле.
10. Сурядність як вид синтаксичного зв'язку.

11. Підрядність як вид синтаксичного зв'язку.
12. Засоби синтаксичного зв'язку і побудова синтаксичних одиниць.
13. Види зв'язків у словосполученні.
14. Види синтаксичного зв'язку в реченні.
15. Словосполучення як одиниця синтаксису.
16. Проблема словосполучення в науковій літературі.
17. Основні ознаки словосполучення.
18. Словосполучення і слово. Словосполучення і речення.
19. Функції словосполучення.
20. Сурядні «словосполучення» і відношення між компонентами сурядних «словосполучень».
21. Підрядні словосполучення.
22. Принципи класифікації підрядних словосполучень.
23. Синтаксично розчленовані і нерозчленовані словосполучення. Типи синтаксично нерозчленованих словосполучень.
24. Типи словосполучень за семантичною членованістю.
25. Типи словосполучень за характером стрижневого слова (за морфологічною належністю головного слова).
26. Прості і складні словосполучення.
27. Типи словосполучень за синтаксичним зв'язком.
28. Типи словосполучень за синтаксичними відношеннями між його компонентами.
29. Речення як основна одиниця синтаксису.
30. Основні ознаки речення: предикативність, модальність і часова співвіднесеність, семантико-інформаційна та інтонаційна завершеність та ін.
31. Граматичне значення простого речення.
32. Основні аспекти вивчення речення: семантичний, формально-граматичний, комунікативний.
33. Формально-граматичний аспект вивчення речень.
34. Поняття про структурну схему речення.
35. Поняття про парадигму простого речення.
36. Структурно-семантичні та функціональні типи речень.
37. Семантична (сміслова) організація простого речення.
38. Комунікативна організація простого речення.
39. Поняття про оцінно-дескриптивні речення, їх семантичну структуру.
40. Критерії класифікації простого речення. Типи простого речення.
41. Двоскладне речення.
42. Структурні схеми двоскладних речень.
43. Головні і другорядні члени речення.
44. Підмет, його функції і типи.
45. Засоби вираження підмета в українській мові.
46. Присудок. Структурно-семантична характеристика присудка.
47. Засоби вираження присудка.
48. Складений іменний присудок.
49. Складений дієслівний присудок.
50. Складний (комбінований) присудок в українській мові.
51. Питання про граматичні відношення між підметами і присудками.
52. Другорядні члени речення та їх функції в поширеному реченні.
53. Принципи класифікації другорядних членів речення.
54. Додаток (прямий / непрямий). Засоби морфологічного вираження.
55. Означення (узгоджене / неузгоджене), засоби морфологічного вираження.
56. Прикладка як різновид означення. Засоби морфологічного вираження.

57. Семантико-синтаксична роль обставини та засоби її вираження.
58. Питання синтаксичної омонімії у сфері вираження другорядних членів речення.
59. Нечленовані речення.
60. Порядок слів у простому реченні. Прямий і непрямий порядок слів в аспекті актуального членування речення.

8 семестр (Синтаксис. Пунктуація) - іспит

1. Односкладне речення.
2. Питання про односкладне речення в лінгвістиці.
3. Структурно-семантичні типи односкладних речень.
4. Дієслівні односкладні речення.
5. Номінативні речення.
6. Поняття про неповні речення. Комунікативні умови їх функціонування.
7. Структурно-семантичні різновиди неповних речень.
8. Еліптичні речення.
9. Приєднувальні конструкції як специфічні різновиди неповних та повних речень.
10. Поняття про ускладнене речення.
11. Основні різновиди ускладненого речення.
12. Речення з однорідними членами.
13. Поняття про ряд однорідних членів речення. Узагальнюючі слова при однорідних членах речення.
14. Питання про речення з однорідними присудками.
15. Однорідні та неоднорідні означення.
16. Поняття про відокремлення в ускладненому простому реченні.
17. Основні умови відокремлення другорядних членів.
18. Відокремлення означень. Узгоджені й неузгоджені відокремлені означення.
19. Відокремлення прикладок. Поширені і непоширені прикладки.
20. Умови виокремлення обставин в ускладненому реченні.
21. Уточнювальні слова та звороти у складі простого речення.
22. Порівняльний зворот як відокремлена конструкція в простому ускладненому реченні.
23. Вставні та вставлені конструкції в простому ускладненому реченні.
24. Вставні слова, їх морфологічні та семантичні типи.
25. Вставні сполучення слів, їх типи.
26. Вставлені конструкції. Їх типи. Розділові знаки при вставлених конструкціях у простому ускладненому реченні.
27. Поняття про звертання.
28. Проблема синтаксичної кваліфікації звертання у сучасній лінгвістиці.
29. Засоби вираження звертання як ускладнюючого елемента.
30. Інтонація та розділові знаки при звертанні.
31. Складне речення як синтаксична одиниця.
32. Засоби зв'язку частин складного речення.
33. Типи складних речень.
34. Складносурядне речення.
35. Засоби вираження синтаксичних зв'язків та змістових відношень між частинами складносурядного речення.
36. Структурно-семантичні типи складносурядних речень відкритої та закритої структур.
37. Складнопідрядне речення. Головна і підрядна частини.
38. Засоби вираження семантико-синтаксичних відношень у складнопідрядному реченні.

39. Принципи класифікації складнопідрядних речень.
40. Речення розчленованої та нерозчленованої структур.
41. Складнопідрядні речення з підрядним з'ясувальним.
42. Складнопідрядні речення присубстантивно-атрибутивні.
43. Займенниково-співвідносні складнопідрядні речення.
44. Складнопідрядні речення з підрядними обставинними та підрядними супровідними.
45. Ускладнене / багатокомпонентне / складнопідрядне речення.
46. Різновиди речень з кількома підрядними.
47. Ускладнене речення із сурядним і підрядним зв'язком.
48. Безсполучникове складне речення. Засоби вираження синтаксичного зв'язку у безсполучниковому складному реченні.
49. Класифікація безсполучникових речень.
50. Складні речення з різними типами зв'язку.

5.2. Типові завдання

1 семестр (Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія)

Порядок лексикологічного розбору

1. Записати слово в початковій формі.
2. Визначити:
 - слово повнозначне чи службове;
 - однозначне чи багатозначне;
 - тип лексичного значення за відношенням до предмета: пряме чи переносне, вказати тип переносного значення;
 - тип лексичного значення: похідне чи непохідне;
 - тип лексичного значення за відношенням до контексту: вільне чи зв'язане (конструктивно зумовлене, синтаксично зумовлене, фразеологічно зв'язане).
3. Характеристика слова:
 - за значенням: омоніми, синоніми, антоніми, пароніми;
 - за походженням: питоме чи запозичене;
 - за стилістичним критерієм: міжстильове (загальноповживане) чи співвідносне із стилем (наукова, суспільно-політична, виробничо-професійна, офіційно-ділова, побутова лексика літературного чи позалітературного вжитку);
 - за забарвленістю: нейтральне чи емоційно забарвлене;
 - за соціально-територіальним критерієм: загальнонародне, діалектне, спеціальне;
 - за кількісним критерієм: активне (загальномовне, термінологічне), пасивне (історизм, архаїзм, неологізм);

4. У якому словосполученні вжите (синтаксичному, лексичному, фразеологічному).

Виконайте лексикологічний аналіз підкресленого слова.

Ще сонно диха тихий сад,

в **бузковому** суцвітті.

ще сплять навколо квіти.

Спить чоловік і діти сплять

Ще не **прокинулась** роса

у затишних кімнатах...

Анатолій Костецький

Порядок фразеологічного розбору

1. Речення з фразеологізмом для аналізу.
2. Аналізований фразеологізм у початковій формі.

3. Значення фразеологізму (розкрити описово чи за допомогою слів-синонімів).
 4. Указати фразеологічні синоніми, антоніми, варіанти (якщо є).
 5. Установити структурно-семантичний тип (нагадує словосполучення – іменне, дієслівне, прислівникове, вигукове – чи речення (указати якого типу)).
 6. Указати, із якою частиною мови співвідноситься фразеологізм.
 7. Визначити тип одиниці (за класифікацією В. В. Виноградова), указати чи це прислів'я, приказка, усталене порівняння, крилатий вислів.
 8. Установити походження фразеологізму (власне українське, спільнослов'янське, запозичене з іншої мови – указати якої).
 9. Установити джерело первісного вживання фразеологізму (із народної мови; професійний вираз (указати якої професії); крилатий вислів часів античності; біблійний вислів; вислів відомої людини; вислів, пов'язаний із певними історичними подіями тощо).
 10. Визначити, у якому стилі зазвичай уживається аналізований фразеологізм.
- Виконайте аналіз підкресленого фразеологізму.
 Ти ж у мене виріс під стелю, а в голові ще вітер віє.

2 семестр (Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Орфографія. Графіка)

Порядок графіко-орфографічного аналізу

1. Орфографічний запис слова.
2. Запис слова фонематичною транскрипцією.
3. Запис слова фонетичною транскрипцією.
4. Співвідношення у слові: фонема – звук – літера.
5. Кількісний склад фонем – звуків – літер.
6. Особливості співвідношення літерного складу слова із фонемно-звуковим.
7. Кількість написань, кількість орфограм, назви орфограм, типи орфограм.
8. Орфографічні правила та принципи правопису, яким відповідає орфограма.

Зразок графіко-орфографічного аналізу слова

1. Нез'ясовані (питання).
2. /нез'ясóван'і/.
3. [не^ез'·ас^оóва·н'і].
4. /н/ - [н] – ен;
 /е/ - [e^н] – е;
 /з/ - [з] – зе;
 /ја/ - [ја] – я;
 /с/ - [с^о] – ес;
 /ó/ - [ó] – о;
 /в/ - [в] – ве;
 /а/ - [а·] – е;
 /н'/ - [н'] – ен;
 /і/ - [і] – і.
5. 11 фонем, 11 звуків, 10 літер.
6. Літера **я** передає дві фонем, що реалізуються у двох звуках, при твердій роздільній вимові (на письмі – після апострофа); апостроф позначає на письмі тверду роздільну вимову, однак не є літерою, а відповідно, не має фонемно-звукового відповідника.

7. У слові одинадцять написань, три з яких є орфограмами: «Правопис частки **НЕ** з дієприкметниками» – знакова, «Апостроф» – знакова, «**Н** та **НН** у суфіксах прикметників та дієприкметників» – літерна.

8. Характеристика орфограм:

8.1. **НЕ** з дієприкметником пишеться разом, оскільки він виконує функцію означення, при собі не має пояснювальних (залежних) слів та немає протиставлення: орфограма відповідає смисловому принципу правопису.

8.2. Апостроф пишеться після префікса, що закінчується на твердий приголосний, перед йотованим голосним, що позначає два звуки: орфограма відповідає фонетичному принципу правопису.

8.3. У слові написання літери **я**, що позначає два звуки, відповідає історичному принципові правопису, однак це написання не є орфограмою.

8.4. У суфіксах пасивних дієприкметників пишеться одна літера **н** завжди: орфограма відповідає морфологічному принципу правопису.

Порядок повного фонетичного аналізу слова

1. Орфографічний запис слова.
2. Запис слова фонематичною транскрипцією.
3. Запис слова фонетичною транскрипцією.
4. Співвідношення фонем – звуків – літер.
5. Кількість фонем, звуків та літер у слові.
6. Кількісно-якісна характеристика складів.
7. Характеристика наголосу аналізованого слова.
8. Артикуляційно-акустична характеристика фонем та їх звуковий вияв.
9. Характеристика звукових змін у слові.
10. Аналіз можливих історичних чергувань.
11. Орфоепічні особливості аналізованого слова.

Зразок фонетико-фонологічного аналізу слова

1. Воля.

2. /в'ол'а/.

3. [в'о•л'•а].

4. /в/ – [в°] – ве;

/о/ – [о•] – о;

/л'/ – [л'] – ел;

/а/ – [•а] – а.

5. У слові 4 фонем, 4 звуки, 4 літери.

6. У слові два склади [в'о•-л'•а]:

1 склад: в'о•- – двозвуковий, відкритий, напівприкритий, наголошений;

2 склад: -л'•а – двозвуковий, відкритий, напівприкритий, ненаголошений.

7. У слові «воля» наголос один на першому складі на кореневій морфемі. Він динамічний, різномісний; у межах словозмінної парадигми – нерухомий (воля – волі, волю, волею); у межах слотовірної пари рухомість-нерухомість наголосу не визначається, тому що слово непохідне.

8. /в/ – приголосна; губна, губно-губна, тверда; сонорна, щілинна, серединна; звуковий вияв - [в°] – комбінаторний варіант.

/ó/ – голосна; заднього ряду; середнього підняття, лабіалізована; наголошена; звуковий вияв - [ó•] – комбінаторний варіант.

/л'/ – приголосна; язикова, передньоязикова, м'яка; сонорна, щілинна, бокова; звуковий вияв - [л'] – інваріант.

/а/ – голосна; заднього ряду; низького підняття, нелабіалізована; ненаголошена; звуковий вияв - [•а] – комбінаторний варіант.

9. У слові спостерігаються такі звукові зміни:

1) фонема /в/ реалізується як звук [в^о] під впливом лабіалізованого звука [ó•]; це регресивна акомодация приголосного;

2) фонема /ó/ реалізується як звук [ó•] заднього ряду під впливом м'якого звука [л']; це регресивна акомодация голосного;

3) фонема /а/ реалізується як звук [•а] заднього ряду під впливом м'якого звука [л']; це прогресивна акомодация голосного.

10. У слові можливе історичне чергування: при словотворенні голосний [о] у відкритому складі чергуватиметься з [і] у закритому, наприклад: воля – вільний.

11. Слово вимовляється з такими орфоепічними особливостями:

1) звук [л'] вимовляється м'яко під впливом голосного [•а] (графічно – я).

3 семестр (Морфеміка. Дериватологія. Морфонологія)

Порядок морфемного аналізу слова

1. *Графічний аналіз* морфемної структури слова: визначення морфем згідно з умовними позначеннями.

2. *Морфемна модель* із зазначенням трьох слів, які їй відповідають.

3. *Слово (словоформа)*: його значення (немотивоване / мотивоване, якщо мотивоване, то яким словом).

4. *Слово (словоформа)*: частина мови, спосіб словозміни.

5. *Флексія (для змінюваних слів)*: кількісний фонемний склад флексії; вказати функцію та значення, яке вона виражає; подати 2–3 одноструктурні словоформи.

6. *Корінь*: кількісний фонемний склад морфемі, тип кореня (пов'язаний / вільний), функція кореня, спільнокореневі слова (2–3).

7. *Афікси*:

7.1. *Префікс (-и)*: кількісний фонемний склад префікса; тип значення, вираженого префіксом; регулярний / нерегулярний; для регулярних – продуктивний / непродуктивний; одноструктурні слова (2–3 слова з цим же префіксом).

7.2. *Суфікс (-и)*: кількісний фонемний склад суфікса; тип значення, вираженого суфіксом; регулярний / нерегулярний; для регулярних – продуктивний / непродуктивний; одноструктурні слова (2–3 слова з цим же суфіксом).

7.3. *Постфікс (-и)*: кількісний фонемний склад постфікса; тип значення, вираженого постфіксом; регулярний / нерегулярний; для регулярних – продуктивний / непродуктивний; одноструктурні слова (2–3 слова з цим же постфіксом).

8. *Інтерфікс*: кількісний фонемний склад інтерфікса; тип інтерфікса (єднальний голосний у складному слові; "звукова прокладка" між кореневою і афіксальною морфемою).

9. *Морфонологічні зміни*: у якій морфемі відбуваються та які причини цих змін.

10. *Історичні зміни* в морфемній структурі слова (опрощення, перерозклад, ускладнення).

11. Основа слова:

11.1. *Словозмінна основа*: компактна / перервана, вокалічна / консонантна тверда / консонантна м'яка.

11.2. *Лексична основа*: подільна / неподільна, проста / складна, компактна / перервана, похідна / непохідна, для похідних – визначити твірну основу.

Зразок морфемного аналізу слова

1. Під-гір'-j-а.

2. P+Rnm+S/S₀+F: *під-гір'-j-а, під-jár'-j-а, під-ніжжж'-Ø-а*. (орф. *підгір'я, під'яр'я, підніжжся*).

3. *Підгір'я* (значення слова мотивоване значенням іменника *горá*).

4. *Підгір'я* – іменник, змінюється за числами та відмінками.

5. *Флексія -а* – однофонемна; виконує словозмінну та реляційну функції і виражає ГЗ наз. відм. одн.; *підгірj-а, підгірj-у, підгірj-ам*.

6. *Корінь -гір-* – трифонемний; вільний; виконує речову функцію, виражаючи ЛЗ слова 'підвищення над місцевістю'; спільнокореневі слова: *під-гір'-я, гір-ській, гор-істий, гор-á*.

7. Афікси:

7.1. *Префікс під-* – трифонемний; виражає елемент ЛЗ 'розташування внизу'; дериваційний; регулярний; продуктивний; одноструктурні слова: *під-гір'я, під-яр'я, під-ніжжся*.

7.2. *Суфікс -j-* – однофонемний; виражає елемент ЛЗ 'узагальнений предмет'; дериваційний; регулярний; непродуктивний; одноструктурні слова: *підгірj-а, подвірj-а*.

7.3. *Постфіксів* немає.

8. *Інтерфіксів* немає.

9. *Історичні зміни* в морфемній структурі слова не простежуються.

10. Основа слова:

10.1. *СО: підгірj-* – компактна, консонантна м'яка.

10.2. *ЛО: підгірj-* – подільна, проста, компактна, похідна, твірною є основа *гор-* (*гор-а*).

Порядок словотвірного аналізу

1. *Аналізоване слово* (якщо це словоформа, то необхідно подати початкову форму).

2. *Частиномовна належність* із графічним позначенням морфемної структури.

3. *Лексична основа слова* (далі виконується аналіз, якщо слово похідне).

4. *Словотвірна база* (слово, основа слова, словосполучення, декілька слів, декілька основ).

5. *Твірна (-і) основа (и-)* і *словотвірний формант* (подається у вигляді словотвірної пари).

6. *Словотвірне значення* (зазначити, що виражає формант; визначити тип СЗ: модифікаційне, мутаційне, транспозиційне, синтагматичне).

7. *Тип мотиваційних відношень* між твірним і похідним (безпосередня / опосередкована мотивація; одинарна / бінарна мотивація; пряма / метафорична / периферійна мотивація).

8. *Словотвірний ланцюг* (утворити словотвірний ланцюг, початком якого є непохідне слово).

9. *Словотвірна парадигма* (парадигма А, до складу якої входить аналізоване слово; парадигма Б, що утворюється від аналізованого слова).

10. *Словотвірний тип* (позначити дериваційну модель й подати три словотвірні пари, що їй відповідають; визначити різновид СТ: транспозиційний / нетранспозиційний, модифікаційний / мутаційний, регулярний / нерегулярний, для регулярних – продуктивний / непродуктивний).

11. *Морфологічні явища*, що супроводжують процес деривації.

12. *Акцентно-дериваційний тип* (із зазначенням рухомості / нерухомості наголосу).

13. *Спосіб словотворення*.

Зразок словотвірного аналізу слова

1. Словоформа – *лі́том*.

2. Аналізоване слово – *адвербіалізований іменник (прислівник)*, складається з 2 морфів: *літ-ом*.

3. Лексична основа – *лі́том*, похідна.

4. Словотвірна база – словоформа ор. відм. одн. іменника *лі́том*.

5. Твірна словоформа – *лі́том*. Словотвірна пара – *лі́т-ом* (іменник в ор. відм. одн.) → *лі́том* (прислівник).

6. Словотвірне значення ‘*темпоральна (часова) ознака дії*’. СЗ – *транспозиційне*.

7. Тип мотиваційних відношень: *безпосередня, одинарна, пряма мотивація*.

8. Словотвірний ланцюг: *лі́т-ом* (іменник) → *лі́том* (прислівник).

9. Словотвірна парадигма:

Парадигма А:

→ *лі́том* (прислівник)

лі́т-о → *лі́тній*

→ *лі́тувати*

Парадигма Б:

Похідні від аналізованого слова не утворюються.

10. Словотвірний тип будується за моделлю:
субстантивна словоформа в ор. відм. одн. → декореляція флексії -ом: → похідний прислівник з декорельованим суфіксом -ом:

бі́г-ом → *бі́гом*;

лі́т-ом → *лі́том*;

ра́нк-ом → *ра́нком*;

СТ – *транспозиційний, мутаційний, регулярний, продуктивний*.

11. Морфологічні явища процес деривації не супроводжують.

12. Акцентно-дериваційний тип – *Ḷ* (*кореневий*), *нерухомий*: *лі́т-ом* (іменник в ор. відм. одн.) → *лі́том* (прислівник).

13. Спосіб словотворення – *неморфемний, конверсія, адвербіалізація*.

4 семестр (Морфологія)

Порядок морфологічного аналізу іменника

1. Словоформа в реченні (тексті).

2. Частина мови, характер словозміни.

3. Початкова форма (наз. одн.).

4. Морфемна і словотвірна (лише для похідних іменників) характеристика словоформи:

4.1. Морфемний поділ словоформи.

- 4.2. Лексична і словозмінна основи.
- 4.3. Словотвірна пара (для похідних).
- 4.4. Словотвірний формант і його значення.
5. Розряд за значенням – власний / загальний.
6. Для загальних іменників – ЛГР (за алгоритмом: конкретний, абстрактний, речовинний, збірний).
7. Категорія істоти – неістоти (за алгоритмом).
8. Категорія роду:
 - 8.1. Грамема категорії роду.
 - 8.2. Засіб вираження категорії роду (у формі наз. одн.).
 - 8.3. Критерій (спосіб) визначення роду іменника.
9. Категорія числа:
 - 9.1. Грамема категорії числа.
 - 9.2. Засіб вираження категорії числа (в аналізованій словоформі та в наз. одн.)
 - 9.3. Характер категорії числа (утворює / не утворює числовий корелят; у другому випадку – *singularia tantum / pluralia tantum*).
 - 9.4. Семантика категорії числа (позначає один предмет, протиставлений роздільній множинності; позначає роздільну множинність, протиставлену одному предметові; форма однини уживається для позначення множини; форма множини уживається для позначення однини; іменник-сингулятив, що позначає одиничний предмет, виділений із загальної маси).
10. Категорія відмінка:
 - 10.1. Грамема категорії відмінка.
 - 10.2. Засіб вираження категорії відмінка.
 - 10.3. Тип граматичної форми (синтетична, аналітична, аналітико-синтетична).
 - 10.4. Комунікативна функція відмінкової грамеми (відмінок теми, приречений відмінок, відмінок-актуалізатор теми, відмінок-конкретизатор теми тощо).
 - 10.5. Семантико-синтаксична функція відмінкової грамеми (називний суб'єкта, знахідний прямого об'єкта, орудний інструментальний – зняряддя дії тощо).
11. Характер парадигми, тип відмінювання, акцентуаційні особливості:
 - 11.1. Тип словозмінної парадигми як сукупності форм конкретної лексеми (повна, неповна, надлишкова).
 - 11.2. Тип відмінювання (субстантивний, ад'єктивний, невідмінюване слово; продуктивний / непродуктивний).
 - 11.3. Відміна; група (лише для іменників I і II відмін).
 - 11.4. Морфонологічні процеси, що відбуваються при словозміні.
 - 11.5. Акцентний тип.
 - 11.6. Характеристика наголосу в межах словозмінної парадигми.
12. Синтаксична функція в реченні:
 - 12.1. Словоформа разом із головним словом (або словом, що перебуває з аналізованим у координації), графічне визначення формально-синтаксичної функції в реченні.
 - 12.2. Формально-синтаксична функція (член речення).
 - 12.3. Семантико-синтаксична функція в реченні.

Зразок морфологічного аналізу іменників

1. *(На) ящик.*

2. Іменник, змінюється за відмінками та числами.
3. П.ф. – *ящик*.
4. Морфемна і словотвірна характеристика словоформи:
 - 4.1. Ящик-Ø (позначити графічно: корінь *-ящик-* і нульова флексія).
 - 4.2. Л.о. – *ящик*. С.о. – *ящик*.
 - 4.3. Слово непохідне.
 - 4.4. –
5. Загальний іменник.
6. ЛГР – конкретний, оскільки змінюється за числами без зміни відтінку ЛЗ і сполучається з кількісними числівниками: два ящики, сім ящиків.
7. Іменник-неістота, оскільки омонімічними виступають форми наз. і зн. одн. і мн.: *ящик* (наз = зн.) і *ящики* (наз = зн.).
8. Категорія роду:
 - 8.1. Грамема КР – чол. р.
 - 8.2. ЗВ КР – -Ø в наз. одн., також флексія *-ий* залежного прикметника *загадков-ий*.
 - 8.3. Основний критерій визначення роду іменника – морфологічний, допоміжний – синтаксичний.
9. Категорія числа:
 - 9.1. Грамема КЧ – однина.
 - 9.2. ЗВ КЧ – -Ø в аналізованій словоформі та -Ø у формі наз. одн.
 - 9.3. Характер КЧ – утворює числовий корелят: *ящик – ящики*.
 - 9.4. Семантика КЧ – позначає один предмет, протиставлений роздільній множинності.
10. Категорія відмінка:
 - 10.1. Грамема КВ – зн. відм.
 - 10.2. ЗВ КВ – прийменник *на* і нульова флексія -Ø.
 - 10.3. Тип форми – аналітична.
 - 10.4. КФ ВГ – знахідний приречений відмінок.
 - 10.5. ССФ ВГ – знахідний локативно-об’єктний.
11. Характер парадигми, тип відмінювання, акцентуаційні особливості:
 - 11.1. Надлишкова словозмінна парадигма: у формі дав. і місц. одн. – варіантні форми: *ящик-у* і *ящик-ові*.
 - 11.2. ТВ – субстантивний, продуктивний.
 - 11.3. П відм., тв. гр.
 - 11.4. АТ формотвірний – КФ (коренево-флексійний). АТ дериваційний не визначається, оскільки слово непохідне.
 - 11.5. Наголос у слові один, динамічний, нефіксований; СХН (синтагматична характеристика наголосу): на першому складі, на кореневій морфемі; ПХН (парадигматична характеристика наголосу): в межах словозмінної парадигми – рухомий (у формах однини – на кореневій морфемі, у формах множини – на флексійній: *ящик – ящики*).
12. Синтаксична функція в реченні:
 - 12.1. *Наткнувся на ящик*.
 - 12.2. ФСФ – синкретична (або непрямий додаток, або обставина місця).
 - 12.3. ССФ – субстанціальна об’єктна синтаксема.

Порядок морфологічного аналізу прикметників

1. Словоформа в реченні (тексті).
2. Частина мови, характер словозміни.
3. Початкова форма (наз., одн., чол. р.).
4. Морфемна і словотвірна (лише для похідних прикметників) характеристика словоформи:
 - 4.1. Морфемний поділ словоформи.
 - 4.2. Лексична і словозмінна основи.
 - 4.3. Словотвірна пара (для похідних).
 - 4.4. Словотвірний формант і його значення (для похідних).
5. Семантичний розряд:
 - 5.1. Якісний, власне відносний, відносний порядковий, відносний займенниковий, відносний присвійний.
 - 5.2. Проаналізувати явище внутрішньої транспозиції семантичних розрядів прикметників (якщо спостерігається): відносний у значенні якісного, відносний присвійний у значенні якісного тощо.
 - 6¹. Для якісних прикметників:
 - 6.1. Ознаки якісного прикметника.
 - 6.2. Категорія ступенів порівняння:
 - 6.2.1. Грамема ступеня порівняння (нульовий ступінь, компаратив, суперлатив).
 - 6.2.2. Форма ступеня порівняння (синтетична, аналітична).
 - 6.2.3. Засіб вираження форми ступенів порівняння.
 - 6.2.4. Якщо не утворює ступенів порівняння, то пояснити чому?
 - 6². Для відносних прикметників:
 - 6.1. Ознаки відносного прикметника.
 - 6.2. Спосіб творення та визначення словотвірної прикметникової категорії.
 7. Тип прикметникової форми (членний/нечленний, стягнений/нестягнений прикметник).
 8. Морфологічні категорії прикметника:
 - 8.1. Грамема категорії роду (лише для форм однини).
 - 8.2. Грамема категорії числа.
 - 8.3. Грамема категорії відмінка.
 - 8.4. Засіб вираження морфологічних категорій.
 9. Характер парадигми, тип відмінювання, акцентуаційні особливості:
 - 9.1. Тип парадигми.
 - 9.2. Кількість словоформ у парадигмі (для надлишкових парадигм наведіть варіантні форми).
 - 9.3. Група.
 - 9.4. Акцентний тип (для непохідних – формотвірний; для похідних – формотвірний і дериваційний; для ступеньованих форм – формотвірно-дериваційний).
 - 9.5. Характеристика наголосу.
 10. Синтаксична функція в реченні:
 - 10.1. Словоформа разом із головним словом (або словом, що перебуває з аналізованим у координації), графічне визначення формально-синтаксичної функції в реченні.
 - 10.2. Формально-синтаксична функція (член речення).

10.3. Семантико-синтаксична функція в реченні.

Зразок морфологічного аналізу прикметника

1. *Найвигідніші*.
2. Прикметник, змінюється за родами (в однині), числами й відмінками.
3. Початкова форма – найвигідніший.
4. Морфемна і словотвірна (лише для похідних прикметників) характеристика словоформи:
 - 4.1. Морфемний поділ словоформи (*най-* – префікс, *-ви-* – префікс, *-гід-* – корінь, *-н-* – суфікс, *-иш-* – суфікс, *-і* – флексія).
 - 4.2. Л.о. – *вигідн-*. С.о. – *найвигідніш-*.
 - 4.3. Словотвірна пара (для похідних): *вигід-н-ий* ← *вигод-а*.
 - 4.4. Словотвірний формант і його значення (для похідних): суфікс *-н-*, що виражає значення ознаки за відношенням до предмета.
5. Семантичний розряд:
 - 5.1. Якісний
 - 5.2. —
6. Для якісних прикметників:
 - 6.1. Утворює антонімічну пару (*вигідний* – *невигідний*); можна утворити прислівник на *-о* (*вигідний* → *вигідно*); можна утворити форму суб'єктивної оцінки (*вигідний* → *архівигідно*); утворюються ступеньовані форми (*вигідний* → *вигідніший*, *більш/менш вигідний* → *найвигідніший*, *найбільш/найменш вигідний*).
 - 6.2. Категорія ступенів порівняння:
 - 6.2.1. Суперлатив (найвищий ступінь порівняння).
 - 6.2.2. Синтетична (проста) форма.
 - 6.2.3. Засіб вираження суперлатива – префікс *най-*.
 - 6.2.4. —
7. Тип прикметникової форми — членний, стягнений прикметник.
8. Морфологічні категорії прикметника:
 - 8.1. Рід не визначається, оскільки прикметник ужито у формі множини.
 - 8.2. Множина.
 - 8.3. Називний відмінок.
 - 8.4. Засіб вираження морфологічних категорій — флексія *-і*.
9. Характер парадигми, тип відмінювання, акцентуаційні особливості:
 - 9.1. Надлишкова.
 - 9.2. Кількість словоформ у парадигмі — 25, за І. Вихованцем — 29 (місц. одн. чол. і сер. р.: у *найвигіднішому* і у *найвигіднішій*).
 - 9.3. Тверда.
 - 9.4. АТ формотвірно-дериваційний – **Р** (префіксальний); АТ дериваційний — **Р** (префіксальний).
 - 9.5. Характеристика наголосу: СХН (синтагматична характеристика наголосу) — на другому складі, на другій префіксальній морфемі; ПХН (парадигматична характеристика наголосу) — нерухомий (у межах словозмінної парадигми, у межах творення ступеньованих форм, у межах словотвірної пари).
10. Синтаксична функція в реченні:
 - 10.1. Найвигідніші умови.
 - 10.2. Узгоджене означення.

10.3. Атрибутивна семантико-синтаксична функція.

5 семестр (Морфологія)

Порядок морфологічного аналізу числівника

1. Словосполучення "числівник + (іменник)".
2. Частина мови, система словозміни.
3. Початкова форма.
4. Семантичний розряд.
5. Структурний розряд.
6. Граматичне значення (відмінок / рід, число, відмінок); засіб вираження.
7. Особливості відмінювання.
8. Тип синтаксичного зв'язку з іменником.
9. Синтаксична функція та її особливості.

Зразок морфологічного аналізу числівника

1. Чотирмастами двадцятьма вісьмома (буквами).
2. Числівник, змінюється за відмінками.
3. П.ф. — Чотириста двадцять вісім.
4. Кількісний, означено-кількісний.
5. Складений.
6. Орудний відмінок, засіб вираження — флексії *-ма* і *-ами*; *-ма*; *-ома*.
7. *Чотириста* – змінюються обидві частини, тому в слові виділяють дві флексії, в орудному відмінку наявні паралельні форми; *двадцять* – у непрямих відмінках наявні паралельні форми; *вісім* – у непрямих відмінках є чергування фонем /i/ - /o/, а також наявні паралельні форми.
8. Узгоджується в ор. відм. з іменником *буквами*.
9. Транслітеровано чотирмастами двадцятьма вісьмома буквами – разом з іменником є нерозчленованим комплетивним словосполученням і виконує функцію обставини способу дії.

Схема морфологічного аналізу займенникового слова

1. Аналізована словоформа в тексті.
2. Початкова форма.
3. Частиномовна належність.
4. Семантичний розряд.
5. Що означає / на що вказує аналізоване слово?
6. Особа (тільки для особових).
7. Рід, характер категорії і засіб її вираження.
8. Число, характер категорії і засіб вираження.
9. Відмінок, характер категорії і засіб вираження.
10. Особливості відмінювання (тип відмінювання, характер парадигми та особливості утворення відмінкових форм).
11. Синтаксична функція.

Зразок морфологічного аналізу займенникового слова

Ми прийемо чернігівських князів до себе, якщо угорський король їм відмовляє у ласці своїй (Р. Іванченко).

1. Ми.

2. П.ф. – я.
3. Займенниковий іменник.
4. Особовий.
5. Вказує на осіб щодо їхньої участі в комунікативному акті.
6. І особа, категорія словозмінна, самостійна.
7. -----.
8. Множина, категорія словозмінна, самостійна, засіб вираження – суплетивний.
9. Називний відмінок, категорія словозмінна, самостійна, засіб вираження – суплетивний.
10. Тип відмінювання – субстантивний, повна парадигма, суплетивне утворення відмінково-числових форм.
11. Ми приймемо (у реченні – простий підмет; суб'єктна семантико-синтаксична функція).

Порядок морфологічного аналізу дієслова

1. Словоформа в реченні (тексті).
2. Частиномовна належність.
3. Початкова форма (інфінітив для всіх форм, крім дієприкметника).
4. Категорія виду:
 - 4.1. Грамема категорії виду.
 - 4.2. Семантика видової форми.
 - 4.3. Парновидове / одновидове / двовидове.
 - 4.4. Для парновидових утворити видовий корелят.
 - 4.5. Визначити тип видової кореляції.
5. Категорія стану:
 - 5.1. Перехідне/непрямо-перехідне/перехідне і неперехідному
вживанні/неперехідне.
 - 5.2. Грамема категорії стану за двостановою концепцією (якщо не виражає значення стану, пояснити, чому).
 - 5.3. Грамема категорії стану за тристановою концепцією (якщо не виражає значення стану, пояснити, чому).
 - 5.4. Зворотне / незворотне.
 - 5.5. Для зворотних дієслів у значенні середньо-зворотного стану визначити семантичний різновид.
6. Категорія часу:
 - 6.1. Грамема категорії часу.
 - 6.2. Виражає значення абсолютного / відносного часу.
 - 6.3. Формотвірні показники.
 - 6.4. Тип форми (синтетична / аналітична).
 - 6.5. Семантика часової форми.
7. Категорія способу:
 - 7.1. Грамема категорії способу.
 - 7.2. Формотвірні показники.
 - 7.3. Тип форми (синтетична / аналітична).
 - 7.4. Семантика форми способу.
8. Категорія особи:

8.1. Грамема категорії особи (для форм теперішнього, майбутнього часів і наказового способу).

8.2. Характер категорії особи (повної особової парадигми / неповної особової парадигми (із зазначенням семантичної групи) / безособове (із зазначенням семантичної групи))

8.3. Формотвірні показники.

8.4. Семантика особової форми.

9. Категорії роду і числа:

9.1. Грамема категорії числа.

9.2. Формотвірні показники.

9.3. Грамема категорії роду (лише для форм мин. ч. та умовного способу в однині).

9.4. Формотвірні показники.

10. Особливості формотворення:

10.1. Основа і суфікс основи інфінітива.

10.2. Основа і суфікс основи презенса.

10.3. Зазначити, яка із визначених основ є формотвірною для аналізованого дієслова.

10.3. Структурний клас, продуктивний / непродуктивний.

10.4. Дієвідміна (із зазначенням 3-ї ос. мн.).

11. Синтаксична функція в реченні:

11.1. Виписати предикативний центр або словосполучення (для інфінітивів).

11.2. Тип синтаксичної функції.

11.3. Член речення.

Зразок морфологічного аналізу дієслова

1. Словоформа в реченні – *плачмо*.

2. Дієслово в предикативній формі.

3. Початкова форма – *плакати*.

4. Категорія виду:

4.1. Недоконаний вид.

4.2. Позначає тривалий процес без вказівки на відношення до внутрішньої межі.

4.3. Парновидове.

4.4. Видовий корелят: *плакати* – *заплакати*; префікс *за-*.

4.5. Тип видової кореляції – перфективація.

5. Категорія стану:

5.1. Неперехідне.

5.2. Грамема категорії стану за двостановою концепцією – активний стан.

5.3. Грамема категорії стану за тристановою концепцією не визначається, оскільки дієслово неперехідне.

5.4. Незворотне.

5.5. -----.

6. Категорія часу:

6.1. Значення часу не визначається, тому що дієслово вжито у формі наказового способу.

7. Категорія способу:

7.1. Наказовий спосіб (імператив).

7.2. Флексія *-мо*.

- 7.3. Тип форми – синтетична.
- 7.4. Виражає значення волевиявлення мовця (спонукання до дії).
8. Категорія особи:
 - 8.1. І особа.
 - 8.2. Дієслово неповної особової парадигми, оскільки форми імператива не виражають значення 1 особи однини.
 - 8.3. Флексія *-мо*.
 - 8.4. Виражає значення сумісного процесу мовця та інших осіб.
9. Категорії роду і числа:
 - 9.1. Множина (дієслово неповної числової парадигми, бо форми імператива не виражають значення 1 особи однини).
 - 9.2. Флексія *-мо*.
 - 9.3. -----.
 - 9.4. -----.
10. Особливості формотворення:
 - 10.1. Основа інфінітива: *плака-*, суфікс онови: *-а-*.
 - 10.2. Основа презенса: *плач-*, суфікс основи: *-Ø-*.
 - 10.3. Формотвірною є основа презенса.
 - 10.3. Структурний клас – VII, непродуктивний.
 - 10.4. І Дієвідміна (3 ос. мн. – *плач-уть*).
11. Синтаксична функція в реченні:
 - 11.1. Плачмо (підкреслюється трьома рисками).
 - 11.2. Предикативна синтаксична функція.
 - 11.3. Головний член односкладного означено-особового речення.

6 семестр (Морфологія)

Схема морфологічного аналізу дієприкметника

1. Словоформа в реченні (тексті).
2. Частина мови.
3. Початкова форма (інфінітив і наз. одн. чол. р.).
4. Дієслівні ознаки:
 - 4.1. Формотвірна основа, клас, дієвідміна, формотвірні афікси.
 - 4.2. Вид, засіб його вираження і семантика.
 - 4.3. Перехідність – неперехідність.
 - 4.4. Стан і засіб його вираження.
 - 4.5. Час і засіб його вираження.
 - 4.6. Синтаксичні особливості.
5. Прикметникові ознаки:
 - 5.1. Рід (лише для форм однини).
 - 5.2. Число.
 - 5.3. Відмінок.
 - 5.4. Засіб вираження цих значень.
 - 5.5. Синтаксична функція в реченні.

Зразок морфологічного аналізу дієприкметника

Перед вікнами ще стріпувався білим зіпсоду вмираючим листям прикипілий до землі, переламаний в окоренку, розпластаний перед хатою осокір (М. Іщенко).

1. Словоформа в реченні – *вмираючим*.
2. Частина мови – дієслово в атрибутивній формі (дієприкметник).
3. Початкова форма – *вмирати* (інфінітив), *вмираючий* (дієприкметник в наз. одн. чол. р.)

4. Дієслівні ознаки:

- 4.1. Формотвірною є презенсна основа *вмирај-*, 2-й продуктивний клас, I дієвідміна, формотвірні афікси: суфікс *-уч-* (його орфографічний варіант *-юч-*) і флексія *-им*.
- 4.2. Недоконаний вид, засіб вираження – суфікс *-ај-*, позначає тривалий процес без вказівки на відношення до внутрішньої межі.
- 4.3. Неперехідний.
- 4.4. Активний стан, засіб вираження – суфікс *-уч-* (його орфографічний варіант *-юч-*).
- 4.5. Теперішній час, засіб вираження – суфікс *-уч-* (його орфографічний варіант *-юч-*).
- 4.6. -----.

5. Прикметникові ознаки:

- 5.1. Середній рід.
- 5.2. Однина.
- 5.3. Орудний відмінок.
- 5.4. Засіб вираження цих значень – флексія *-им*.
- 5.5. Синтаксична функція – атрибутивна (узгоджене означення): вмираючим листям.

1. Словоформа в реченні – *прикипілий*.
2. Частина мови – дієслово в атрибутивній формі (дієприкметник).
3. Початкова форма – *прикипіти* (інфінітив), *прикипілий* (дієприкметник в наз. одн. чол. р.)

4. Дієслівні ознаки:

- 4.1. Формотвірною є інфінітивна основа *прикипі-*, 13-й непродуктивний клас, II дієвідміна, формотвірні афікси: суфікс *-л-* і флексія *-ий*.
- 4.2. Доконаний вид, засіб вираження – префікс *-при-*, позначає процес з позначеною кінцевою межею.
- 4.3. Неперехідний.
- 4.4. Активний стан, засіб вираження – суфікс *-л-*.
- 4.5. Минулий час, засіб вираження – суфікс *-л-*.
- 4.6. Керує формою прийменникового родового локативного субстантивної словоформи *до землі*.

5. Прикметникові ознаки:

- 5.1. Чоловічий рід.
- 5.2. Однина.
- 5.3. Називний відмінок.
- 5.4. Засіб вираження цих значень – флексія *-ий*.
- 5.5. Синтаксична функція – атрибутивна (узгоджене означення у складі дієприкметникового звороту): осокір, прикипілий до землі.

Схема морфологічного аналізу дієприслівника

1. Словоформа в реченні (тексті).
2. Частина мови.
3. Початкова форма (інфінітив).
4. Дієслівні ознаки:
 - 4.1. Формотвірна основа, клас, дієвідміна, формотвірний афікс.
 - 4.2. Вид, засіб його вираження і семантика.
 - 4.3. Перехідність – неперехідність.
 - 4.4. Стан.
 - 4.5. Час і засіб його вираження.
 - 4.6. Синтаксичні особливості.
5. Прислівникові ознаки:
 - 5.1. Незмінність.
 - 5.2. Синтаксична функція в реченні.

Зразок морфологічного аналізу дієприслівника

А третій шлях, *скотившись* до річки, брав свіжину Дніпра (В. Підмогильний). Птахи, *вирываючись* у сизі присмерки степу, не могли злітати дуже високо, бо крила їх робилися зволженими, і вони опускалися зовсім низько, майже до самої землі (Г. Тютюнник).

1. Словоформа в реченні – *скотившись*.
2. Частина мови – дієслово в атрибутивній формі (дієприслівник).
3. Початкова форма – *скотитись*.
4. Дієслівні ознаки:
 - 4.1. Формотвірною є основа інфінітива *скоти-...-сь*, 11-й продуктивний клас, II дієвідміна, формотвірний афікс: суфікс *-вши-*.
 - 4.2. Доконаний вид, засіб вираження – префікс *с-*, позначає процес із позначеною кінцевою межею.
 - 4.3. Неперехідний, утворений постфіксальним способом від перехідного дієслова.
 - 4.4. За тристановою концепцією – значення середньо-зворотного стану (непрямо-зворотний); за двостановою концепцією – значення активного стану.
 - 4.5. Минулий час, засіб вираження – суфікс *-вши-*.
 - 4.6. Керує формою прийменникового родового локативного субстантивної словоформи *до річки*.
5. Прислівникові ознаки:
 - 5.1. Незмінна форма.
 - 5.2. Синтаксична функція – конкретизатор (обставина способу дії): брав, скотившись до річки,

Схема морфологічного аналізу прислівника

1. Словоформа в реченні (тексті).
2. Частина мови.
3. Загальнокатегорійне значення.
4. Розряд за походженням (займенниковий / незайменниковий, для займенникових розряд)
5. Семантичний розряд.

6. Ступінь порівняння, формотвірний засіб, тип форми (лише для означальних на -о, -е).

7. Похідний / непохідний.

8. Словотвірні й акцентуаційні особливості (тільки для похідних).

9. Морфологічні особливості.

10. Синтаксична функція в реченні.

Зразок морфологічного аналізу прислівника

Єлька задивилась кудись на плеса далекі, що сонцем очі сліпили (О. Гончар).

1. Словоформа в реченні – *кудись*.

2. Частина мови – прислівник.

3. Загальнокатегорійне значення: виражає ознаку процесу, позначеного дієсловом.

4. Розряд за походженням – займенниковий, неозначений.

5. Семантичний розряд – обставинний місця.

6. Ступенів порівняння не утворює.

7. Похідний.

8. *Куди-сь* ← *куди*: утворений від прислівникової основи *куди* за допомогою форманта *-сь* постфіксальним способом; наголос у межах словотвірної пари нерухомий, акцентно-дериваційний тип К (кореневий).

9. Морфологічні особливості: має одну словоформу, бо це незмінна частина мови, що не має морфологічних категорій.

10. Синтаксична функція в реченні: *задивилась кудись* – локативний конкретизатор (обставина місця).

Схема морфологічного аналізу слова категорії стану

1. Словоформа в реченні (тексті).

2. Частина мови.

3. Загальнокатегорійне значення.

4. Семантичний розряд.

5. Ступінь порівняння, формотвірний засіб, тип форми (лише для означальних на -о, -е).

6. Морфологічні особливості.

7. Синтаксичні особливості.

8. Походження СКС.

9. Синтаксична функція в реченні.

Зразок морфологічного аналізу слова категорії стану

Надворі було тихо, як у хаті (І. Нечуй-Левицький).

1. Словоформа в реченні – (*було*) *тихо*.

2. Частина мови – слово категорії стану.

3. Загальнокатегорійне значення: позначає стан, сполучаючись зі зв'язкою *було*.

4. Семантичний розряд – СКС, що виражає стан навколишнього середовища.

5. Нульовий ступінь порівняння.

6. Морфологічні особливості: дійсний спосіб, минулий час, значення виду не виражає.

7. З аналізованим СКС сполучається шляхом прилягання прислівник *надворі*.

8. Походження СКС: виникло внаслідок транспозиції означального якісного прислівника *тихо*.

9. Синтаксична функція в реченні: було тихо – іменна частина складеного головного члена односкладного безособового речення.

Схема морфологічного аналізу прийменника

1. Словосполучення або фрагмент речення.
2. Слово для аналізу та його частиномовна належність.
3. Розряд за походженням.
4. Для вторинних (похідних) – розряд за морфологічною походженням.
5. Структурний розряд.
6. Моносемічне чи полісемічне слово.
7. Лексичне значення аналізованого слова.
8. Граматичне значення аналізованого слова.

Зразок морфологічного аналізу прийменника

Неподалік від нього зупинилася автівка.

1. Словосполучення — зупинилася **неподалік від** нього.
2. Аналізоване слово **неподалік від** — прийменник.
3. Вторинний (похідний).
4. Відприслівниковий.
5. Складений.
6. Моносемічний.
7. Виражає просторові (локативні) відношення.
8. Виражає разом з флексією **-ого** значення род. відм. займенникового іменника.

Край села загорілася хата.

1. Словосполучення — загорілася **край** села.
2. Аналізоване слово **край** — прийменник.
3. Вторинний (похідний).
4. Відіменниковий.
5. Простий.
6. Моносемічний.
7. Виражає просторові (локативні) відношення.
8. Виражає разом з флексією **-а** значення род. відм. іменника.

Схема морфологічного аналізу сполучника

1. Слово в реченні (тексті).
2. Частина мови.
3. Яку функцію виконує аналізоване слово?
4. Полісемічний чи моносемічний.
5. Сурядний чи підрядний.
6. Розряд за значенням.
7. Розряд за походженням.
8. Розряд за морфологічним складом.
9. Розряд за вживанням.

Зразок морфологічного аналізу сполучника

Як кішки гризуться, миші тішаються (нар. творчість).

1. **Як**.
2. Сполучник.

3. Поєднує предикативні частини складнопідрядного речення розчленованої структури з підрядним обставинним часу.

4. Полісемічний.
5. Підрядний.
6. Темпоральний.
7. Вторинний, відприслівниковий.
8. Простий.
9. Одиничний.

Вона як стояла у воді, так і залишилася стояти, хоча дівчата вже вискочили на берег (М. Стельмах).

1. **Як..., так і.**
2. Сполучник.
3. Поєднує однорідні присудки.
4. Моносемічний.
5. Сурядний.
6. Градаційний.
7. Вторинний, відприслівниковий.
8. Аналітичний (складений).
9. Парний.

Порядок морфологічного аналізу частки

1. Слово в реченні (тексті).
2. Частина мови.
3. Полісемічна чи моносемічна.
4. Семантично-функціональний розряд.
5. Розряд за походженням.
6. Для вторинних (похідних) – розряд за морфологічним походженням.
7. Розряд за структурою.

Зразок морфологічного аналізу частки

Хіба ж ми за день усіх перевеземо? — засумнівався шустрий манилівець (Григорій Тютюнник).

1. Хіба ж.
2. Частка.
3. Полісемічна.
4. Власне-модальна частка, питальна, що ускладнюється семантикою сумніву.
5. Первинна.
6. –
7. Складена (аналітична), нерозчленована.

Порядок морфологічного аналізу вигуку

1. Слово в реченні (тексті).
2. Частина мови.
3. Функція в реченні (тексті) – вираження суб'єктивної модальності в реченні або вигукове квазі-речення.
4. Семантичний розряд.
5. Розряд за походженням.

6. Для вторинних (похідних) – розряд за морфологічним походженням.
7. Розряд за будовою.

Зразок морфологічного аналізу вигуку

Гетьте, думи, ви хмари осінні (Леся Українка).

1. Гетьте.
2. Вираження суб'єктивної модальності в реченні.
3. Спонукальний вигук.
4. Вторинний.
5. Відприслівниковий.
6. Простий.

7 семестр (Синтаксис. Пунктуація)

Схема аналізу словосполучення

1. Головний компонент.
2. Залежний компонент.
3. За будовою: просте, складне (для складного – модель словосполучення; подальший аналіз для складного словосполучення базується на простих, що входять до його складу).
4. За морфологічним вираженням головного компонента: іменне (субстантивне, ад'єктивне, нумеральне, займенникове), вербальне, адвербіальне.
5. За морфологічним вираженням головного і залежного компонентів.
6. За синтаксичною цілісністю компонентів: вільне, синтаксично зв'язане, лексично зв'язане, фразеологічно зв'язане.
7. За семантико-синтаксичними відношеннями між головним і залежним компонентом: суб'єктні, об'єктні, адресатні, інструментальні, атрибутивні, апозитивні, обставинні (способу дії, мети, причини, міри та ступеня, умови, наслідку, допусту, порівняння).
8. Синтаксичний зв'язок: підрядний прислівний – керування (сильне, напівсильне, слабе; пряме / опосередковане; варіативне / неваріативне); узгодження (повне / неповне; формально-граматичне, смислове; умовно-граматичне; смислове); кореляція (повна / неповна); прилягання (власне-прилягання / відмінкове прилягання).
9. Засоби зв'язку.

Зразок аналізу словосполучення

Не можна ходити *по рідній землі*, не чаруючись виплеканою народом у віках рідною мовою.

По рідній землі (*по землі якій? по рідній*) – головне слово *по землі*, залежне слово *рідній*, словосполучення, просте, субстантивне, субстантивно-ад'єктивне, вільне, атрибутивні семантико-синтаксичні відношення, узгодження, повне, власне-граматичне.

Засоби зв'язку: прийменник, флексія місц. відм.

Схема аналізу простого двоскладного речення

1. За метою висловлювання: розповідне, питальне, спонукальне, бажальне, умовне, ймовірне, переповідне.
2. За емоційно-експресивним забарвленням: окличне чи неокличне.
3. За характером вираження відношення до дійсності: стверджувальне, заперечне.
4. За членованістю: членоване чи нечленоване.

5. За способом вираження предикативності: односкладне чи двоскладне (якщо односкладне, то: означено-, неозначено- чи узагальнено-особове; безособове; інфінітивне; генітивне; номінативне; вокативне).

6. За поширеністю: поширене чи непоширене (якщо поширене, то чим: прислівними поширювачами (другорядними членами) чи приреченнєвими (детермінантами)).

7. За наявністю / відсутністю необхідних членів для розкриття його змісту: повне, неповне ((контекстуальне чи ситуативне), еліптичне, парцельоване, обірване).

8. За ускладнювальними компонентами: ускладнене чи неускладнене.

9. Структурна схема.

10. Характеристика головних і другорядних членів:

а) підмет –

1) за структурою (простий, складений);

2) за морфологічним вираженням;

3) за місцем розташування щодо присудка (препозитивний / постпозитивний);

4) за типом синтаксичного зв'язку з присудком (координація, співположення, взаємовияв, співвідношення);

б) присудок –

1) за структурою (простий (неускладнений чи ускладнений), складений (дієслівний чи іменний), ускладнений (дво-, тричленний), складний (подвійний));

2) за морфологічним вираженням;

3) місцем розташування щодо підмета (препозитивний, постпозитивний);

4) за типом синтаксичного зв'язку з підметом (координація, співположення, взаємовияв, співвідношення);

в) єдиний головний член односкладного речення –

1) за структурою (простий (неускладнений чи ускладнений), складений),

2) за морфологічним вираженням;

г) додаток –

1) за морфологічним вираженням;

2) за місцем розташування щодо головного компонента (препозитивний / постпозитивний);

3) за типом підрядного зв'язку (керування (сильне, напівсильне, слабке) чи прилягання (власне прилягання чи відмінкове прилягання));

4) прямий чи непрямий;

г) означення –

1) за поширеністю (поширене чи непоширене);

2) за морфологічним вираженням;

3) за місцем розташування щодо означуваного (головного) компонента (препозитивне/постпозитивне):

4) за типом підрядного зв'язку (узгодження чи прилягання (власне прилягання чи відмінкове прилягання));

5) за узгодженістю / неузгодженістю з головним компонентом (узгоджене чи неузгоджене);

д) прикладка –

1) за поширеністю (поширена чи непоширена);

2) за морфологічним вираженням;

3) за місцем розташування щодо означуваного (головного) компонента (препозитивна / постпозитивна);

4) за типом підрядного зв'язку (повна чи неповна кореляція)

е) обставина –

1) за поширеністю (поширена чи непоширена);

2) за морфологічним вираженням;

3) за місцем розташування щодо означуваного (головного) компонента (препозитивна / постпозитивна);

4) за типом підрядного зв'язку (підрядний прислівний (власне прилягання чи відмінкове прилягання) чи детермінантний);

5) за значенням.

Зразок аналізу двоскладного речення

Влітку ці береги не бували порожніми (С. Скляренко) – розповідне, неокличне, заперечне, членоване, просте, двоскладне, поширене, повне, неускладнене.

Структурна схема: N1 – пег cop Adj5

Характеристика членів речення

Береги – простий підмет, виражений іменником у називному відмінку, препозитивний, форма предикативного зв'язку – координація;

не бували порожніми – складений іменний присудок; головний компонент виражений прикметником в орудному відмінку (спеціалізована форма), допоміжний компонент виражений дієсловом-зв'язкою, постпозитивний.

влітку – непоширена детермінантна обставина часу, препозитивна, виражена прислівником, детермінантний синтаксичний зв'язок;

ці – непоширене прислівне узгоджене означення, препозитивне, виражене вказівним займенником, прислівний підрядний зв'язок у формі неповного узгодження.

8 семестр (Синтаксис. Пунктуація)

Схема синтаксичного аналізу простого формально ускладненого речення

1. За метою висловлювання: розповідне, питальне, спонукальне, бажальне, умовне, ймовірне, переповідне.

2. За емоційно-експресивним забарвленням: окличне чи неокличне.

3. За характером вираження відношення до дійсності: стверджувальне, заперечне чи стверджувально-заперечне.

4. За членованістю: членоване чи нечленоване.

5. За способом вираження предикативності: односкладне чи двоскладне (якщо односкладне, то: означено-, неозначено- чи узагальнено-особове; безособове; інфінітивне; генітивне; номінативне; вокативне).

6. За поширеністю: поширене чи непоширене (якщо поширене, то чим: прислівними поширювачами (другорядними членами) чи приреченневими (детермінантами).

7. За наявністю / відсутністю необхідних членів для розкриття його змісту: повне, неповне ((контекстуальне чи ситуативне), еліптичне, парцельоване, обірване).

8. За ускладнювальними компонентами: ускладнене чи неускладнене (якщо ускладнене, то чим: однорідними членами речення; відокремленими другорядними

членами речення; вставними чи вставленими компонентами, звертаннями; уточнювальними елементами).

9. Назвати предикативну основу (якщо наявна, то: групу підмета, групу присудка двоскладного речення; групу єдиного головного члена односкладного речення).

10. Далі аналіз відбувається за Схемою аналізу простого неускладненого речення.

Якщо просте речення **ускладненого типу**, то **ускладнювальні компоненти** аналізуються за такою схемою:

а) **однорідні члени** –

1) вказати кількість рядів;

2) які члени речення виступають однорідними;

3) за структурою;

4) за морфологічним вираженням;

5) за поширеністю;

6) за місцем розташування щодо означуваного компонента (назвати його, якщо це узагальнювальний елемент, то вказати, яке поняття означає (широке родове, найближче родове, ціле в його відношенні до складників);

7) за типом синтаксичного зв'язку з означуваним і між собою;

б) **відокремлені члени** –

1) за поширеністю;

2) за місцем розташування щодо головного компонента (препозитивний / постпозитивний);

3) за морфологічним вираженням;

4) за типом синтаксичного зв'язку;

5) назвати умови та засоби відокремлення;

в) **уточнювальні члени** –

1) за поширеністю;

2) за місцем розташування щодо уточнюваного (назвати та вказати, яке поняття він виражає);

3) за морфологічним вираженням;

4) за типом синтаксичного зв'язку;

5) назвати умови та засоби відокремлення;

г) **вставні й вставлені компоненти** –

1) за структурою (за обсягом);

2) за значенням;

3) за способом включення в основне речення (сполучниковий чи безсполучниковий);

4) за місцем у реченні;

г) **звертання** –

1) за структурою;

2) за емоційним забарвленням;

3) за способом вираження;

4) за поширеністю;

5) за місцем у реченні.

Зразок аналізу простого формально ускладненого речення

На мій превеликий смуток, він поставився до мого задуму досить холодно (І. Вільде) – розповідне, неокличне, стверджувальне, членоване, просте, двоскладне, поширене, повне, ускладнене вставний компонентом.

Структурна схема: $\text{Pron}_1 - V_{\text{fs}}$

Характеристика членів речення:

він – простий підмет, виражений займенниковим іменником у називному відмінку, препозитивний, форма предикативного зв'язку – координація;

поставився – простий власне-дієслівний присудок; виражений дієвідмінюваною формою дієслова дійсного способу в минулому часі, постпозитивний;

до задуму – непрямий додаток, виражений прийменниково-відмінковою формою іменника в род.в., форма підрядного прислівного зв'язку – сильне керування, опосередковане, неваріативне.

мого – непоширене прислівне узгоджене означення, препозитивне, виражене присвійним займенником, прислівний підрядний зв'язок у формі повного узгодження, формально-граматичного.

холодно – непоширена детермінантна обставина способу дії, постпозитивна, виражена прислівником, детермінантний синтаксичний зв'язок;

на мій превеликий смуток – вставне словосполучення, препозитивне, що виражає емоції мовця, синтаксичний зв'язок – модальний.

Схема аналізу складного (складносурядного) речення

I. Визначити тип речення за метою висловлювання (розповідне / питальне / спонукальне / бажальне / умовне / ймовірне / переповідне).

II. За емоційно-експресивним забарвленням (окличне / неокличне).

III. За характером відношення до дійсності (стверджувальне / заперечне / стверджувально-заперечне).

IV. Встановити тип речення за наявністю / відсутністю сполучникових засобів (сполучникове / безсполучникове). Якщо сполучникове, то сурядне чи підрядне.

V. Послідовність аналізу речень із сурядним типом зв'язку:

1. Кількість частин (виокремити кожна з них і назвати).

2. Семантико-синтаксичні відношення між частинами.

3. Засоби вираження семантико-синтаксичних відношень і синтаксичних зв'язків між частинами (сполучники, видо-часові, способові форми дієслів-присудків чи головних членів, лексичні засоби тощо).

VII. Горизонтальна і вертикальна схеми.

VIII. Пунктуація.

Зразок аналізу складного (складносурядного) речення

1 Ми в тебе в домі тільки бути смієм, а 2 жити нам не можна.

Тип речення: речення розповідне, неокличне, стверджувально-заперечне; членоване, складне, сполучникове, двокомпонентне складносурядне, що складається з двох предикативних частин (ПЧ), поєднаних протиставним сполучником сурядності а, між якими встановлюються протиставні відношення; речення закритої структури.

Засоби синтаксичного зв'язку та засоби вираження семантико-синтаксичних відношень: сурядний протиставний сполучник а, порядок розташування ПЧ: друга ПЧ заперечує те, про що говориться в першій ПЧ, лексичне наповнення ПЧ: інфінітив, наявний у складі головного члена речення (друга ПЧ) і присудка (перша ПЧ), спільні

другорядні члени речення – непряий додаток в тебе і обставина місця в домі; протиставна інтонація.

Горизонтальна схема: [1PronN1 – cop Inf], а [2neg Praed Inf].

Вертикальна схема: 1□, а2□.

Пунктуація: Між ПЧ ставиться кома, оскільки в ССР реалізуються протиставні відношення.

Схема аналізу складного (складнопідрядного) речення

I. Визначити тип речення за метою висловлювання (розповідне / питальне / спонукальне / бажальне / умовне / ймовірне / переповідне).

II. За емоційно-експресивним забарвленням (окличне / неокличне).

III. За характером відношення до дійсності (стверджувальне / заперечне / стверджувально-заперечне).

IV. Встановити тип речення за наявністю / відсутністю сполучникових засобів (сполучникове / безсполучникове). Якщо сполучникове, то сурядне чи підрядне.

V. Послідовність аналізу речень із підрядним типом зв'язку.

1. За кількістю частин (двокомпонентне / багатоконпонентне (виокремити кожна з них і назвати, кваліфікуючи його за значущістю: головна / підрядна).

2. Тип синтаксичного зв'язку між частинами (прислівний, прислівно-кореляційний, детермінантний, детермінантно-кореляційний).

3. На яке питання відповідає підрядна частина.

4. Вид підрядної частини (розчленована: детермінантна (зумовленості (причини, умови, допусту, мети, наслідку); локативності; темпоральності; порівняння; відповідності) і супровідна; нерозчленована: власне-прислівна (присубстантивно-атрибутивна, з'ясувальна, локативно-об'єктна, прикомпаративно-об'єктна) і займенниково-співвідносна (корелятивно-уточнювальна (субстанційно-корелятивна, ад'єктивно-характеризувальна, адвербіально-локативна, адвербіально-темпоральна, адвербіально-атрибутивна); напівкорелятивна; некорелятивна).

VI. Засоби синтаксичного зв'язку.

VII. Горизонтальна і вертикальна схеми.

VIII. Пунктуація.

Зразок аналізу

1. Славен той, кого назвали другом.

Тип речення: речення розповідне, неокличне, стверджувальне; членоване, складне, сполучникове, складнопідрядне, двокомпонентне, де перша ПЧ – головна, а друга ПЧ – підрядна; підрядна ПЧ відповідає на питання хто?; синтаксичний зв'язок між ПЧ – прислівно-кореляційний; речення нерозчленованої структури із займенниково-співвідносною, корелятивною підрядною ПЧ, субстанційно-корелятивною.

Засоби синтаксичного зв'язку: сполучне слово кого, що виконує в реченні функцію додатка. Постпозиційне розташування підрядної ПЧ. Лексичне наповнення ПЧ: наявність контактного слова той у першій ПЧ, співвідносні форми займенникових слів той – кого. Пояснювальна інтонація.

Горизонтальна схема: [1PronAdj1 – (cop) Adj1], (2кого Vf3pl N5).

Вертикальна схема:

Пунктуація: Між головною і підрядною ПЧ ССР ставиться кома.

Схема аналізу складного (безсполучникового) речення

I. Визначити тип речення за метою висловлювання (розповідне / питальне / спонукальне / бажальне / умовне / ймовірне / переповідне).

II. За емоційно-експресивним забарвленням (окличне / неокличне).

III. За характером відношення до дійсності (стверджувальне / заперечне / стверджувально-заперечне).

IV. Встановити тип речення за наявністю / відсутністю сполучникових засобів (сполучникове / безсполучникове).

V. Послідовність аналізу речень із безсполучниковим типом зв'язку:

VI. Кваліфікація співвідношення між предикативними частинами та їхніх змістових відношень (однотипні / різнотипні; відкрита / закрита структура; смислові відношення (часові; зіставлення; поширювального приєднання; пояснення; умовно-наслідковості; причиново-наслідковості; з'ясувально-об'єктності).

VII. Засоби вираження змістових і синтаксичних зв'язків між частинами безсполучникового речення.

VIII. Горизонтальна і вертикальна схеми.

IX. Пунктуація.

Зразок аналізу

Відбилися зорі у воді, Летять до хмар тумани... (О. Гончар).

Тип речення: речення розповідне, неокличне, стверджувальне; членоване, складне, безсполучникове, двокомпонентне, відкритої структури, з однотипними частинами, між якими реалізуються часові відношення.

Засоби синтаксичного зв'язку: предикативні частини з'єднані між собою перелічувальною інтонацією, а також співвідношенням видо-способових (недоконаний вид і доконаний вид; дійсний спосіб) форм дієслів-присудків.

Горизонтальна схема: [¹ N1– Vf3pl], [² N1– Vf3pl].

Вертикальна схема:

Пунктуація: Між ПЧ ставиться кома.

Зразок аналізу

складної синтаксичної конструкції з різними видами зв'язку

Тадей навчив свою молоду дружину грамоти, а вона передала синові разом з молоком рідну мову, пісню, той особливий ліризм, що виливається з поезій Рильського чистим українським джерелом (Ю. Лавріненко).

1. Речення розповідне, неокличне, стверджувальне.

2. У реченні поєднується сурядний і підрядний зв'язок. Отже, це складна синтаксична конструкція із сурядним і підрядним зв'язком. Складається з двох семантичних компонентів (СК): I СК дорівнює 1-ій ПЧ Тадей навчив свою молоду дружину грамоти; II СК містить 2-у ПЧ і 3-ю ПЧ: 2 ПЧ – вона передала синові разом з молоком рідну мову, пісню, той особливий ліризм; 3 ПЧ – що б'є з поезій Рильського чистим українським джерелом.

3. I СК і II СК з'єднані сурядним зв'язком, між ними реалізуються сурядні зіставні відношення, закрита структура.

Засоби зв'язку: зіставно-протиставний сполучник а, інтонація зіставлення, порядок розташування ПЧ, займенник вона в 2 ПЧ, співвідношення видо-часових форм присудків.

4. 2 ПЧ і 3 ПЧ з'єднані підрядним зв'язком, нерозчленована структура, власне-прислівна, присубстантивно-атрибутивна, що пояснює у попередній предикативній

іменник ліризм, відповідає на питання який? і приєднується сполучним словом що, котре виступає підметом у цій частині речення.

5. Кома ставиться після першої предикативної частини перед сполучником сурядності й після другої — перед сполучним словом щ

о.

6. Далі подаються вертикальна та горизонтальна схеми речення.

I СК | II СК який?

[N1 – Vf3s]1, | a [Pron1 – Vf3s]2, → (що = Pron1 – Vf3s)3.

5.3. Зразок варіанта екзаменаційного білета

1 семестр (Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія)

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. ПЕТРА МОГИЛИ

Освітньо-кваліфікаційний рівень	бакалавр
Спеціальність	014 «Середня освіта»
Спеціалізація	014.01 «Українська мова і література»
Семестр	I
Навчальна дисципліна	«Сучасна українська мова (лексикологія, фразеологія, лексикографія)»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 0

1. *Теоретичне питання.* Одиниці лексикології. Лексема як основна одиниця лексикології. Ознаки слова як мовної одиниці. Слово і поняття.

2. *Практичне завдання.* Виконайте лексикологічний аналіз підкресленого слова.

Внизу під нами глибока зелена долина, кругла, наче макітра, з крутими, м'якими од кучерів лісу стінами (М. Коцюбинський).

Критерії оцінювання відповіді на іспиті:

- теоретичне питання (20 балів);
- практичне завдання (20 балів).

2 семестр (Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Орфографія. Графіка)

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. ПЕТРА МОГИЛИ

Рівень вищої освіти	бакалавр
Спеціальність	014 «Середня освіта»
Спеціалізація	014.01 «Українська мова і література»
Семестр	2
Навчальна дисципліна	«Сучасна українська мова (Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Орфографія. Графіка)»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 0

1. *Теоретичне питання:* Акомодация як вид комбінаторних змін. Акомодация голосних.

2. *Теоретичне питання:* Поняття просодії.

3. *Запишіть речення фонематичною і фонетичною транскрипціями. Виконайте фонетико-фонологічний аналіз виділеного слова:*

Сталеве плетиво геометричних фігур вписалося в небо, в розлогість степу (І. Цюпа).

Критерії оцінювання відповіді на іспиті:

Іспитовий білет складається з 4-х завдань:

- теоретичне питання № 1 (10 балів);
- теоретичне питання № 2 (10 балів);
- запис речення фонетичною і фонематичною транскрипціями (10 балів);
- фонетико-фонологічний розбір слова (10 балів).

4 семестр (Морфологія)

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. ПЕТРА МОГИЛИ

Рівень вищої освіти	бакалавр
Спеціальність	014 «Середня освіта»
Спеціалізація	014.01 «Українська мова і література»
Семестр	4
Навчальна дисципліна	«Сучасна українська мова (Морфологія)»

ЗАЛІКОВИЙ БІЛЕТ № 0

1. *Теоретичне питання.* Категорія відмінка іменника. Семантика форм родового відмінка.
2. *Практичне завдання.* Визначте частиномовну належність слів у тексті з урахуванням випадків транспозиції.
3. *Практичне завдання.* Виконайте повний морфологічний аналіз виділених слів.

Петро Метелиця, стоячи на носі катера, прислухався *до* щасливого *настрою*, який усе дужче брав його душу в бентежний бран і піднесено думав про те, що добре отак плисти по *незнайомій* річці, стежити, як місто відступає й відступає назад, як зникають береги, поодинокі людські постаті серед верболозів (Є. Гуцало).

Критерії оцінювання відповіді на іспиті (4 семестр):

Іспитовий білет складається з 4-х завдань (**40 балів**):

- теоретичне питання (10 балів);
- визначення частиномовної належності слів (10 балів);
- виконання морфологічного аналізу іменника (10 балів);
- виконання морфологічного аналізу прикметника (10 балів).

5 семестр (Морфологія)

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. ПЕТРА МОГИЛИ

Рівень вищої освіти	бакалавр
Спеціальність	014 «Середня освіта»
Спеціалізація	014.01 «Українська мова і література»
Семестр	5
Навчальна дисципліна	«Сучасна українська мова (Морфологія)»

ІСПИТОВИЙ БІЛЕТ № 0

1. *Теоретичне питання:* 1. Семантика графем категорії виду.
2. *Теоретичне питання:* Явище прономіналізації в сучасній українській літературній мові.

3. *Перепишіть текст, визначте частиномовну належність слів. Виконайте морфологічний аналіз виділених слів:* Невже ви мудріші від нас, людей, і краще знаєте, як виховувати діток, щоб, відлітаючи за море у вирій, вони все-таки прагнули назад, до старого в'язу, **що** колись **зборов** огонь грози й пустив зелене пагіння, щоб не осиротити обійстя Стурчаків (М. Логвин). Верховна Рада України **двомастами_п'ятдесятьма шістьма** голосами ухвалила рішення.

Критерії оцінювання відповіді на іспиті:

Іспитовий білет складається з 6-ти завдань (**40 балів**):

- теоретичне питання №1 (7,5 балів);
- теоретичне питання №2 (7,5 балів);
- визначення частиномовної належності слів (5 балів);
- виконання морфологічного аналізу займенникового слова (5 балів);
- виконання морфологічного аналізу числівника (5 балів);
- виконання морфологічного аналізу дієслова (10 балів).

6 семестр (Морфологія)

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. ПЕТРА МОГИЛИ

Рівень вищої освіти	бакалавр
Спеціальність	014 «Середня освіта»
Спеціалізація	014.01 «Українська мова і література»
Семестр	6
Навчальна дисципліна	«Сучасна українська мова (Морфологія)»

ІСПИТОВИЙ БІЛЕТ № 0

1. *Теоретичне питання.* Сучасні погляди на дієприкметник в українському мовознавстві (І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська).

2. *Теоретичне питання.* Загальна характеристика сполучника. Три підходи до визначення морфологічного статусу сполучника.

3. *Практичне завдання.* Запишіть фрагмент тексту, розставляючи пропущені розділові знаки й визначаючи орфограми. З'ясуйте частиномовну належність слів у фрагменті тексту, виділеного курсивом.

4. *Практичне завдання.* Виконайте морфологічний аналіз виділених у тексті слів, дотримуючись порядку розбору.

Потім л..отчик знову **коло** мат..рі (і, й) вона має змогу пов..сти його по/двору показати копич..ку сіна що бат..ко накосив і пр(е, и)б(е, и)ріг спеціал..но за/ради н..ого бо обоє вони знають.. **як** люб(е, ить) син спати на/сіні потім цілою родиною оглядають.. топол..ки що з..л..ніють.. такою густою соковитою з..л..(н, нн)ю якої не/має (і, й) близ..ко (у, в) ц..ому голому рано **вигоряюч..ому** степ(і, у).

Агов синку! Як там з/неба їх... чи видно? питає бат..ко.

Видно (В, в)іповідає син **розглядаючи** тополіне ві(т, тт)я. (С, с)лавні топол..ки гарно підросли.

Напевно (і, й) наступного літа він оглядатиме їх мірятиме оком тіл..ки тоді тополеве гі(л, лл)я розів..є..ся ще більш.

(У, В) той рік як пішов син (у, в) авіаційне поса(дж, ж)е(н, нн)о ці молоді топол..ки.
Лише ст..повик знає як не/легко їх викохати тут (у, в) ст..п(і, у) на/вітрах.

Розрослись тополі ро(з, зз)..л..нілись. Піднялис.. **вище** хати чабан..с..кої на весь степ стали видніти (і, й) (у, в)сі тутешні л..отчики добре знають.. як свій ор(е, и, і)єнтур цю (Ч, ч)абанову тополину зірку. Впізнають.. її і л..отчики сіл..с..ко/господárs..кої авіації.

(У, В)же вип..то першу чарку і молодий відваре(н, нн)ий по/чабанськ(и, і) валашок парус (у, в) мисках (у, в) тих самих мисках з якими старий Горпищенко ні/як пр(е, и)м(е, и)ритис.. не/може бо (за, по) чабан..с..к(им, ому) звича(єм, ю) тузлук **треба** їсти як він каже тіл..ки з/дерев..я(н, нн)их ночов(ок, ків) (Олесь Гончар).

Критерії оцінювання відповіді на іспиті:

Іспитовий білет складається з 7-и завдань (**40 балів**):

- теоретичне питання № 1 (5 балів);
- теоретичне питання № 2 (5 балів);
- орфографічно-пунктуаційна грамотність (5 балів);
- визначення частиномовної належності слів (5 балів);
- виконання морфологічного аналізу атрибутивних форм дієслова (10 балів);
- виконання морфологічного аналізу прислівника, станівника, модальника (5 балів);
- виконання морфологічного аналізу службових слів і вигука (5 балів).

7 семестр (Синтаксис. Пунктуація)

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

Рівень вищої освіти	бакалавр
Спеціальність	014 «Середня освіта»
Спеціалізація	014.01 «Українська мова та література»
Семестр	7
Навчальна дисципліна	«Сучасна українська мова (Синтаксис. Пунктуація)»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 0

1. *Теоретичне питання.* Синтаксис як розділ граматики.
2. *Теоретичне питання.* Присудок у двоскладному реченні. Структурно-семантична характеристика присудка. Засоби його вираження.
3. *Практичне завдання:* зробити повний синтаксичний аналіз речення та виділеного словосполучення.

Прислухаєшся до того співу і відчуваєш гомін степу, його нескінченну пісню.

Критерії оцінювання відповіді на іспиті:

Іспитовий білет складається з 4-х завдань:

- теоретичне питання № 1 (10 балів);
- теоретичне питання № 2 (10 балів);
- виконання синтаксичного аналізу словосполучення (10 балів);
- виконання синтаксичного аналізу речення (10 балів).

8 семестр (Синтаксис. Пунктуація)

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

Рівень вищої освіти	бакалавр
Спеціальність	014 «Середня освіта»
Спеціалізація	014.01 «Українська мова та література»
Семестр	8
Навчальна дисципліна	«Сучасна українська мова (Синтаксис. Пунктуація)»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 0

1. *Теоретичне питання.* Поняття про ускладнене речення. Розмежування формального та семантичного ускладнення речення.

2. *Теоретичне питання.* Структурні типи складносурядного речення.

3. *Практичне завдання.* Перепишіть речення з практичного блоку, розставивши розділові знаки. Дайте пояснення пунктограмам, називаючи синтаксичні конструкції та зазначаючи правила розстановки розділових знаків.

4. *Практичне завдання.* Виконайте повний синтаксичний аналіз складної синтаксичної конструкції.

Я знаю де ти живеш де пізно вночі ще горить світло я знаю як б'ється твоє серце я чую як ти шепочеш молитви за Україну кожної ночі я знаю де ти будеш за десять років але не можу уявити хто на тебе чекає ввечері вдома я знаю тебе як себе я просто тебе люблю.

Критерії оцінювання відповіді на іспиті:

Іспитовий білет складається з 4-х завдань:

- теоретичне питання № 1 (10 балів);
- теоретичне питання № 2 (10 балів);
- пояснення пунктограм (10 балів);
- виконання синтаксичного аналізу речення (10 балів).

6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

1 семестр (Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія)

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	<i>Практичні заняття (17 ПЗ)</i>	51
1.1.	Конспект-відповідь до плану практичного заняття	1x17
1.2.	Письмові відповіді на контрольні й проблемні питання практичного заняття	1x17
1.3.	Виконання вправ і завдань	1x17
2	<i>Контрольні роботи</i>	9
2.1.	Контрольна робота №1	3
2.2.	Контрольна робота №2	3
2.3	Контрольна робота №3	3
3	<i>Іспит</i>	40
3.1	Теоретичне питання	20
3.2	Практичне завдання	20
	Усього	100

Діагностика знань студентів здійснюється за допомогою:

1. Усного й письмового опитування студентів на практичних заняттях (підготовка проблемних питань теоретичного характеру).

2. Виконання контрольних робіт, які передбачають відповіді на теоретичне питання, виконання практичних завдань.

ЗРАЗОК

варіанта контрольної роботи № 1

1. Визначте, які лексичні явища представлені в наведених реченнях, мотивуйте свої твердження.

1. Великдень і пов'язані з ним передчуття, приготування й надії затьмарили чи то річницю, чи то роковини однієї з подій, що ознаменували початок президентського терміну Віктора Януковича. 2. Розкішні відрядження для збору фактів зроблять акул пера податливішими й пом'якшать їхні серця. 3. На межі мерзенного й прекрасного, банального та сакрального балансував виданий у 2004 році роман «Письма братана». 4. Готівковий «чорний» курс у 4 тис. білоруських рублів за 1 доллар – це ще не найбільш вражаючий ефект, чи то пак дефект, економічного дива. 5. Тут, у плавнях, поширене уявлення про «українську Венецію» відповідає дійсності – приватний водний транспорт таки переважає автомобільний, принаймні візуально.

2. Подані слова розподіліть на однозначні (моносемічні) та багатозначні (полісемічні). Поясніть лексичні значення багатозначних слів.

Ворота, вітер, родина, перо, лінія, обеліск, подушка, ковдра, підошва, полотно, рукав, паладій, фосфор, сметана, молоко, лист, історія, шийка, ніжка, носик, вушко, хвіст, палець, голова, обличчя, язичок, спинка, ручка, журавель, крило, вікно, день, гніздо, хліб.

3. У поданих текстах знайдіть поетичні метафори, поясніть їх значення та визначте тип.

1. Ідуть дощі. Холодні осінні тумани клубочать угорі і спускають на землю мокрі коси. Пливе у сірі безвісті нудьга, пливе безнадія, і стиха хлипає сум. Плачуть голі дерева плачуть солом'яні стріхи, вмивається сльозами убога земля і не знає, коли осміхнеться. Сірі дні змінюють темні ночі. Де небо? Де сонце? Міриади дрібних крапель, мов умерлі надії, що знялись занадто високо, спадають додола і пливуть, змішані з землею, брудними потоками. Нема простору, нема розваги. Чорні думи, горе серця крутяться тут, над головою, висять хмарами, котяться туманом, і чуєш коло себе тихе ридання, немов над умерлим...

5. Поясніть значення виділених слів, визначте тип лексичних омонімів (повні (абсолютні) – неповні (омофони, омографи, омоформи)).

1. Білоград звернув з дороги на стернище. Коні грузли по самі бабки (Ю.Мушкетик). Антін дістав з горища бабку, зняв свою стару косу і сів її клепати (С.Чорнобривець). А над стеблиною вже тремтить сітчастими крилами темно-синя й блискуча в сяйві сонця бабка! (А. Шиян). Свіжовибраний льон вручну в'язали в снопи і розставляли їх у бабки для просушування (З журналу). Ідїть лиш у поле та нарвїть бабок (Марко Кропивницький). Гайку, гайку, дай нам гриба і бабку! (Номис). Розумієш, я роблю бабки на машинах (А. Кокотюха).

6. З поданих синонімічних рядів знайдіть слово-домінанту (відповідь обґрунтуйте). Виявіть слова з універсальною та обмеженою лексичною сполучуваністю.

Шлях, стежка, путь, магістраль, дорога, тракт, автобан, шосе, траса, автострада, путівець, гостинець. Кінь, коняка, коник, шкапа, лошак, скакун, жеребець, огир, мустанг. Дівка, дівуля, панна, панянка, дівчина, відданиця, дівча, дівчисько, дівчинка, дівчатко. Повідомлення, звістка, вість, інформація, поголоска, повістка, оповіщення, реферат, доповідь, рапорт, депеша, бюлетень. Никати, тинятися, швендяти, слонятися, сновигати,

шастати, вештатися, валандатися, волочитися, мандрувати, бродити, кочувати, вештатися, блукати, швендяти, шлятися, маятися, таскатися, бродяжити.

ЗРАЗОК

варіанта контрольної роботи № 2

1. У поданих текстах знайти спільнослов'янські лексеми та національні етнографізми, характерні для української (українізми), білоруської (білорусизми) та польської (полонізми) мов.

За плечима у Данила напханий усячиною лантух та рушниця, на ногах поклеєні великими латками (щоб не протікали) гумові чоботи, а на ремінці поверх старенького піджака - шкіряні торбинки з набоями. Чого тільки немає у Даниловому лантусі: тут і ніж, і ложка, і шматок дроту, і казанок; пшоно і сало, цибуля й борошно, картопля й сіль, хліб і сухарі; а ще великі садівницькі ножиці, пилка, сокира, терпуг; а ще гачки, важки та поплавці до вудок; ще коробочок десять сірників, загорнутих у шмат парусини, щоб не одвологли в дощ. І хоч як важко правити Данилові свою ношу, аж згинається старий, однак несе, бо знає, що без усього того добра, що в нього за плечима, в лісі, далеко од села, не проживеш. Схотілося тобі, приміром, їсти - зробив із трьох паколів триніжок, почепив до нього на дротинці казанок з водою і вари собі куліш, галушки чи кашу; треба заготовити дрівець сухих та поховати у сторожці од негоди - взяв пилку, сокирчину, напиляв, наколов, у куточку поскладав і сиди собі в лісовій хатині та слухай, як шумить дощ у деревах; треба підстригти якийсь саджанець, щоб рівненько ріс, - ось тобі ножиці, підстрижи; затупилася пилка і сокира - маєш терпуг, нагостри; закортіло юшки з рибою, - поладнав вудки, пішов до річки та й лови, що піймається. І так цілісіньке літо, і в село немає чого швендяти раз по раз то за тим, то за сим - усе маєш при собі (Г. Тютюнник).

2. До наведених слів, де це можливо, підберіть іншомовні відповідники; вкажіть на джерело запозичення та його доцільність у лексичній системі української мови.

Переможець, мовознавство, правопис, закінчення, керівник, вузол, погляд, суспільство, особистість, природа, вертоліт, двигун, поєднання, уподібнення, розподібнення, пом'якшення, ствердіння, огублення, небокрай, розбір, оголошення, спірний, розумний, освічений, поміркований, священний, постійний, великий, величезний.

3. Серед поданих слів виділіть запозичені слова, вкажіть їх диференційні ознаки. Визначте, з яких мов вони запозичені.

Корабель, парус, вітрило, борт, корма, трюм, ехидна, осел, мул, як, мітинг, демонстрація, дефіцит, ідол, псалом, кіот, фіміам, ладан, миро, мачуха, тролейбус, астероїд, галактика, космос, сузір'я, фізика, гравітація, трамвай, автомобіль, автобус, балетмейстер, спідниця, джемпер, нотаріус, юрист, абітурієнт, студент, учень, лікар, медик, хірург, анестезіолог, знахар, цензура, експозиція, хліб, циферблат, князь, шолом, дериват, формувальниця, демпінг, батіг, орда, базар, бакалія, халва, бинт, шприц, ін'єкція, операція, санація, терапія, реанімація, пальпація, бюрократ, директор, шеф, бос, очільник.

4. У поданих текстах знайти приклади стилістичного використання запозичених лексем та визначити тип тропа (екзотизми, варваризми, макаронізми).

У сільській убогій церкві грають Requiem органи, хор голосить Miserere, люд зітхає De profundis. (Леся Українка). Над всім панує тільки ритмічний, стриманий шум, спокійний, певний у собі, як живчик вічності. Як крила тих вітряків, що чорніють над полем: байдужно і безупинно роблять в повітрі круг, немов говорять: так буде вічно... так буде вічно... in saecula saeculorum... in saecula saeculorum (М.Коцюбинський). Так протікали дні мого intermezzo серед безлюддя, тиші і чистоти. І благословен я був між золотим сонцем й зеленою землею. Благословен був спокій моєї душі (М.Коцюбинський). Скресались коні. Бій кипить довкола. Горить землі простріляний квадрат. Впав індіанець. Раптом... «Хау кола!» А це по-індіанськи: «Здрастуй, брат!» (Л. Костенко). Вниз котиться мій віз. Пов'яли квіти, Літа на душу накладають пута. Вже не мені в нові світи летіти! Війну з життям програв я, любі діти! Cosa perduta! (І.Франко). Дивний голос мя кудись

Кличе – тут-то, ген-то: «Встань, прокинься, пробудись! Vivere memento!» (І.Франко). Енеус ностер магнус панус І славний троянорум князь, Шмигляв по морю як циганус, Ад те, о рекс! прислав нунк нас. Рогамус, доміне Латине, Нехай наш капут не загине, Пермітте жить в землі своїй... (І.Котляревський).

ЗРАЗОК

варіанта контрольної роботи № 3

1. З'ясуйте значення та розкласифікуйте подані фразеологізми за ступенем семантичного злиття компонентів.

Упіймати облизня, багато вітру в голові, зігнути в баранячий ріг, блиснути очима, брати в шори, виляти хвостом, звестися на ноги, байдики бити, випивати всю кров, доливати масла до вогню, топтати ряст, притча во язицех, в один гуж тягти, скрутити в баранячий ріг, здобути перемогу, вскочити в халепу, тримати камінь за пазухою, порушити питання, збити з пантелику, дати пораду, лясати точити, вилами по воді писано, взяти слово.

2. Диференціюйте фразеологізми з точки зору їх стилістичного забарвлення на розмовні, нейтральні та книжні.

Трохи не лусне, попасти чорту в зуби, витати на небесах, клеїти дурня, спуститися з неба на землю, потрусити злиднями, яблуко розбрату, сипати солі на рану, задирати носа, на сьомому небі, полічити ребра, канути в Лету, за комір не капає, як раз плюнути, внести свою лепту, як язиком злизало, підводне каміння, мертвий капітал, пожирати очима, носити на руках, язика чесати, наріжний камінь, попасти пальцем в небо, рвати горлянку, пускати коріння, святая святих, ручатися головою, скалити зуби, тішити себе надією, слабкий на утори, на сон грядущий, шкуру драти.

3. У поданих текстах знайти фразеологізми, визначити їх тип, пояснити їх зміст та мотивацію утворення.

1. [...] Карпо прикинув таке слівце, що батько перестав стругати і почав прислухатись. Він глянув на синів через хворостяну стіну. Сини стояли без діла й балакали, поспиравшись на заступи. Кайдаш скочив з ослона й вибіг з стругом у руці з повітки. Старий Омелько був дуже богомільний, ходив до церкви щонеділі не тільки на службу, а навіть на вечерню, говів два рази на рік, горнувся до духовенства, любив молитись і постити; він понеділкував і постив дванадцять п'ятниць на рік, перед декотрими празниками. Того дня припадала п'ятниця перед паликопою, котрого народ дуже поважає. Кайдаш не їв од самого ранку; він вірив, що хто буде постить у ту п'ятницю, той не буде в воді потопати.

– А чого це ви поставали, та руки позгортали, та ще й верзете бог зна що? – загомонів Кайдаш до синів. – Чи то можна в таку п'ятницю паскудить язики? Ви знаєте, що хто сьогодні спостить цілий день, той ніколи не потопатиме в воді і не вмере наглою смертю.

– В Семигорах нема де і втопиться, бо в ставках старій жабі по коліна, – сказав Карпо.

– Говори, дурню! Нема де втопиться. Як бог дасть, то і в калюжі втопишся, – сказав батько.

– Хіба з корчми йдучи... – сердито сказав Карпо і тим натякнув батькові, що батько любить часто ходити до корчми.

– Ти, Карпе, ніколи не вдержиш язика! Все допікаєш мені гіркими словами...

Кайдаш плюнув і знов пішов у повітку стругати вісь. Хлопці трохи помовчали, але перегода знов почали балакати спершу тихо, а далі все голосніше, а потім зовсім голосно (Іван Нечуй-Левицький).

Критерії оцінювання

1. Оцінювання усного та письмового опитування на практичних заняттях:

а) оцінка «відмінно» (3 бали) виставляється студентові, якщо він:

- у повному обсязі (на 100%) підготував семінарське заняття, по суті й за змістом розкрив поставлену перед ним проблему;
- дав розгорнуту логічну відповідь на контрольне (-і) питання, при цьому під час підготовки використав додаткову літературу, добре ознайомився з конспектом лекції;
- правильно (без помилок) виконав вправу чи завдання, обґрунтувавши хід власних думок;
- б) оцінка «добре» (2 бали) виставляється студентіві, якщо він:
 - підготував 75% практичного заняття, по суті й за змістом розкрив поставлену перед ним проблему, але при цьому допустив неточності у формулюванні визначень, понять і явищ;
 - дав розгорнуту логічну відповідь на контрольне (-і) питання, при цьому під час підготовки, добре ознайомився з конспектом лекції, але не користувався додатковою літературою;
 - правильно, в цілому, виконав вправу чи завдання, допустивши 1-2 помилки, проте обґрунтувавши хід власних думок;
- в) оцінка «задовільно» (1 бал) виставляється студентіві, якщо він:
 - підготував 50% семінарського заняття, загалом розкрив поставлену перед ним проблему, але під час відповіді допустив низку помилок, або пропустив важливі факти, або не зміг пояснити сутність того чи іншого явища;
 - дав неповну (часткову) відповідь на контрольне (-і) питання, що потребувало суттєвих доповнень чи коментарів збоку викладача чи інших студентів, при цьому під час підготовки не використав додаткової літератури, погано ознайомився з конспектом лекції;
 - виконав вправу чи завдання зі значною кількістю помилок або неточностей, не зміг обґрунтувати (або частково обґрунтував) хід власних думок;
- г) оцінка «незадовільно» (0 балів) виставляється студентіві, якщо він:
 - підготував семінарське заняття в обсязі, меншому за 50%, по суті й за змістом не розкрив поставленої перед ним проблеми або відмовився відповідати;
 - дав неправильну (нелогічну) відповідь на контрольне (-і) питання, при цьому під час підготовки не використав додаткової літератури або відмовився відповідати;
 - неправильно (зі значною кількістю помилок чи неточностей) виконав вправу чи завдання, не зміг пояснити хід виконання або зовсім не виконав вправи чи завдання.

2. Оцінювання якості виконаної контрольної роботи:

- а) оцінка «відмінно» (3 бали) виставляється студентіві, якщо:
 - відповідь на теоретичне питання є вичерпною, змістовною, логічною, у ній відсутні фактичні помилки та порушення мовних норм, а терміни, явища й поняття проілюстровано прикладами;
 - практичне завдання виконано без помилок відповідно до зразків-еталонів, поданих у лекціях та на практичних заняттях;
- б) оцінка «добре» (2 бали) виставляється студентіві, якщо:
 - відповідь на теоретичне питання є повною, змістовною, логічною, проте в ній є незначні неточності, а в окремих випадках наявні мовні та мовленнєві помилки (не більше 3-х); терміни, явища й поняття загалом проілюстровано прикладами;
 - практичне завдання виконано відповідно до зразків-еталонів, поданих у лекціях та на практичних заняттях, але в ньому наявні помилки (не більше 2-х);
- в) оцінка «задовільно» (1 бал) виставляється студентіві, якщо:
 - відповідь на теоретичне питання є неповною, але змістовною, проте в ній є неточності, порушено логічний виклад думок, а в окремих випадках наявні мовні та мовленнєві помилки (не більше 5-х); терміни, явища й поняття загалом майже не проілюстровано прикладами;

- практичне завдання виконано, але порушено порядок його виконання або в ньому є суттєві неточності; у завданні допущено студентом помилки (не більше 4-х);

г) оцінка «незадовільно» (0) виставляється студентові, якщо:

- відповідь на теоретичне питання є поверховою (або відповідь на питання відсутня), яка не відповідає змісту питання, у ній є суттєві неточності, порушено логічний виклад думок, наявні мовні та мовленнєві помилки (від 6-ти та більше); терміни, явища і поняття загалом не проілюстровано прикладами;

- практичне завдання виконано, але порушено порядок його виконання або в ньому є суттєві порушення; у завданні допущено студентом помилки (від 5-ти і більше).

3. Критерії оцінювання відповіді на іспиті:

Теоретичне питання оцінюється максимально в 20 балів. Практичне завдання оцінюється максимально в 20 балів. Загальна сума балів – 40. За кожну негрубу помилку знімається 1 бал, за кожну грубу – 2 бали.

а) оцінка «відмінно» (36-40 балів) виставляється студентові, якщо:

- теоретичне питання розкрито повною мірою, логічно обґрунтовано основні положення, наведено приклади;

- практичне завдання виконано без помилок з дотриманням норм сучасної української літературної мови, загалом допускається 1-2 негрубі помилки;

б) оцінка «добре» (30-35 балів) виставляється студентові, якщо:

- теоретичне питання розкрито повністю, логічно обґрунтовано основні положення, але наявні неточності (не більше 2-х), наведено приклади;

- практичне завдання виконано з дотриманням норм сучасної української літературної мови, але наявні окремі помилки (не більше 3-х будь-якого характеру);

в) оцінка «задовільно» (24-29 балів) виставляється студентові, якщо:

- теоретичне питання розкрито загалом, наявні порушення в обґрунтуванні основних положень, наведено приклади;

- практичне завдання виконано, але порушено логічний порядок його виконання або в ньому є суттєві неточності; у завданні допущено студентом грубі помилки (не більше 6-и);

г) оцінка «незадовільно» (23-0 балів) виставляється студентові, якщо:

- теоретичне питання розкрито помилково, наявні значні порушення в обґрунтуванні основних положень, наявні помилки (від 5-и і більше), приклади не наведено або приклади не відображають теоретичних положень;

- практичне завдання виконано, але порушено порядок його виконання або в ньому є суттєві порушення; у завданні допущено студентом помилки (від 6-ти і більше).

2 семестр (Фонетика. Фонологія. Орфоенія. Орфографія. Графіка)

№ з/п	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	Практичні заняття	48
1.1.	Конспект-відповідь до плану практичного заняття	1x16
1.2.	Письмові відповіді на контрольні й проблемні питання практичного заняття	1x16
1.3.	Виконання вправ і завдань	1x16
2	Контрольні роботи	12
2.1.	Контрольна робота № 1	6
2.2.	Контрольна робота № 2	6

		60
3	Іспит	40
3.1	Теоретичні питання	20
3.2	Практичні завдання	20
	Усього	100

Діагностика знань студентів здійснюється за допомогою:

1. Усного й письмового опитування студентів на практичних заняттях (підготовка проблемних питань теоретичного характеру).

2. Виконання контрольних робіт, які передбачають відповіді на відповідь на теоретичне питання, виконання практичних завдань.

ЗРАЗОК

варіанта контрольної роботи № 1

I. Теоретичне питання

Акомодація голосних та приголосних звуків.

II. Практичні завдання

1. Запишіть слово фонетичною і фонематичною транскрипціями, схарактеризуйте всі звуки **боязкий**.

Зразок: Сніговий /сн'ігові́j/ [с'н'іг'ові́j]

[с'] – приголосний; шумний, глухий; язиковий, передньоязиковий, зубний; щілинний; м'який;

...

...

2. Запишіть слово фонетичною і фонематичною транскрипціями; опишіть усі звукові зміни, що відбуваються в ньому **безвихідність**.

Зразок: Сніговий /сн'ігові́j/ [с'н'іг'ові́j]. У слові відбуваються такі звукові зміни:

а) /с/ → [с'] під впливом наступного м'якого приголосного [н'] – це регресивна, контактна, часткова асиміляція за м'якістю;

б) ...

в) ...

3. Визначте орфоепічні особливості пропонованого слова **розкішню**, виконайте графіко-орфографічний аналіз слова.

Зразок: Снігові́й. У слові спостерігаються такі особливості вимови:

а) звук [с'] вимовляється пом'якшено під впливом наступного м'якого [н'];

б) звук [ї] вимовляється замість [j] у кінці слова після голосного.

III. Транскрипція

1. Подані слова запишіть фонетичною транскрипцією

НесітьсЯ, шведський, хоч би, у долині, стрінешся, прозорій, людяність, дігляр, тьмянний, розповівши.

ЗРАЗОК

варіанта контрольної роботи № 2

I. Теоретичні питання

1. Подайте історичний коментар до чергування звуків: *шести – шостий, муха – мусі*.

2. Концепція фонемі Празької фонологічної школи.

3. Теорії складу.

II. Запишіть речення фонетичною та фонематичною транскрипціями:

Відстоявши¹ службу божу й відпросившись у отця префекта, Грицько в святочнім убранні – новій довгій чемері, опоясаній добрим поясом, з киреєю поверх неї, в новій шапці з оксамитним верхом і для повного туалету – з вишиваною шовком хусткою за поясом (подарунком Настусі) попростував до отця Кирила (М. Грушевський).

III. Виконайте повний фонетичний аналіз слова, позначеного індексом ^[1].

Критерії оцінювання

1. Оцінювання усного та письмового опитування на практичних заняттях:

а) оцінка «відмінно» (3 бали) виставляється студентові, якщо він:

- у повному обсязі (на 100%) підготував семінарське заняття, по суті й за змістом розкрив поставлену перед ним проблему;
- дав розгорнуту логічну відповідь на контрольне (-і) питання, при цьому під час підготовки використав додаткову літературу, добре ознайомився з конспектом лекції;
- правильно (без помилок) виконав вправу чи завдання, обґрунтувавши хід власних думок;

б) оцінка «добре» (2 бали) виставляється студентові, якщо він:

- підготував 75% практичного заняття, по суті й за змістом розкрив поставлену перед ним проблему, але при цьому допустив неточності у формулюванні визначень, понять і явищ;
- дав розгорнуту логічну відповідь на контрольне (-і) питання, при цьому під час підготовки, добре ознайомився з конспектом лекції, але не користувався додатковою літературою;
- правильно, в цілому, виконав вправу чи завдання, допустивши 1-2 помилки, проте обґрунтувавши хід власних думок;

в) оцінка «задовільно» (1 бал) виставляється студентові, якщо він:

- підготував 50% семінарського заняття, загалом розкрив поставлену перед ним проблему, але під час відповіді допустив низку помилок, або пропустив важливі факти, або не зміг пояснити сутність того чи іншого явища;
- дав неповну (часткову) відповідь на контрольне (-і) питання, що потребувало суттєвих доповнень чи коментарів збоку викладача чи інших студентів, при цьому під час підготовки не використав додаткової літератури, погано ознайомився з конспектом лекції;
- виконав вправу чи завдання зі значною кількістю помилок або неточностей, не зміг обґрунтувати (або частково обґрунтував) хід власних думок;

г) оцінка «незадовільно» (0 балів) виставляється студентові, якщо він:

- підготував семінарське заняття в обсязі, меншому за 50%, по суті й за змістом не розкрив поставленої перед ним проблеми або відмовився відповідати;
- дав неправильну (нелогічну) відповідь на контрольне (-і) питання, при цьому під час підготовки не використав додаткової літератури або відмовився відповідати;
- неправильно (зі значною кількістю помилок чи неточностей) виконав вправу чи завдання, не зміг пояснити хід виконання або зовсім не виконав вправи чи завдання.

2. Оцінювання якості виконаної контрольної роботи:

а) оцінка «відмінно» (6 балів) виставляється студентові, якщо:

- відповідь на теоретичне питання є вичерпною, змістовною, логічною, у ній відсутні фактичні помилки та порушення мовних норм, а терміни, явища й поняття проілюстровано прикладами;
- практичне завдання виконано без помилок відповідно до зразків-еталонів, поданих у лекціях та на практичних заняттях;

б) оцінка «добре» (5 балів) виставляється студентові, якщо:

- відповідь на теоретичне питання є повною, змістовною, логічною, проте в ній є незначні неточності, а в окремих випадках наявні мовні та мовленнєві помилки (не більше 3-х); терміни, явища й поняття загалом проілюстровано прикладами;
- практичне завдання виконано відповідно до зразків-еталонів, поданих у лекціях та на практичних заняттях, але в ньому наявні помилки (не більше 2-х);
- в) оцінка «задовільно» (4 бали) виставляється студентові, якщо:
 - відповідь на теоретичне питання є неповною, але змістовною, проте в ній є неточності, порушено логічний виклад думок, а в окремих випадках наявні мовні та мовленнєві помилки (не більше 5-х); терміни, явища й поняття загалом майже не проілюстровано прикладами;
 - практичне завдання виконано, але порушено порядок його виконання або в ньому є суттєві неточності; у завданні допущено студентом помилки (не більше 4-х);
- г) оцінка «незадовільно» (від 3 балів) виставляється студентові, якщо:
 - відповідь на теоретичне питання є поверховою (або відповідь на питання відсутня), яка не відповідає змісту питання, у ній є суттєві неточності, порушено логічний виклад думок, наявні мовні та мовленнєві помилки (від 6-ти та більше); терміни, явища і поняття загалом не проілюстровано прикладами;
 - практичне завдання виконано, але порушено порядок його виконання або в ньому є суттєві порушення; у завданні допущено студентом помилки (від 5-ти і більше).

3. Критерії оцінювання відповіді на іспиті:

Кожне теоретичне питання оцінюється максимально в 10 балів. Кожне з практичних завдань оцінюється максимально в 10 балів. Загальна сума балів – 40. За кожну негрубу помилку знімається 1 бал, за кожну грубу – 2 бали.

а) оцінка «відмінно» (36-40 балів) виставляється студентові, якщо:

- теоретичні питання розкриті повною мірою, логічно обґрунтовано основні положення, наведено приклади;
- усі практичні завдання виконано без помилок з дотриманням норм сучасної української літературної мови, загалом допускається 1-2 негрубі помилки;

б) оцінка «добре» (30-35 балів) виставляється студентові, якщо:

- теоретичні питання розкриті повністю, логічно обґрунтовано основні положення, але наявні неточності (не більше 2-х), наведено приклади;
- практичні завдання виконано з дотриманням норм сучасної української літературної мови, але наявні окремі помилки (не більше 3-х будь-якого характеру);

в) оцінка «задовільно» (24-29 балів) виставляється студентові, якщо:

- теоретичне питання розкриті загалом, наявні порушення в обґрунтуванні основних положень, наведено приклади;

- практичні завдання виконано, але порушено логічний порядок його виконання або в ньому є суттєві неточності; у завданні допущено студентом грубі помилки (не більше 6-и);

г) оцінка «незадовільно» (23-0 балів) виставляється студентові, якщо:

- теоретичні питання розкриті помилково, наявні значні порушення в обґрунтуванні основних положень, наявні помилки (від 5-и і більше), приклади не наведено або приклади не відображають теоретичних положень;
- практичні завдання виконано, але порушено порядок його виконання або в ньому є суттєві порушення; у завданні допущено студентом помилки (від 6-ти і більше).

3 семестр (Морфеміка. Дериватологія. Морфонологія)

№ з/п	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	<i>Практичні заняття</i>	65
1.1.	Конспект-відповідь до плану практичного заняття	1x13
1.2.	Письмові відповіді на контрольні й проблемні питання практичного заняття	1x13
1.3.	Виконання вправ і завдань	3x13
2	<i>Контрольні роботи</i>	12
2.1.	Контрольна робота №1	17
2.2.	Контрольна робота №2	18
	Усього	100

Діагностика знань студентів здійснюється за допомогою:

1. Усного й письмового опитування студентів на практичних заняттях (підготовка проблемних питань теоретичного характеру).

2. Виконання контрольних робіт, які передбачають відповіді на відповідь на теоретичне питання, виконання практичних завдань.

ЗРАЗОК

варіанта контрольної роботи № 1

Варіант 0

1. *Теоретичне питання.* Морфеміка як розділ мовознавства. Словозмінна і словотвірна морфеміка. Предмет, об'єкт і завдання морфеміки.

2. *Теоретичне питання.* Словотвірні й формотвірні афікси.

3. *Практичні завдання.*

3.1. *Визначте морфний склад слів.*

Доблесний, сімдесятьох, як-небудь, обираються, вгорі.

3.2. *Побудуйте слова за схемами.*

1) P-P-R-S-S-F;

2) P-R₁-S-I-R₂-S-F/F \emptyset ;

3) P-P-P-R-S \emptyset -F \emptyset ;

4) P-R-S-S-S-S-F;

5) R-I-S-F.

4. *Виконайте морфемний аналіз слова.*

Супроводжується.

ЗРАЗОК

варіанта контрольної роботи № 2

Варіант 0

1. *Теоретичне питання.* Поняття словотвору, його предмет, об'єкт і завдання.

2. *Теоретичне питання.* Суфіксальний словотвір іменників.

3. *Практичне завдання.* Утворіть словотвірні ланцюги (не менше 4 слів, урахувавши вихідне): *Гора, вода, два, мисль, ходити, земля, квіт, час, ліс, сцена.*

4. *Виконайте словотвірний аналіз слова.* Пристаркуватий.

Критерії оцінювання

1. Оцінювання якості усного й письмового опитування студентів на практичних заняттях:

а) оцінка «відмінно» (5 балів) виставляється студентові, якщо він:

- у повному обсязі (на 100%) підготував семінарське заняття, по суті й за змістом розкрив поставлену перед ним проблему;
 - дав розгорнуту логічну відповідь на контрольне (-і) питання, при цьому під час підготовки використав додаткову літературу, добре ознайомився з конспектом лекції;
 - правильно (без помилок) виконав вправу чи завдання, обґрунтувавши хід власних думок;
- б) оцінка «добре» (4 бали) виставляється студентіві, якщо він:
- підготував 75% практичного заняття, по суті й за змістом розкрив поставлену перед ним проблему, але при цьому допустив неточності у формулюванні визначень, понять і явищ;
 - дав розгорнуту логічну відповідь на контрольне (-і) питання, при цьому під час підготовки, добре ознайомився з конспектом лекції, але не користувався додатковою літературою;
 - правильно, в цілому, виконав вправу чи завдання, допустивши 1-2 помилки, проте обґрунтувавши хід власних думок;
- в) оцінка «задовільно» (3 бали) виставляється студентіві, якщо він:
- підготував 50% семінарського заняття, загалом розкрив поставлену перед ним проблему, але під час відповіді допустив низку помилок, або пропустив важливі факти, або не зміг пояснити сутність того чи іншого явища;
 - дав неповну (часткову) відповідь на контрольне (-і) питання, що потребувало суттєвих доповнень чи коментарів збоку викладача чи інших студентів, при цьому під час підготовки не використав додаткової літератури, погано ознайомився з конспектом лекції;
 - виконав вправу чи завдання зі значною кількістю помилок або неточностей, не зміг обґрунтувати (або частково обґрунтував) хід власних думок;
- г) оцінка «незадовільно» (від 2 балів) виставляється студентіві, якщо він:
- підготував семінарське заняття в обсязі, меншому за 50%, по суті й за змістом не розкрив поставленої перед ним проблеми або відмовився відповідати;
 - дав неправильну (нелогічну) відповідь на контрольне (-і) питання, при цьому під час підготовки не використав додаткової літератури або відмовився відповідати;
 - неправильно (зі значною кількістю помилок чи неточностей) виконав вправу чи завдання, не зміг пояснити хід виконання або зовсім не виконав вправи чи завдання.

2. Оцінювання якості виконаної контрольної роботи:

- а) оцінка «відмінно» (17-15/18-16 балів) виставляється студентіві, якщо:
- відповідь на теоретичне питання є вичерпною, змістовною, логічною, у ній відсутні фактичні помилки та порушення мовних норм, а терміни, явища й поняття проілюстровано прикладами;
 - практичне завдання виконано без помилок відповідно до зразків-еталонів, поданих у лекціях та на практичних заняттях;
- б) оцінка «добре» (14-12/15-13 балів) виставляється студентіві, якщо:
- відповідь на теоретичне питання є повною, змістовною, логічною, проте в ній є незначні неточності, а в окремих випадках наявні мовні та мовленнєві помилки (не більше 3-х); терміни, явища й поняття загалом проілюстровано прикладами;
 - практичне завдання виконано відповідно до зразків-еталонів, поданих у лекціях та на практичних заняттях, але в ньому наявні помилки (не більше 2-х);
- в) оцінка «задовільно» (11-8/12-9 бали) виставляється студентіві, якщо:
- відповідь на теоретичне питання є неповною, але змістовною, проте в ній є неточності, порушено логічний виклад думок, а в окремих випадках наявні мовні та мовленнєві

помилки (не більше 5-х); терміни, явища й поняття загалом майже не проілюстровано прикладами;

- практичне завдання виконано, але порушено порядок його виконання або в ньому є суттєві неточності; у завданні допущено студентом помилки (не більше 4-х);

г) оцінка «незадовільно» (від 8/7 балів) виставляється студентові, якщо:

- відповідь на теоретичне питання є поверховою (або відповідь на питання відсутня), яка не відповідає змісту питання, у ній є суттєві неточності, порушено логічний виклад думок, наявні мовні та мовленнєві помилки (від 6-ти та більше); терміни, явища і поняття загалом не проілюстровано прикладами;

- практичне завдання виконано, але порушено порядок його виконання або в ньому є суттєві порушення; у завданні допущено студентом помилки (від 5-ти і більше).

4 семестр (Морфологія)

№ з/п	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	Практичні заняття	42
1.1.	Конспект-відповідь до плану практичного заняття	1x14
1.2.	Письмові відповіді на контрольні й проблемні питання практичного заняття	1x14
1.3.	Виконання вправ і завдань	1x14
2	Контрольні роботи	18
2.1.	Контрольна робота № 1	9
2.2.	Контрольна робота № 2	9
		60
3	Іспит	40
3.1	Теоретичні питання	20
3.2	Практичні завдання	20
	Усього	100

Діагностика знань студентів здійснюється за допомогою:

1. Усного й письмового опитування студентів на практичних заняттях (підготовка проблемних питань теоретичного характеру).

2. Виконання контрольних робіт, які передбачають відповіді на відповідь на теоретичне питання, виконання практичних завдань.

ЗРАЗОК

варіанта контрольної роботи № 1

1. Теоретичне питання.

Історія формування сучасних іменникових парадигм.

2. Практичні завдання.

2.1. Визначте рід іменників, дібравши означення у формі прикметників.

Дрож, мозоль, антресоль, салямі, кашне, Капрі.

2.2. Визначте семантико-синтаксичну функцію відмінкових форм іменників.

Обвіяний духом, сміятися з нього, питання з літератури, десять мішків, боротьба за владу.

2.3. Визначте ЛГР іменників, користуючись алгоритмом.

Вокзал, бійка, народ, загін, солдати.

2.4. Визначте належність іменників до істот або неістот згідно з алгоритмом.

Студентство, колектив, лялька, череда, загін.

2.5. Визначте тип відмінювання іменників, визначивши флексію в початковій формі та рід.

Познанський, вежі, пухиря, біля ліній, мечами.

2.6. Визначте групу іменників II відміни, утворіть форми родового та орудного однини, називного множини.

Гектар, каламбур, базар, явір, горе.

2.7. Утворіть форму родового відмінка однини.

Нью-Йорк, четвер, листопад, фунт стерлінгів, нежить, випуск, степ, швець, боєць, вівчар, якір.

2.8. Утворіть форму родового відмінка множини.

Кочерга, боти, ампер, болгарин, шати.

2.9. Утворіть форму орудного відмінка однини.

Терлич, пряжа, школяр, база, таблиця, плющ.

2.10. Утворіть форму кличного відмінка однини.

Жнець, Василь Іванович, учитель, учителька, кравчиня, молодість, дівчисько, Зося, сеньйора Лючія, Михайлик.

3. Виконайте морфологічний аналіз виділеного слова.

Найближча нам та земля, по якій ми робили перші кроки, де ми, ще безпорадні й боязкі, відкривали навколишній світ, повний несподіванок.

ЗРАЗОК

варіанта контрольної роботи № 2

1. *Теоретичне питання.* Загальна характеристика прикметника як частини мови. Граматичні категорії прикметника.

2. *Виконайте морфологічний аналіз виділеного слова.*

Зараз мені потрібне тільки чисте поле, у якому гуляє **крижаний** вітер (О. Сизоненко).

3. *Практичні завдання.*

3.1. *Визначте розряд прикметників за значенням.*

Картинна галерея, золота осінь, живе срібло, ведмеже хутро, дерев'яне обличчя.

3.2. *Утворіть (якщо це можливо) синтетичну й аналітичну форми компаратива і суперлатива.*

Рентабельний, вразливий, гострий, сучасний, відчайдушний.

Критерії оцінювання

1. Оцінювання усного та письмового опитування студентів на практичних заняттях:

а) *оцінка «відмінно» (3 бали)* виставляється студентові, якщо він:

- у повному обсязі (на 100%) підготував семінарське заняття, по суті й за змістом розкрив поставлену перед ним проблему;

- дав розгорнуту логічну відповідь на контрольне (-і) питання, при цьому під час підготовки використав додаткову літературу, добре ознайомився з конспектом лекції;

- правильно (без помилок) виконав вправу чи завдання, обґрунтувавши хід власних думок;

б) *оцінка «добре» (2 бали)* виставляється студентові, якщо він:

- підготував 75% практичного заняття, по суті й за змістом розкрив поставлену перед ним проблему, але при цьому допустив неточності у формулюванні визначень, понять і явищ;

- дав розгорнуту логічну відповідь на контрольне (-і) питання, при цьому під час підготовки, добре ознайомився з конспектом лекції, але не користувався додатковою літературою;

- правильно, в цілому, виконав вправу чи завдання, допустивши 1-2 помилки, проте обґрунтувавши хід власних думок;

в) оцінка «задовільно» (1 бал) виставляється студентові, якщо він:

- підготував 50% семінарського заняття, загалом розкрив поставлену перед ним проблему, але під час відповіді допустив низку помилок, або пропустив важливі факти, або не зміг пояснити сутність того чи іншого явища;

- дав неповну (часткову) відповідь на контрольне (-і) питання, що потребувало суттєвих доповнень чи коментарів збоку викладача чи інших студентів, при цьому під час підготовки не використав додаткової літератури, погано ознайомився з конспектом лекції;

- виконав вправу чи завдання зі значною кількістю помилок або неточностей, не зміг обґрунтувати (або частково обґрунтував) хід власних думок;

г) оцінка «незадовільно» (0 балів) виставляється студентові, якщо він:

- підготував семінарське заняття в обсязі, меншому за 50%, по суті й за змістом не розкрив поставленої перед ним проблеми або відмовився відповідати;

- дав неправильну (нелогічну) відповідь на контрольне (-і) питання, при цьому під час підготовки не використав додаткової літератури або відмовився відповідати;

- неправильно (зі значною кількістю помилок чи неточностей) виконав вправу чи завдання, не зміг пояснити хід виконання або зовсім не виконав вправи чи завдання.

2. Оцінювання якості виконаної контрольної роботи:

а) оцінка «відмінно» (9-8 балів) виставляється студентові, якщо:

- відповідь на теоретичне питання є вичерпною, змістовною, логічною, у ній відсутні фактичні помилки та порушення мовних норм, а терміни, явища й поняття проілюстровано прикладами;

- практичне завдання виконано без помилок відповідно до зразків-еталонів, поданих у лекціях та на практичних заняттях;

б) оцінка «добре» (7 балів) виставляється студентові, якщо:

- відповідь на теоретичне питання є повною, змістовною, логічною, проте в ній є незначні неточності, а в окремих випадках наявні мовні та мовленнєві помилки (не більше 3-х); терміни, явища й поняття загалом проілюстровано прикладами;

- практичне завдання виконано відповідно до зразків-еталонів, поданих у лекціях та на практичних заняттях, але в ньому наявні помилки (не більше 2-х);

в) оцінка «задовільно» (6 балів) виставляється студентові, якщо:

- відповідь на теоретичне питання є неповною, але змістовною, проте в ній є неточності, порушено логічний виклад думок, а в окремих випадках наявні мовні та мовленнєві помилки (не більше 5-х); терміни, явища й поняття загалом майже не проілюстровано прикладами;

- практичне завдання виконано, але порушено порядок його виконання або в ньому є суттєві неточності; у завданні допущено студентом помилки (не більше 4-х);

г) оцінка «незадовільно» (від 5 балів) виставляється студентові, якщо:

- відповідь на теоретичне питання є поверховою (або відповідь на питання відсутня), яка не відповідає змісту питання, у ній є суттєві неточності, порушено логічний виклад думок, наявні мовні та мовленнєві помилки (від 6-ти та більше); терміни, явища і поняття загалом не проілюстровано прикладами;

- практичне завдання виконано, але порушено порядок його виконання або в ньому є суттєві порушення; у завданні допущено студентом помилки (від 5-ти і більше).

3. Критерії оцінювання відповіді на іспиті:

Кожне теоретичне питання оцінюється максимально в 10 балів. Кожне з практичних завдань оцінюється максимально в 10 балів. Загальна сума балів – 40. За кожну негрубу помилку знімається 1 бал, за кожну грубу – 2 бали.

а) оцінка «відмінно» (36-40 балів) виставляється студентові, якщо:

- теоретичні питання розкриті повною мірою, логічно обґрунтовано основні положення, наведено приклади;
- усі практичні завдання виконано без помилок з дотриманням норм сучасної української літературної мови, загалом допускається 1-2 негрубі помилки;

б) оцінка «добре» (30-35 балів) виставляється студентові, якщо:

- теоретичні питання розкриті повністю, логічно обґрунтовано основні положення, але наявні неточності (не більше 2-х), наведено приклади;
- практичні завдання виконано з дотриманням норм сучасної української літературної мови, але наявні окремі помилки (не більше 3-х будь-якого характеру);

в) оцінка «задовільно» (24-29 балів) виставляється студентові, якщо:

- теоретичне питання розкриті загалом, наявні порушення в обґрунтуванні основних положень, наведено приклади;
- практичні завдання виконано, але порушено логічний порядок його виконання або в ньому є суттєві неточності; у завданні допущено студентом грубі помилки (не більше 6-и);

г) оцінка «незадовільно» (23-0 балів) виставляється студентові, якщо:

- теоретичні питання розкриті помилково, наявні значні порушення в обґрунтуванні основних положень, наявні помилки (від 5-и і більше), приклади не наведено або приклади не відображають теоретичних положень;
- практичні завдання виконано, але порушено порядок його виконання або в ньому є суттєві порушення; у завданні допущено студентом помилки (від 6-ти і більше).

5 семестр (Морфологія)

№ з/п	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	<i>Практичні заняття</i>	39
1.1.	Конспект-відповідь до плану практичного заняття	1x13
1.2.	Письмові відповіді на контрольні й проблемні питання практичного заняття	1x13
1.3.	Виконання вправ і завдань	1x13
2	<i>Контрольні роботи</i>	21
2.1.	Контрольна робота № 3	10
2.2.	Контрольна робота № 4	11
		60
3	<i>Іспит</i>	40
3.1	Теоретичні питання	20
3.2	Практичні завдання	20
	Усього	100

Діагностика знань студентів здійснюється за допомогою:

1. Усного й письмового опитування студентів на практичних заняттях (підготовка проблемних питань теоретичного характеру).

2. Виконання контрольних робіт, які передбачають відповіді на відповідь на теоретичне питання, виконання практичних завдань.

ЗРАЗОК

варіанта контрольної роботи № 3

1. *Теоретичне питання.* Загальна характеристика числівника як частини мови. Граматичні категорії прикметника.

2. *Виконайте морфологічний аналіз виділених слів.*

За **дванадцятьма** мостами сивий Дніпро встає (А. Малишко). Зараз **мені** потрібне тільки чисте поле, у якому гуляє крижаний вітер (О. Сизоненко).

3. *Практичні завдання.*

3.1. *Визначте семантичний і структурний розряди числівників.*

Сімнадцять, сімсот п'ять, півтораєста, тридцятьє, сім десятих.

3.2. *Утворіть правильні форми числівників та іменників у комплетивних словосполученнях.*

22 (студент); 0,44 (гектар); на мільйоні (гривня); з першим (вересень); зі (158) учнями.

3.3. *Арифметичну дію запишіть словами.*

До 567 140 додати 345.

3.4. *Утворіть складні прикметники, числа запишіть словами.*

750 га, 360 м, 33 бали, 2 колеса, 175%.

3.5. *Визначте категорійний і семантичний розряди займенникових слів.*

Всю, вами, ніскільки, хтозна-де, чийсь.

ЗРАЗОК

варіанта контрольної роботи № 4

Варіант 0

1. *Теоретичні питання.* 1. Категорія стану у світлі морфологічної теорії І.Р. Вихованця та К.Г. Городенської.

2. *Виконайте морфологічний аналіз виділеного слова.* Зараз мені потрібне тільки чисте поле, у якому **гуляє** крижаний вітер (О. Сизоненко).

3. *Диктант.*

Критерії оцінювання

1. Оцінювання усного та письмового опитування студентів на практичних заняттях:

а) *оцінка «відмінно» (3 бали)* виставляється студентові, якщо він:

- у повному обсязі (на 100%) підготував семінарське заняття, по суті й за змістом розкрив поставлену перед ним проблему;

- дав розгорнуту логічну відповідь на контрольне (-і) питання, при цьому під час підготовки використав додаткову літературу, добре ознайомився з конспектом лекції;

- правильно (без помилок) виконав вправу чи завдання, обґрунтувавши хід власних думок;

б) *оцінка «добре» (2 бали)* виставляється студентові, якщо він:

- підготував 75% практичного заняття, по суті й за змістом розкрив поставлену перед ним проблему, але при цьому допустив неточності у формулюванні визначень, понять і явищ;

- дав розгорнуту логічну відповідь на контрольне (-і) питання, при цьому під час підготовки, добре ознайомився з конспектом лекції, але не користувався додатковою літературою;

- правильно, в цілому, виконав вправу чи завдання, допустивши 1-2 помилки, проте обґрунтувавши хід власних думок;

в) *оцінка «задовільно» (1 бал)* виставляється студентові, якщо він:

- підготував 50% семінарського заняття, загалом розкрив поставлену перед ним проблему, але під час відповіді допустив низку помилок, або пропустив важливі факти, або не зміг пояснити сутність того чи іншого явища;

- дав неповну (часткову) відповідь на контрольне (-і) питання, що потребувало суттєвих доповнень чи коментарів збоку викладача чи інших студентів, при цьому під час підготовки не використав додаткової літератури, погано ознайомився з конспектом лекції;
- виконав вправу чи завдання зі значною кількістю помилок або неточностей, не зміг обґрунтувати (або частково обґрунтував) хід власних думок;

г) оцінка «незадовільно» (0 балів) виставляється студентові, якщо він:

- підготував семінарське заняття в обсязі, меншому за 50%, по суті й за змістом не розкрив поставленої перед ним проблеми або відмовився відповідати;
- дав неправильну (нелогічну) відповідь на контрольне (-і) питання, при цьому під час підготовки не використав додаткової літератури або відмовився відповідати;
- неправильно (зі значною кількістю помилок чи неточностей) виконав вправу чи завдання, не зміг пояснити хід виконання або зовсім не виконав вправи чи завдання.

2. Оцінювання якості виконаної контрольної роботи:

а) оцінка «відмінно» (10-9/11-10 балів) виставляється студентові, якщо:

- відповідь на теоретичне питання є вичерпною, змістовною, логічною, у ній відсутні фактичні помилки та порушення мовних норм, а терміни, явища й поняття проілюстровано прикладами;
- практичне завдання виконано без помилок відповідно до зразків-еталонів, поданих у лекціях та на практичних заняттях;

б) оцінка «добре» (8-7/9-8 балів) виставляється студентові, якщо:

- відповідь на теоретичне питання є повною, змістовною, логічною, проте в ній є незначні неточності, а в окремих випадках наявні мовні та мовленнєві помилки (не більше 3-х); терміни, явища й поняття загалом проілюстровано прикладами;
- практичне завдання виконано відповідно до зразків-еталонів, поданих у лекціях та на практичних заняттях, але в ньому наявні помилки (не більше 2-х);

в) оцінка «задовільно» (6/7 балів) виставляється студентові, якщо:

- відповідь на теоретичне питання є неповною, але змістовною, проте в ній є неточності, порушено логічний виклад думок, а в окремих випадках наявні мовні та мовленнєві помилки (не більше 5-х); терміни, явища й поняття загалом майже не проілюстровано прикладами;
- практичне завдання виконано, але порушено порядок його виконання або в ньому є суттєві неточності; у завданні допущено студентом помилки (не більше 4-х);

г) оцінка «незадовільно» (від 5/6 балів) виставляється студентові, якщо:

- відповідь на теоретичне питання є поверховою (або відповідь на питання відсутня), яка не відповідає змісту питання, у ній є суттєві неточності, порушено логічний виклад думок, наявні мовні та мовленнєві помилки (від 6-ти та більше); терміни, явища і поняття загалом не проілюстровано прикладами;
- практичне завдання виконано, але порушено порядок його виконання або в ньому є суттєві порушення; у завданні допущено студентом помилки (від 5-ти і більше).

3. Критерії оцінювання відповіді на іспиті:

Кожне теоретичне питання оцінюється максимально в 10 балів. Кожне з практичних завдань оцінюється максимально в 10 балів. Загальна сума балів – 40. За кожну негрубу помилку знімається 1 бал, за кожну грубу – 2 бали.

а) оцінка «відмінно» (36-40 балів) виставляється студентові, якщо:

- теоретичні питання розкриті повною мірою, логічно обґрунтовано основні положення, наведено приклади;

- усі практичні завдання виконано без помилок з дотриманням норм сучасної української літературної мови, загалом допускається 1-2 негрубі помилки;
- б) оцінка «добре» (30-35 балів) виставляється студентові, якщо:
 - теоретичні питання розкриті повністю, логічно обґрунтовано основні положення, але наявні неточності (не більше 2-х), наведено приклади;
 - практичні завдання виконано з дотриманням норм сучасної української літературної мови, але наявні окремі помилки (не більше 3-х будь-якого характеру);
- в) оцінка «задовільно» (24-29 балів) виставляється студентові, якщо:
 - теоретичне питання розкриті загалом, наявні порушення в обґрунтуванні основних положень, наведено приклади;
 - практичні завдання виконано, але порушено логічний порядок його виконання або в ньому є суттєві неточності; у завданні допущено студентом грубі помилки (не більше 6-и);
- г) оцінка «незадовільно» (23-0 балів) виставляється студентові, якщо:
 - теоретичні питання розкриті помилково, наявні значні порушення в обґрунтуванні основних положень, наявні помилки (від 5-и і більше), приклади не наведено або приклади не відображають теоретичних положень;
 - практичні завдання виконано, але порушено порядок його виконання або в ньому є суттєві порушення; у завданні допущено студентом помилки (від 6-ти і більше).

6 семестр (Морфологія)

№ з/п	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	<i>Практичні заняття</i>	42
1.1.	Конспект-відповідь до плану практичного заняття	1x14
1.2.	Письмові відповіді на контрольні й проблемні питання практичного заняття	1x14
1.3.	Виконання вправ і завдань	1x14
2	<i>Контрольні роботи</i>	18
2.1.	Контрольна робота № 1	9
2.2.	Контрольна робота № 2	9
		60
3	<i>Іспит</i>	40
3.1	Теоретичні питання	20
3.2	Практичні завдання	20
	Усього	100

Діагностика знань студентів здійснюється за допомогою:

1. Усного й письмового опитування студентів на практичних заняттях (підготовка проблемних питань теоретичного характеру).
2. Виконання контрольних робіт, які передбачають відповіді на відповідь на теоретичне питання, виконання практичних завдань.

ЗРАЗОК

варіанта контрольної роботи № 5

- 1. Теоретичне питання.** Загальна характеристика дієприкметника: семантичні, морфологічні й синтаксичні ознаки.
- 2. Перепишіть речення, виконайте морфологічних аналіз виділених слів.**

Коси в дівчат **заплетені**, кожна у віночку, а сорочки з тонкого полотна так уже вибілені та вишиті різними узорами, що не надивишся (М. Олійник). Сріблвся, **набираючись** сили, день (П. Гуріненко). Іца слухала батька **мовчки** (П. Гуріненко). Так **душно буде** в хаті (П. Тичина). Тінь набігає на поле, а **може**, то зір її туманять дві замерзлі краплини (М. Стельмах).

3. Практичні завдання.

3.1. Від поданих інфінітивів утворіть усі можливі форми дієприкметників, визначте формотвірні афікси:

Зразок: **Писа**-ти – акт. теп. ч.: *пишущий; акт. мин. ч.: не утворюється; пас. мин. ч.: писаний, безособ. форма на -но: писано.

Звисати, зварити, літати, обмерзати, обмерзнути.

3.2. Відредагуйте речення відповідно до чинних норм сучасної української мови:

Зразок: **Розірвавши** конверт, **лист** відразу **був прочитаний**. — **Коли розірвали** конверт, листа відразу **прочитали**.

1) *Громадянка Н. навмисне знищує дерева, об'їдаючи їх своєю козою.* 2) *Зараз почнеться літ вечір приїхавши із Києва українських письменників.* 3) *Прикрашаючи ялинку, у нас був святковий настрій.* 4) *Сидя так близько від телевізора, псується зір.* 5) *Всіма шануємий митець презентував свої нові витвори.*

3.3. Визначте розряд займенникових прислівників:

Зразок: **По-нашому** – атрибутивно-присвійний.

Там же, по-іншому, звідки-небудь, відколи?, потім.

3.4. Запишіть адвербіальні конструкції разом, окремо, через дефіс, знявши ризик:

З/за/кордону, по/під/тинню, по/тихеньку, по/латині, по/соціал/демократичному.

3.5. Визначте семантичний розряд станівників (слів категорії стану):

Зразок: На серці **стало гаряче** від такої відвертої розмови — позначає фізичний стан істот (осіб).

Надворі темно. Мені боляче. Йому прикро. До них далеко. Треба сказати, що...

ЗРАЗОК

варіанта контрольної роботи № 6

1. Теоретичне питання.

Прийменник як частина мови. Розряди прийменників за походженням, морфологічним складом та структурою.

2. Запишіть слова, знявши ризик (разом, окремо, через дефіс).

З/межи, по/серед, під/час, за/в/дяки, в/супереч, у/розріз/з, з/понад, по/при, по/за, що/будь, бозна/чий, коли/то, ні/би/то, мов/би, як/раз, поки/що, хіба/що, диви/но, нема/нема, ну/і/що/з/того, що/за, як/тільки, тоді/як, для/того/щоб, що/аж, що/й, як/би/то.

3. Виконайте морфологічний аналіз виділених слів.

1. **Незважаючи на** скрутне матеріальне становище, у нашому місті побудували новий стадіон. 2. Здоровенний дуб розлягся, розширився своїм кострубатим гіллям, **так що аж** темно під ним. 3. І вже **перед тим як** на сході затремтіло бузкове родиво дня, біля річки, за густими лозами, тихо озвалися баци.

4. Визначте семантико-синтаксичні відношення прийменника в поданих нижче словосполученнях.

Працювати над рукописом, приймати по дві чайні ложки, рости між кущами, повернути на жарт, червоний від люті, отримати ускладнення внаслідок хвороби, сидіти біля річки, чекати упродовж доби, завширшки у три метри, стіни із золота.

Критерії оцінювання

1. Оцінювання усного та письмового опитування студентів на практичних заняттях:

а) оцінка «відмінно» (3 бали) виставляється студентові, якщо він:

- у повному обсязі (на 100%) підготував семінарське заняття, по суті й за змістом розкрив поставлену перед ним проблему;
 - дав розгорнуту логічну відповідь на контрольне (-і) питання, при цьому під час підготовки використав додаткову літературу, добре ознайомився з конспектом лекції;
 - правильно (без помилок) виконав вправу чи завдання, обґрунтувавши хід власних думок;
- б) оцінка «добре» (2 бали) виставляється студентіві, якщо він:
- підготував 75% практичного заняття, по суті й за змістом розкрив поставлену перед ним проблему, але при цьому допустив неточності у формулюванні визначень, понять і явищ;
 - дав розгорнуту логічну відповідь на контрольне (-і) питання, при цьому під час підготовки, добре ознайомився з конспектом лекції, але не користувався додатковою літературою;
 - правильно, в цілому, виконав вправу чи завдання, допустивши 1-2 помилки, проте обґрунтувавши хід власних думок;
- в) оцінка «задовільно» (1 бал) виставляється студентіві, якщо він:
- підготував 50% семінарського заняття, загалом розкрив поставлену перед ним проблему, але під час відповіді допустив низку помилок, або пропустив важливі факти, або не зміг пояснити сутність того чи іншого явища;
 - дав неповну (часткову) відповідь на контрольне (-і) питання, що потребувало суттєвих доповнень чи коментарів збоку викладача чи інших студентів, при цьому під час підготовки не використав додаткової літератури, погано ознайомився з конспектом лекції;
 - виконав вправу чи завдання зі значною кількістю помилок або неточностей, не зміг обґрунтувати (або частково обґрунтував) хід власних думок;
- г) оцінка «незадовільно» (0 балів) виставляється студентіві, якщо він:
- підготував семінарське заняття в обсязі, меншому за 50%, по суті й за змістом не розкрив поставленої перед ним проблеми або відмовився відповідати;
 - дав неправильну (нелогічну) відповідь на контрольне (-і) питання, при цьому під час підготовки не використав додаткової літератури або відмовився відповідати;
 - неправильно (зі значною кількістю помилок чи неточностей) виконав вправу чи завдання, не зміг пояснити хід виконання або зовсім не виконав вправи чи завдання.

2. Оцінювання якості виконаної контрольної роботи:

- а) оцінка «відмінно» (9-8 балів) виставляється студентіві, якщо:
- відповідь на теоретичне питання є вичерпною, змістовною, логічною, у ній відсутні фактичні помилки та порушення мовних норм, а терміни, явища й поняття проілюстровано прикладами;
 - практичне завдання виконано без помилок відповідно до зразків-еталонів, поданих у лекціях та на практичних заняттях;
- б) оцінка «добре» (7 балів) виставляється студентіві, якщо:
- відповідь на теоретичне питання є повною, змістовною, логічною, проте в ній є незначні неточності, а в окремих випадках наявні мовні та мовленнєві помилки (не більше 3-х); терміни, явища й поняття загалом проілюстровано прикладами;
 - практичне завдання виконано відповідно до зразків-еталонів, поданих у лекціях та на практичних заняттях, але в ньому наявні помилки (не більше 2-х);
- в) оцінка «задовільно» (6 балів) виставляється студентіві, якщо:
- відповідь на теоретичне питання є неповною, але змістовною, проте в ній є неточності, порушено логічний виклад думок, а в окремих випадках наявні мовні та мовленнєві

помилки (не більше 5-х); терміни, явища й поняття загалом майже не проілюстровано прикладами;

- практичне завдання виконано, але порушено порядок його виконання або в ньому є суттєві неточності; у завданні допущено студентом помилки (не більше 4-х);

г) оцінка «незадовільно» (від 5 балів) виставляється студентові, якщо:

- відповідь на теоретичне питання є поверховою (або відповідь на питання відсутня), яка не відповідає змісту питання, у ній є суттєві неточності, порушено логічний виклад думок, наявні мовні та мовленнєві помилки (від 6-ти та більше); терміни, явища і поняття загалом не проілюстровано прикладами;

- практичне завдання виконано, але порушено порядок його виконання або в ньому є суттєві порушення; у завданні допущено студентом помилки (від 5-ти і більше).

3. Критерії оцінювання відповіді на іспиті:

Кожне теоретичне питання оцінюється максимально в 10 балів. Кожне з практичних завдань оцінюється максимально в 10 балів. Загальна сума балів – 40. За кожну негрубу помилку знімається 1 бал, за кожну грубу – 2 бали.

а) оцінка «відмінно» (36-40 балів) виставляється студентові, якщо:

- теоретичні питання розкриті повною мірою, логічно обґрунтовано основні положення, наведено приклади;

- усі практичні завдання виконано без помилок з дотриманням норм сучасної української літературної мови, загалом допускається 1-2 негрубі помилки;

б) оцінка «добре» (30-35 балів) виставляється студентові, якщо:

- теоретичні питання розкриті повністю, логічно обґрунтовано основні положення, але наявні неточності (не більше 2-х), наведено приклади;

- практичні завдання виконано з дотриманням норм сучасної української літературної мови, але наявні окремі помилки (не більше 3-х будь-якого характеру);

в) оцінка «задовільно» (24-29 балів) виставляється студентові, якщо:

- теоретичне питання розкриті загалом, наявні порушення в обґрунтуванні основних положень, наведено приклади;

- практичні завдання виконано, але порушено логічний порядок його виконання або в ньому є суттєві неточності; у завданні допущено студентом грубі помилки (не більше 6-и);

г) оцінка «незадовільно» (23-0 балів) виставляється студентові, якщо:

- теоретичні питання розкриті помилково, наявні значні порушення в обґрунтуванні основних положень, наявні помилки (від 5-и і більше), приклади не наведено або приклади не відображають теоретичних положень;

- практичні завдання виконано, але порушено порядок його виконання або в ньому є суттєві порушення; у завданні допущено студентом помилки (від 6-ти і більше).

7 семестр (Синтаксис. Пунктуація)

№ з/п	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	<i>Практичні заняття</i>	40
1.1.	Конспект-відповідь до плану практичного заняття	1x8
1.2.	Письмові відповіді на контрольні й проблемні питання практичного заняття	1x8

1.3.	Виконання вправ і завдань	3x8
2	<i>Контрольні роботи</i>	20
2.1.	Контрольна робота № 1	10
2.2.	Контрольна робота № 2	10
		60
3	<i>Іспит</i>	40
3.1	Теоретичні питання	20
3.2	Практичні завдання	20
	Усього	100

Діагностика знань студентів здійснюється за допомогою:

1. Усного й письмового опитування студентів на практичних заняттях (підготовка проблемних питань теоретичного характеру).

2. Виконання контрольних робіт, які передбачають відповіді на відповідь на теоретичне питання, виконання практичних завдань.

ЗРАЗОК

варіанта контрольної роботи № 1

1. Теоретичне питання. Подвійний синтаксичний зв'язок.
2. Теоретичне питання. Поняття синтаксичної одиниці. Типологія синтаксичних одиниць.

3. Практичне завдання. У пропонованих реченнях визначити всі види синтаксичних зв'язків Проаналізуйте пропоноване словосполучення.

1. У нас по селах *палять печі*, щоб зварити їжу і зігріти тіло, там, у Канаді, ми розкладали вогонь, щоб зігріти душу (В. Дідула). 2. Максим ріже, а Ярема не ріже – лютує: З ножем в руках на пожарищах і днює й ночеє (Тарас Шевченко).

ЗРАЗОК

варіанта контрольної роботи № 2

1. Теоретичне питання. Еволюція поглядів на поняття «речення» в лінгвістиці.
2. Теоретичне питання. Дуплексив.
3. Практичне завдання. Проаналізуйте пропоновані речення.

У кожному слові є душа своя (А. Малишко). Червоний світ од блискавки немов запалив пожежу на горах і долинах (І. Нечуй-Левицький).

Критерії оцінювання

1. Оцінювання усного та письмового опитування студентів на практичних заняттях:

а) оцінка «відмінно» (5 балів) виставляється студентові, якщо він:

- у повному обсязі (на 100%) підготував семінарське заняття, по суті й за змістом розкрив поставлену перед ним проблему;

- дав розгорнуту логічну відповідь на контрольне (-і) питання, при цьому під час підготовки використав додаткову літературу, добре ознайомився з конспектом лекції;

- правильно (без помилок) виконав вправу чи завдання, обґрунтувавши хід власних думок;

б) оцінка «добре» (4 бали) виставляється студентові, якщо він:

- підготував 75% практичного заняття, по суті й за змістом розкрив поставлену перед ним проблему, але при цьому допустив неточності у формулюванні визначень, понять і явищ;

- дав розгорнуту логічну відповідь на контрольне (-і) питання, при цьому під час підготовки, добре ознайомився з конспектом лекції, але не користувався додатковою літературою;

- правильно, в цілому, виконав вправу чи завдання, допустивши 1-2 помилки, проте обґрунтувавши хід власних думок;

в) оцінка «задовільно» (3 бали) виставляється студентові, якщо він:

- підготував 50% семінарського заняття, загалом розкрив поставлену перед ним проблему, але під час відповіді допустив низку помилок, або пропустив важливі факти, або не зміг пояснити сутність того чи іншого явища;

- дав неповну (часткову) відповідь на контрольне (-і) питання, що потребувало суттєвих доповнень чи коментарів збоку викладача чи інших студентів, при цьому під час підготовки не використав додаткової літератури, погано ознайомився з конспектом лекції;

- виконав вправу чи завдання зі значною кількістю помилок або неточностей, не зміг обґрунтувати (або частково обґрунтував) хід власних думок;

г) оцінка «незадовільно» (від 2 балів) виставляється студентові, якщо він:

- підготував семінарське заняття в обсязі, меншому за 50%, по суті й за змістом не розкрив поставленої перед ним проблеми або відмовився відповідати;

- дав неправильну (нелогічну) відповідь на контрольне (-і) питання, при цьому під час підготовки не використав додаткової літератури або відмовився відповідати;

- неправильно (зі значною кількістю помилок чи неточностей) виконав вправу чи завдання, не зміг пояснити хід виконання або зовсім не виконав вправи чи завдання.

2. Оцінювання якості виконаної контрольної роботи:

а) оцінка «відмінно» (10-9 балів) виставляється студентові, якщо:

- відповідь на теоретичне питання є вичерпною, змістовною, логічною, у ній відсутні фактичні помилки та порушення мовних норм, а терміни, явища й поняття проілюстровано прикладами;

- практичне завдання виконано без помилок відповідно до зразків-еталонів, поданих у лекціях та на практичних заняттях;

б) оцінка «добре» (8-7 балів) виставляється студентові, якщо:

- відповідь на теоретичне питання є повною, змістовною, логічною, проте в ній є незначні неточності, а в окремих випадках наявні мовні та мовленнєві помилки (не більше 3-х); терміни, явища й поняття загалом проілюстровано прикладами;

- практичне завдання виконано відповідно до зразків-еталонів, поданих у лекціях та на практичних заняттях, але в ньому наявні помилки (не більше 2-х);

в) оцінка «задовільно» (6 балів) виставляється студентові, якщо:

- відповідь на теоретичне питання є неповною, але змістовною, проте в ній є неточності, порушено логічний виклад думок, а в окремих випадках наявні мовні та мовленнєві помилки (не більше 5-х); терміни, явища й поняття загалом майже не проілюстровано прикладами;

- практичне завдання виконано, але порушено порядок його виконання або в ньому є суттєві неточності; у завданні допущено студентом помилки (не більше 4-х);

г) оцінка «незадовільно» (від 5 балів) виставляється студентові, якщо:

- відповідь на теоретичне питання є поверховою (або відповідь на питання відсутня), яка не відповідає змісту питання, у ній є суттєві неточності, порушено логічний виклад думок, наявні мовні та мовленнєві помилки (від 6-ти та більше); терміни, явища і поняття загалом не проілюстровано прикладами;

- практичне завдання виконано, але порушено порядок його виконання або в ньому є суттєві порушення; у завданні допущено студентом помилки (від 5-ти і більше).

3. Критерії оцінювання відповіді на іспиті:

Кожне теоретичне питання оцінюється максимально в 10 балів. Кожне з практичних завдань оцінюється максимально в 10 балів. Загальна сума балів – 40. За кожну негрубу помилку знімається 1 бал, за кожну грубу – 2 бали.

а) оцінка «відмінно» (36-40 балів) виставляється студентові, якщо:

- теоретичні питання розкриті повною мірою, логічно обґрунтовано основні положення, наведено приклади;
- усі практичні завдання виконано без помилок з дотриманням норм сучасної української літературної мови, загалом допускається 1-2 негрубі помилки;

б) оцінка «добре» (30-35 балів) виставляється студентові, якщо:

- теоретичні питання розкриті повністю, логічно обґрунтовано основні положення, але наявні неточності (не більше 2-х), наведено приклади;
- практичні завдання виконано з дотриманням норм сучасної української літературної мови, але наявні окремі помилки (не більше 3-х будь-якого характеру);

в) оцінка «задовільно» (24-29 балів) виставляється студентові, якщо:

- теоретичне питання розкриті загалом, наявні порушення в обґрунтуванні основних положень, наведено приклади;
- практичні завдання виконано, але порушено логічний порядок його виконання або в ньому є суттєві неточності; у завданні допущено студентом грубі помилки (не більше 6-и);

г) оцінка «незадовільно» (23-0 балів) виставляється студентові, якщо:

- теоретичні питання розкриті помилково, наявні значні порушення в обґрунтуванні основних положень, наявні помилки (від 5-и і більше), приклади не наведено або приклади не відображають теоретичних положень;
- практичні завдання виконано, але порушено порядок його виконання або в ньому є суттєві порушення; у завданні допущено студентом помилки (від 6-ти і більше).

8 семестр (Синтаксис. Пунктуація)

№ з/п	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	<i>Практичні заняття</i>	39
1.1.	Конспект-відповідь до плану практичного заняття	1x13
1.2.	Письмові відповіді на контрольні й проблемні питання практичного заняття	1x13
1.3.	Виконання вправ і завдань	1x13
2	<i>Контрольні роботи</i>	21
2.1.	Контрольна робота № 3	7
2.2.	Контрольна робота № 4	7
2.3.	Контрольна робота № 5	7
		60
3	<i>Іспит</i>	40
3.1.	Теоретичні питання	20
3.2.	Практичні завдання	20
	Усього	100

Діагностика знань студентів здійснюється за допомогою:

1. Усного й письмового опитування студентів на практичних заняттях (підготовка проблемних питань теоретичного характеру).

2. Виконання контрольних робіт, які передбачають відповіді на відповідь на теоретичне питання, виконання практичних завдань.

ЗРАЗОК

варіанта контрольної роботи № 3

1. Теоретичне питання. Означено-особове односкладне речення.
2. Теоретичне питання. Контекстуально неповне речення.
3. Практичне завдання. Зробіть повний синтаксичний аналіз наведених речень.

1. Не нам на прою з тобою стати! (Т. Шевченко). 2. Тут, на дні міжгір'я, ще ніч. Простерла сині крила і тихо вкрила одвічні бори (М. Коцюбинський).

ЗРАЗОК

варіанта контрольної роботи № 4

1. Теоретичне питання. Статус формально ускладненого простого речення в системі синтаксичних одиниць.
2. Практичне завдання. Поставте розділові знаки в наведених реченнях. Проаналізуйте речення, ускладнене відокремленим означенням.

1. Чистий дівочий голос то підносився вгору і як жайвір тріпотів крилами у височині то стрімголов падав униз (О. Донченко). 2. Високі гори довкола покриті чорним смерековим лісом немов дримали на спеці дихаючи гарячим смоляним запахом (І. Франко). 3. Ніч була темна аж чорна (М. Коцюбинський). 4. О рідне слово хто без тебе я? (Д. Павличко). 5. На мій превеликий смуток він поставився до мого задуму досить холодно (І. Вільде). 6. Співають ідучи дівчата (Т. Шевченко).

ЗРАЗОК

варіанта контрольної роботи № 5

1. Теоретичне питання. Підмет як головний член двоскладного речення.
2. Теоретичне питання. Структура складносурядних речень.
3. Запишіть речення з дотриманням орфографічних і пунктуаційних норм. Виконайте синтаксичний аналіз пропонованого речення як ССК або складного речення, визначте частиномовну приналежність усіх слів.

Край вуз...кого вікна (с, з)хиливши на руки чоло (і, й) (в, у)топивши очі (в, у) чорну піт...му сидит... мовчки (о,о)рися вона силкує(ться, ця) туди прозирнути куди пішли дорогі її се(рдц, рц)ю люди вона прагне дізнатис... що діє(ться, ця) тепер (в, у) міст(и, е)чку (б, Б)уші (й, і) (у, в) пригороді але густий морок закрива від неї дал...ну ч...рним с...рпанком і тіл...ки коли/не/коли на/тім морі бе(с, з)просвітної темряви заблима якась н...певна іскра і (с, з)гасне... (М. Старицький).

Критерії оцінювання

1. Оцінювання усного та письмового опитування студентів на практичних заняттях:

а) оцінка «відмінно» (5 балів) виставляється студентові, якщо він:

- у повному обсязі (на 100%) підготував семінарське заняття, по суті й за змістом розкрив поставлену перед ним проблему;
- дав розгорнуту логічну відповідь на контрольне (-і) питання, при цьому під час підготовки використав додаткову літературу, добре ознайомився з конспектом лекції;
- правильно (без помилок) виконав вправу чи завдання, обґрунтувавши хід власних думок;

б) оцінка «добре» (4 бали) виставляється студентові, якщо він:

- підготував 75% практичного заняття, по суті й за змістом розкрив поставлену перед ним проблему, але при цьому допустив неточності у формулюванні визначень, понять і явищ;
- дав розгорнуту логічну відповідь на контрольне (-і) питання, при цьому під час підготовки, добре ознайомився з конспектом лекції, але не користувався додатковою літературою;

- правильно, в цілому, виконав вправу чи завдання, допустивши 1-2 помилки, проте обґрунтувавши хід власних думок;

в) оцінка «задовільно» (3 бали) виставляється студентові, якщо він:

- підготував 50% семінарського заняття, загалом розкрив поставлену перед ним проблему, але під час відповіді допустив низку помилок, або пропустив важливі факти, або не зміг пояснити сутність того чи іншого явища;

- дав неповну (часткову) відповідь на контрольне (-і) питання, що потребувало суттєвих доповнень чи коментарів збоку викладача чи інших студентів, при цьому під час підготовки не використав додаткової літератури, погано ознайомився з конспектом лекції;

- виконав вправу чи завдання зі значною кількістю помилок або неточностей, не зміг обґрунтувати (або частково обґрунтував) хід власних думок;

г) оцінка «незадовільно» (від 2 балів) виставляється студентові, якщо він:

- підготував семінарське заняття в обсязі, меншому за 50%, по суті й за змістом не розкрив поставленої перед ним проблеми або відмовився відповідати;

- дав неправильну (нелогічну) відповідь на контрольне (-і) питання, при цьому під час підготовки не використав додаткової літератури або відмовився відповідати;

- неправильно (зі значною кількістю помилок чи неточностей) виконав вправу чи завдання, не зміг пояснити хід виконання або зовсім не виконав вправи чи завдання.

2. Оцінювання якості виконаної контрольної роботи:

а) оцінка «відмінно» (7-6 балів) виставляється студентові, якщо:

- відповідь на теоретичне питання є вичерпною, змістовною, логічною, у ній відсутні фактичні помилки та порушення мовних норм, а терміни, явища й поняття проілюстровано прикладами;

- практичне завдання виконано без помилок відповідно до зразків-еталонів, поданих у лекціях та на практичних заняттях;

б) оцінка «добре» (5 балів) виставляється студентові, якщо:

- відповідь на теоретичне питання є повною, змістовною, логічною, проте в ній є незначні неточності, а в окремих випадках наявні мовні та мовленнєві помилки (не більше 3-х); терміни, явища й поняття загалом проілюстровано прикладами;

- практичне завдання виконано відповідно до зразків-еталонів, поданих у лекціях та на практичних заняттях, але в ньому наявні помилки (не більше 2-х);

в) оцінка «задовільно» (4 бали) виставляється студентові, якщо:

- відповідь на теоретичне питання є неповною, але змістовною, проте в ній є неточності, порушено логічний виклад думок, а в окремих випадках наявні мовні та мовленнєві помилки (не більше 5-х); терміни, явища й поняття загалом майже не проілюстровано прикладами;

- практичне завдання виконано, але порушено порядок його виконання або в ньому є суттєві неточності; у завданні допущено студентом помилки (не більше 4-х);

г) оцінка «незадовільно» (від 3 балів) виставляється студентові, якщо:

- відповідь на теоретичне питання є поверховою (або відповідь на питання відсутня), яка не відповідає змісту питання, у ній є суттєві неточності, порушено логічний виклад думок, наявні мовні та мовленнєві помилки (від 6-ти та більше); терміни, явища і поняття загалом не проілюстровано прикладами;

- практичне завдання виконано, але порушено порядок його виконання або в ньому є суттєві порушення; у завданні допущено студентом помилки (від 5-ти і більше).

3. Критерії оцінювання відповіді на іспиті:

Кожне теоретичне питання оцінюється максимально в 10 балів. Кожне з практичних завдань оцінюється максимально в 10 балів. Загальна сума балів – 40. За кожну негрубу помилку знімається 1 бал, за кожну грубу – 2 бали.

а) оцінка «відмінно» (36-40 балів) виставляється студентіві, якщо:

- теоретичні питання розкриті повною мірою, логічно обґрунтовано основні положення, наведено приклади;
- усі практичні завдання виконано без помилок з дотриманням норм сучасної української літературної мови, загалом допускається 1-2 негрубі помилки;

б) оцінка «добре» (30-35 балів) виставляється студентіві, якщо:

- теоретичні питання розкриті повністю, логічно обґрунтовано основні положення, але наявні неточності (не більше 2-х), наведено приклади;
- практичні завдання виконано з дотриманням норм сучасної української літературної мови, але наявні окремі помилки (не більше 3-х будь-якого характеру);

в) оцінка «задовільно» (24-29 балів) виставляється студентіві, якщо:

- теоретичне питання розкриті загалом, наявні порушення в обґрунтуванні основних положень, наведено приклади;
- практичні завдання виконано, але порушено логічний порядок його виконання або в ньому є суттєві неточності; у завданні допущено студентом грубі помилки (не більше 6-и);

г) оцінка «незадовільно» (23-0 балів) виставляється студентіві, якщо:

- теоретичні питання розкриті помилково, наявні значні порушення в обґрунтуванні основних положень, наявні помилки (від 5-и і більше), приклади не наведено або приклади не відображають теоретичних положень;
- практичні завдання виконано, але порушено порядок його виконання або в ньому є суттєві порушення; у завданні допущено студентом помилки (від 6-ти і більше).

Відповідність підсумкових семестрових рейтингових оцінок у балах оцінкам за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75-81		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

7. Рекомендовані джерела інформації

7.1. Основні

1 семестр (Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія)

1. Сучасна українська літературна мова: Лексика і фразеологія / за ред. І.К.Білодіда. К.: Наукова думка, 1973.
2. Сучасна українська літературна мова / За ред. А.П.Грищенка. К.: Вища школа, 1997.
3. Сучасна українська літературна мова / За ред. М.Я.Плющ. К.: Вища школа, 2003.
4. Бондар О.І., Карпенко Ю.О., Микитин-Дружинець М.Л. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія. К.: ВЦ «Академія», 2006.
5. Козачук Г.О. Українська мова: Практикум: Навч. посіб. К.: Вища школа, 2008.
6. Сучасна українська літературна мова: Лексикологія. Фонетика: підручник /А.К. Мойсієнко, О.В. Бас-Кононенко, В.В. Бондаренко та ін. К.: Знання, 2010.
7. Українська мова. Енциклопедія. – К.: Українська енциклопедія. 2000.
8. Шевчук С.В., Лобода Т.М. Практикум з української мови: Модульний курс: Навч. посіб. К.: Вища школа, 2006.
9. Шкурятяна Н.Г., Шевчук С.В. Сучасна українська літературна мова: Навч. посіб. К.: Літера, 2000.
10. Ющук І.П. Українська мова. К.: Либідь, 2004.

2 семестр (Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Орфографія. Графіка)

1. Бондар О. І., Карпенко Ю. О., Микитин-Дружинець М. Л. Сучасна українська мова : Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія : навчальний посібник. К. : ВЦ «Академія», 2006. 368 с.
2. Савченко І. С. Фонетика, орфоепія і графіка сучасної української мови : навч. посіб. Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2014. 184 с.
3. Сучасна українська літературна мова : підручник / А. К. Мойсієнко, О. В. Бас-Кононенко, В. В. Бондаренко та ін. К. : Знання, 2010. Т. 1 (Лексикологія. Фонетика). 270 с.
4. Тоцька Н. І. Сучасна українська літературна мова. Фонетика, орфоепія, графіка, орфографія / Н. І. Тоцька. К. : Вища школа, 1981. 183 с.
5. Український правопис. К.: Наукова думка, 2019. 391 с.

3 семестр (Морфеміка. Дериватологія. Морфонологія)

1. Бойко В.М. Граматика української мови: Морфеміка. Словотвір. Морфологія : [навчальний посібник] / В.М. Бойко, Л.Б. Давиденко. – К. : ВЦ «Академія», 2014. – 240 с.
2. Горпинич В. О. Українська словотвірна дериватологія : навчальний посібник. Дніпропетровськ, 1998. 189 с.
3. Горпинич В. О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфонологія : навчальний посібник. К. : Вища школа, 1999. 207 с.
4. Плющ М. Я. Граматика української мови: У 2 ч. / Ч.1. Морфеміка. Словотвір. Морфологія: підручник. К. : Вища шк., 2005. 286 с.
5. Пономаренко С. С. Сучасна українська мова: Морфеміка. Дериватологія. Морфонологія. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 300 с.
6. Словотвір сучасної української літературної мови : монографія / І. І. Ковалик, А. П. Грищенко, В. М. Русанівський та ін.; за заг. ред. проф. М. А. Жовтобрюха. К. : Наукова думка, 1979. 407 с.

4 семестр (Морфологія)

- 1.Безпояско О.К. Граматика української мови. Морфологія: підручник / О.К. Безпояско, К.Г. Городенська, В.М. Русанівський. К.: Либідь, 1993. 336 с.
2. Безпояско О.К. Іменні граматичні категорії. К.: Наук. думка, 1991. 171 с.
3. Вихованець І.Р. Теоретична морфологія української мови: Академічна граматики української мови / Іван Вихованець, Катерина Городенська; за ред. чл.-кор. НАН України Івана Вихованця. К.: Пульсари, 2004. 400 с.
4. Вихованець І.Р. Частини мови в семантико-граматичному аспекті. К.: Наук. думка, 1988. 256 с.
5. Горпинич В.О. Морфологія української мови: підручник. К.: Академія, 2004. 336 с.
6. Граматика сучасної української літературної мови. Морфологія / І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська, А. П. Загнітко, С. О. Соколова ; за ред. К. Г. Городенська. Київ : ВД Дмитра Бураго, 2017. 749 с.
7. Загнітко А.П. Теоретична граматики української мови. Морфологія. Синтаксис. Донецьк: ТОВ «ВКФ «БАО», 2011. 992 с.
8. Сучасна українська літературна мова. Морфологія. Синтаксис: підручник / А.К. Мойсієнко, І.М. Арібжанова, В.В. Коломийцева та ін. К.: Знання, 2010. 374 с.
9. Сучасна українська мова: Морфологія : підручник / Л.А. Алексієнко, О.М. Зубань, І.В. Козленко ; за ред. А.К. Мойсієнка. К. : Знання, 2013. 524 с.

5 семестр (Морфологія)

- 1.Безпояско О.К. Граматика української мови. Морфологія: підручник / О.К. Безпояско, К.Г. Городенська, В.М. Русанівський. К.: Либідь, 1993. 336 с.
2. Безпояско О.К. Іменні граматичні категорії. К.: Наук. думка, 1991. 171 с.
3. Вихованець І.Р. Теоретична морфологія української мови: Академічна граматики української мови / Іван Вихованець, Катерина Городенська; за ред. чл.-кор. НАН України Івана Вихованця. К.: Пульсари, 2004. 400 с.
4. Вихованець І.Р. Частини мови в семантико-граматичному аспекті. К.: Наук. думка, 1988. 256 с.
5. Горпинич В.О. Морфологія української мови: підручник. К.: Академія, 2004. 336 с.
6. Граматика сучасної української літературної мови. Морфологія / І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська, А. П. Загнітко, С. О. Соколова ; за ред. К. Г. Городенська. Київ : ВД Дмитра Бураго, 2017. 749 с.
7. Загнітко А.П. Теоретична граматики української мови. Морфологія. Синтаксис. Донецьк: ТОВ «ВКФ «БАО», 2011. 992 с.
8. Сучасна українська літературна мова. Морфологія. Синтаксис: підручник / А.К. Мойсієнко, І.М. Арібжанова, В.В. Коломийцева та ін. К.: Знання, 2010. 374 с.
9. Сучасна українська мова: Морфологія : підручник / Л.А. Алексієнко, О.М. Зубань, І.В. Козленко ; за ред. А.К. Мойсієнка. К. : Знання, 2013. 524 с.

6 семестр (Морфологія)

- 1.Безпояско О.К. Граматика української мови. Морфологія: підручник / О.К. Безпояско, К.Г. Городенська, В.М. Русанівський. К.: Либідь, 1993. 336 с.
2. Безпояско О.К. Іменні граматичні категорії. К.: Наук. думка, 1991. 171 с.
3. Вихованець І.Р. Теоретична морфологія української мови: Академічна граматики української мови / Іван Вихованець, Катерина Городенська; за ред. чл.-кор. НАН України Івана Вихованця. К.: Пульсари, 2004. 400 с.
4. Вихованець І.Р. Частини мови в семантико-граматичному аспекті. К.: Наук. думка, 1988. 256 с.
5. Горпинич В.О. Морфологія української мови: підручник. К.: Академія, 2004. 336 с.

6. Граматика сучасної української літературної мови. Морфологія / І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська, А. П. Загнітко, С. О. Соколова ; за ред. К. Г. Городенська. Київ : ВД Дмитра Бураго, 2017. 749 с.

7. Загнітко А.П. Теоретична граматики української мови. Морфологія. Синтаксис. Донецьк: ТОВ «ВКФ «БАО», 2011. 992 с.

8. Сучасна українська літературна мова. Морфологія. Синтаксис: підручник / А.К. Мойсієнко, І.М. Арібжанова, В.В. Коломийцева та ін. К.: Знання, 2010. 374 с.

9. Сучасна українська мова: Морфологія : підручник / Л.А. Алексієнко, О.М. Зубань, І.В. Козленко ; за ред. А.К. Мойсієнка. К. : Знання, 2013. 524 с.

7 семестр (Синтаксис. Пунктуація)

1. Вихованець І.Р. Граматика української мови. Синтаксис: Підручник. Київ : Либідь, 1993. 368 с.

2. Євтушина Т.О. Сучасна українська мова. Синтаксис словосполучення і простого ускладненого речення: навч. посібник для студентів пед. вишів III–IV рівнів акредитації. Одеса : Букаєв Вадим Вікторович, 2019. 188 с.

3. Загнітко А., Морозова Г. Синтаксис української мови. Теоретико-прикладний аспект. Brno: Masarykova univerzita, 2013. 224 с.

4. Загнітко А. П. Теоретична граматики сучасної української мови. Морфологія. Синтаксис. Донецьк: БАО, 2011. 991 с.

5. Мариненко І.О. Синтаксис української мови (з правилами пунктуації): Навчальний посібник. Київ, 2021. 279 с.

6. Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови: Підручник. К.: Видав. центр «Академія», 2004. 408 с.

8 семестр (Синтаксис. Пунктуація)

1. Вихованець І.Р. Граматика української мови. Синтаксис: Підручник. Київ : Либідь, 1993. 368 с.

2. Євтушина Т.О. Сучасна українська мова. Синтаксис словосполучення і простого ускладненого речення: навч. посібник для студентів пед. вишів III–IV рівнів акредитації. Одеса : Букаєв Вадим Вікторович, 2019. 188 с.

3. Загнітко А., Морозова Г. Синтаксис української мови. Теоретико-прикладний аспект. Brno: Masarykova univerzita, 2013. 224 с.

4. Загнітко А. П. Теоретична граматики сучасної української мови. Морфологія. Синтаксис. Донецьк: БАО, 2011. 991 с.

5. Мариненко І.О. Синтаксис української мови (з правилами пунктуації): Навчальний посібник. Київ, 2021. 279 с.

6. Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови: Підручник. К.: Видав. центр «Академія», 2004. 408 с.

7.2. Додаткові

1 семестр (Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія)

1. Авксентьев Л. Г. та ін. Фразеологія сучасної української мови. – Харків: Вища школа, 1977.

2. Бойко Н. Експресивна лексика та її лексикографічна інтерпретація // Дивослово. 2000. № 7. С.19 – 23.

3. Бурячок А.А. Формування спільного фонду соціально-політичної лексики східнослов'янських мов. К.: Наукова думка, 1983.

4. Веремійчук І. Словник сільськогосподарської, побутової та ремісничої лексики // Дивослово. 1994. № 4. С.19 – 25.

5. Вокальчук Г. Авторський неологізм в українській поезії ХХ століття (Лексикографічний аспект). Рівне, 2004.

6. Головащук С.І. Перекладні словники і принципи їх укладання. К.: Наукова думка, 1976.
7. Горещкий П.Й. Історія української лексикографії. К.: Вища школа, 1963.
8. Гриценко П.Ю. Ареальне варіювання лексики. К, 1990.
9. Коваль А.П., Коптілов В.В. Крилаті вислови в українській літературній мові. К.: Вища школа, 1975.
10. Лисиченко Л.А. Багатозначність у лексико-семантичній системі: структурний, семантичний, когнітивний аспекти. Харків: Вид. група «Основа», 2008.
11. Масенко Л. Суржик як соціолінгвістичний феномен // Дивослово. 2002. № 3. С.11–13.
12. Передерій Г., Смолянінова Г. Лексика і фразеологія української мови. К.: Вища школа, 1983.
13. Пілецький В. Сучасний український термін (проблеми збереження національно-мовної самобутності) // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. Вип.34. Ч.І. Львів, 2004. С. 428 – 437.
14. Сербенська О. Антисуржик. Л., 1994.
15. Скрипник Л.Г. Фразеологія української мови. К.: Наукова думка, 1973.
16. Стишов О.А. Українська лексика кінця ХХ століття: (На матеріалі мови засобів масової інформації). К.: Пугач, 2005.
17. Ужченко В.Д., Ужченко Д.В. Фразеологія сучасної української мови: Навч. посіб. К.: Знання, 2007.
18. Чабаненко В.А. Стилїстика експресивних засобів української мови. Запоріжжя: ЗДУ, 2002.
19. Юкало В. Структура спеціальної мови і професійного спілкування // Дивослово. 2005. № 12. С.43 – 47.

2 семестр (Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Орфографія. Графіка)

1. Винницький В. М. Українська акцентна система: становлення, розвиток : монографія. Львів : Бібльос, 2002. 578 с.
2. Гуйванюк Н. В. Схеми, таблиці, тести : навчальний посібник / Н. В. Гуйванюк, О. В. Кардашук, О. В. Кульбабська. Львів : Світ, 2005. 304 с.
3. Дудик П. С. Сучасна українська мова: Завдання і вправи : навчальний посібник / П. С. Дудик, В. М. Литовченко. К. : ВЦ «Академія», 2007. 264 с.
4. Ковтюх С. Л. Сучасна українська літературна мова (Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія) : навчально-методичний посібник. Кіровоград, 2014. 291 с.
5. Сучасна українська літературна мова : збірник завдань для лабораторних робіт / Ж. В. Колоїз, Н. М. Малюга, В. В. Явір. К. : Знання, 2006. 356 с.
6. Сучасна українська літературна мова : підручник / А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ та ін. ; за ред. А. П. Грищенка. 2-е вид., перероб. і допов. К. : Вища школа, 1997. 493 с.
7. Плющ М. Я. та ін. Сучасна українська літературна мова: Збірник вправ : навчальний посібник / М. Я. Плющ, О. І. Леута, Н. П. Гальона. К. : Вища школа, 2003. 287 с.

3 семестр (Морфеміка. Дериватологія. Морфонологія)

1. Бондар О.І., Карпенко Ю.О., Микитин-Дружинець М.Л. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія : навчальний посібник. К. : ВЦ «Академія», 2006. 368 с.
2. Гуйванюк Н.В. Схеми, таблиці, тести. Львів : Світ, 2005. 304 с.
3. Дудик П.С. Сучасна українська мова : Завдання і вправи. П.С. Дудик, В.М. Литовченко. К.: ВЦ «Академія», 2007. 264 с.

4. Карпіловська Є.А. Суфіксальна підсистема сучасної літературної української мови : будова та реалізація: монографія. К. : Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України, 1999. 297 с.
5. Клименко Н.Ф., Карпіловська Є.А. Словотвірна морфеміка сучасної української літературної мови : монографія. К. : Наукова думка, 1998. 161 с.
6. Клименко Н.Ф. Основи морфеміки сучасної української мови: монографія. К. : Наукова думка, 1998. 182 с.
7. Лінгвістичний аналіз : Практикум : навчальний посібник / За ред. Г.Р. Передрій. К. : ВЦ «Академія», 2005. 256 с.
8. Плющ М.Я. та ін. Сучасна українська літературна мова: Збірник вправ : навчальний посібник. К. : Вища школа, 2003. 287 с.

4 семестр (Морфологія)

1. Андерш Й.Ф. Особливості адвербіалізації іменників. *Мовознавство*. 1999. № 1. С. 22–29.
2. Бацевич Ф.С. Єдність мовної системи в концепції Є. Куриловича. *Мовознавство*. 1996. № 1. С. 3–7.
3. Вихованець І.Р. Дієслівно-іменниковий тип української мови. *Українська мова*. 2012. № 2. С. 3–11.
4. Вихованець І.Р. Принципи категорійної граматики української мови. *III Міжнародний конгрес україністів. Мовознавство*. Харків, 1996. С. 177–181.
5. Вихованець І.Р. Родовий відмінок на тлі синтаксичної деривації. *Мовознавство*. 1983. № 2. С. 65–71.
6. Городенська К.Г. Морфологізація транспозиційних переходів. *Теоретичні проблеми граматики*. Донецьк: ДонДУ, 1995. С. 51–61.
7. Дубова О.А. Формомодель як морфологічна одиниця-конструкт. *Мовознавство*. 2002. № 1. С. 46–55.
8. Єрмоленко С.С. Деякі питання граматичної семантики у висвітленні О.С. Мельничука. *Мовознавство*. 2001. № 6. С. 43–50.
9. Жовтобрюх М.А. Система частин мови в українській лінгвістичній традиції. *Мовознавство*. 1993. № 3. С. 3–13.
10. Загнітко А.П. Основи еволюції граматичних категорій. *Мовознавство*. 1991. № 5. С. 7–14.
11. Загнітко А.П. Центр і периферія функціональної морфології. *Мовознавство*. 1991. № 2. С. 54–61.
12. Карпенко Ю.О. Ще раз про критерії виділення частин мови. *Мовознавство*. 2001. № 3. С. 76–81.
13. Карпенко Ю.О. Ступені порівняння різних частин мови та їхні функції. *Мовознавство*. 2010. № 2–3. С. 41–49.
14. Ковалик І.І. До питання про поняттєві і мовні категорії. *Мовознавство*. 1987. № 1. С. 15–20.
15. Ковалик І.І. Про лінгвальні категорії, їх властивості й види. *Мовознавство*. 1980. № 5. С. 10–13.
16. Костусяк Н.М. Категорія ступенів порівняння прикметників і прислівників. Луцьк: Вежа, 2002. 179 с.
17. Медведєва Л.М. Слово як сфера взаємодії лексичного і граматичного значень. *Мовознавство*. 1987. № 3. С. 28–34.
18. Мовчун А. Етимологія граматичних термінів. *Дивослово*. 2000. № 7. С. 24–26.
19. Шипнівська О.О. Функціонування міжчастиномовних морфологічних омонімів в українських текстах. *Мовознавство*. 2005. № 6. С. 70–79.
20. Ярошевич І. Становлення і кодифікація української морфологічної термінології. *Українська мова*. 2010. № 3. С. 44–55.

5 семестр (Морфологія)

1. Арполенко Г.П. Числівник української мови / Г.П. Арполенко, К.Г. Городенська, Г.Х. Щербатюк . К.: Наук. думка, 1980. 242 с.
2. Барчук В. Формальна і функціонально-семантична співвіднесеність категорій часу та способу. *Українська мова*. 2011. № 4. С.77–84.
3. Бацевич Ф. Прагматика загального дейксису (на матеріалі часток сучасної української мови). *Українська мова*. 2010. № 2. С. 15–25.
4. Бацевич Ф.С. Функціональна типологія прихованих семантичних категорій дієслівної дії. *Мовознавство*. 1990. № 5. С. 46–51.
5. Вихованець І.Р. Морфологічні категорії? Словотвірні? Чи граматичні між рівневі? *Актуальні проблеми українського словотвору* / за ред. В. Грещука. Івано-Франківськ: Плай, 2002. С. 13–18.
6. Гомонай Р. Префікси на позначення недостатнього ступеня прояву ознаки в історії української мови і їх сучасний статус. *Українська мова*. 2009. № 1. С. 97–104.
7. Городенська К.Г. Видові протиставлення в системі сучасних дієслів. *Слово. Стиль. Норма*: зб. наук. праць. К., 2002. С. 118– 121.
8. Городенська К.Г. Онтологічні параметри граматичних категорій способу та часу. *Мовознавство*. 1997. № 1. С.39–42.
9. Даниленко А.І. Наскільки український синтетичний майбутній час є синтетичним. *Мовознавство*. 2010. № 4– 5. С. 113–122.
10. Жовтобрюх М.А. Займенник у системі частин мови. *Мовознавство*. 1994. № 6. С. 18–22.
11. Загнітко А. Аналітизм у системі дієслівних категорій. *Мовознавство*. 1993. № 1. С. 25–33.
12. Загнітко А. Взаємодія іменних і дієслівних категорій. *Мовознавство*. 1992. № 5. С. 19–29.
13. Загнітко А.П. Категорія стану в системі граматичних категорій дієслова. *Українське мовознавство*. К.: Вища школа, 1990. – Вип. 17. – С. 77-84.
14. Задорожний В.Б. Видоутворення як причина акцентних змін у системі дієслова в українській мові. *Мовознавство*. 2002. № 4–5. С. 12– 21.
15. Зінченко С.В. Вчення про ступені порівняння в граматичних працях другої половини ХІХ ст. *Мовознавство*. 2000. № 2 –3. С. 41–45.
16. Іваницька Н.Л. Службові частини мови. *Українська мова і література в школі*. 1991. № 8. С. 22–27.
17. Калько М. Аспектуальні класи українського дієслова на тлі класів З.Вендлера. *Українська мова*. 2009. №3. С.17–27.
18. Карпенко Ю.О. Ще раз про критерії виділення частин мови. *Мовознавство*. 2001. № 3. С. 76–81.
19. Карпенко Ю.О. Ступені порівняння різних частин мови та їхні функції. *Мовознавство*. 2010. № 2–3. С. 41–49.
20. Костусяк Н.М. Категорія ступенів порівняння прикметників і прислівників Луцьк: Вежа, 2002. 179 с.
21. Кушлик О.П. Комплексне визначення частиномовного статусу „перехідних” одиниць. *Мовознавство*. 1997. № 4–5. С. 45–48.
22. Леута О.І. Синтаксичні структури з дієсловами стану. *Українська мова і література в школі*. 1988. № 10. С. 54–61.
23. Лукінова Т.Б. До реконструкції праслов'янської системи квантитативних утворень. *Мовознавство*. 2000. № 4–5. С. 15–25.
24. Лукінова Т.Б. Числівники в слов'янських мовах (порівняльно-історичний нарис). К.: Наук. думка, 2000. 370 с.

25. Масицька Т.Є. Граматична структура дієслівної валентності. Луцьк: Волинськ. держ. ун-т, 1998. 206 с.
26. Мединська Н. Специфіка аспектуального значення дієслів багатократно-дистрибутивної та розподільної дії. *Українська мова*. 2012. № 1. С. 32–39.
27. Мельник І. Відприкметникова дієслівна морфологічна транспозиція. *Українська мова*. 2012. № 2. С. 11–24.
28. Мельник Ю. Давноминулий час: проблема та гіпотези. *Мовознавство*. 1996. № 1. С. 30–33.
28. Ожоган В. Займенникові слова у граматичній структурі сучасної української мови. К., 1997. 230 с.
30. Ожоган В.М. Категорія числа займенникових іменників. *Мовознавство*. 1996. № 2–3. С. 55–60.
31. Ожоган В. Особливості функціонування особового займенникового слова ми. *Дивослово*. 1996. № 4–5. С. 13–14.
32. Передрій Г. Дієслово. *Дивослово*. 1994. № 4. С. 43–48.
33. Примушко Н. Морфологія інфінітива з основами на гортанний і задньоязиковий за пам'ятками староукраїнської мови. *Українська мова*. 2009. № 2. С. 21–25.
34. Прокопенко І.М. Значеннєві характеристики міжчастиномовних дієслів. *Мовознавство*. 2004. № 2–3. С. 61–66.
35. Рискаль Н.М. Синтагматичні зв'язки і парадигматичні відношення слів категорії. *Мовознавство*. 1993. № 4. С. 53–57.
36. Романюк О. Типологія української дієслівної словозміни: регулярність та унікальність. *Українська мова*. 2012. № 4. С. 41–55.
37. Русанівський В.М. Дієслово – рух, дія, образ. К.: Рад. школа, 1977. 96 с.
38. Русанівський В.М. Структура українського дієслова. К.: Наук. думка, 1971.
39. Сигеда П.І. Морфологічна парадигматика і дієслівна парадигма в сучасній українській літературній мові. *Мовознавство*. 1992. № 3. С. 23–27.
40. Сидоренко В.С. Вивчення способів дієслова. *Українська мова і література в школі*. 1985. № 3. С. 32–38.
41. Симоненкова Л. Числівник. *Дивослово*. 1994. № 7. С. 37–39.
42. Симонова К. Граматичні категорії дієслова: основні підходи до вивчення. *Українська мова*. 2012. № 2. С. 34–45.
43. Синиця І.А. Авторизуюча функція займенників у науково-гуманітарних текстах другої половини ХІХ ст. *Мовознавство*. 2005. № 2. С. 51–58.
44. Сич В. Заперечні займенники. *Українська мова і література в школі*. 1980. № 3. С. 24–31.
45. Сич В.Ф. Перехід у займенники слів інших частин мови. *Українська мова і література в школі*. 1984. № 10. С. 28–33.
46. Сич В. Присвійні займенники. *Українська мова і література в школі*. 1982. № 2. С. 39–44.
47. Склярєнко В.Г. З історії акцентуації іменників при числівниках два (дві), три, чотири в українській мові. *Мовознавство*. 1983. № 1. С. 60–68.
48. Слинько І.І. Сполучник чи сполучне слово? *Українська мова і література в школі*. 1984. № 4. С. 31–36.
49. Соколова С.О. Аспектуально-фазова система українського дієслова у функціональному аспекті. *Мовознавство*. 1994. № 6. С. 29–34.
50. Соколова С.О. Час та його відображення в граматичних категоріях дієслова. *Мовознавство*. 1995. № 4–5. С. 11–17.
51. Сорокін С.В. Категорія родів дії в українській мові та способи її відтворення турецькою мовою: зіставно-типологічне дослідження. *Мовознавство*. 2009. № 2. С. 79–92.

52. Сухомел М.О. Вивчення перехідних і неперехідних дієслів. *Українська мова і література в школі*. 1982. № 2. С. 56–62.
53. Тараненко О.О. Дієслово в контексті сучасних тенденцій до перегляду нормативних засад української літературної мови. *Мовознавство*. 2006. № 2–3. С. 55–77.
54. Терехова С.І. Типологія вказівних особових репрезентацій. *Мовознавство*. 2007. № 2. С. 49–58.
55. Терехова С.І. Типологія дейксису. *Мовознавство*. 2004. № 2–3. С. 48–55.
56. Труб В. Про обмеження на варіативність виду дієслівних форм та деякі функції видового протиставлення. *Українська мова*. 2012. № 1. С. 18–32.
57. Циганенко Г.П. Категорія особи і суб'єктність дієслова. *Мовознавство*. 1994. № 4–5. С. 40–45.
58. Чубань Т.В. Особливості префіксального вираження видових відмінностей у системі двовидових дієслів. *Мовознавство*. 1996. № 2–3. С. 60–64.
59. Шевчук О.С. Стилiстичне вживання часових форм дієслова. *Українська мова і література в школі*. 1974. № 1. С. 28–31.
60. Шелехова Г. Займенник. *Дивослово*. 1995. № 9. С. 24–28.

6 семестр (Морфологія)

1. Бабій І.М. Службові слова в сучасній українській мові. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. 96 с.
2. Білоусенко П.І. Прислівники часу в сучасній українській мові. *Українська мова і література в школі*. 1982. № 7. С. 43–46.
3. Болдох О.В. Морфолого-синтаксичні особливості прислівників. *Мовознавство*. 1994. № 6. С. 34–39.
4. Бугаков О.В. Аналіз граматичної омонімії прийменників у мові й у тексті. *Мовознавство*. 2004. № 5–6. С. 87–98.
5. Бугаков О.В. Зони прийменникових зв'язків у синтаксичній структурі речення. *Мовознавство*. 2005. № 5. С. 75–88.
6. Вербовий М.В. Прислівники із суфіксами –ма, -ми, -мо в історії української мови. *Мовознавство*. 1993. № 4. С. 42–47.
7. Весельська Г. Нові явища у функціонально-стилістичному вживанні протиставних сполучників в українській літературній мові кінця ХХ – початку ХХІ століть. *Українська мова*. 2011. № 1. С. 36–44.
8. Гальона Н.П. Функції модальних часток. *Українська мова і література в школі*. 1990. № 11. С. 23–34.
9. Гнатюк Г.М. Дієприкметник в сучасній українській літературній мові К.: Наук. думка, 1982. 248 с.
10. Голосовська Г. Активні дієприкметники в українській літературній мові: уживати чи ні? *Українська мова*. 2011. № 4. С. 63–69.
11. Голосовська Г. Неповнозначні частини мови у функціональному аспекті. *Українська мова*. 2012. № 1. С. 96–101.
12. Жежеря М.А. Ступені порівняння прислівників. *Українська мова і література в школі*. 1970. № 3. С. 63–67.
13. Іваницька Н.Л. Службові частини мови. *Українська мова і література в школі*. 1991. № 8. С. 22–27.
14. Кучеренко І.К. Граматична характеристика дієприкметника і його місце в системі частин мови. *Мовознавство*. 1967. № 4. С. 12–20.
15. Кучеренко І.К. Лексичне значення прийменника. *Мовознавство*. 1973. № 3. С. 14–19.
16. Лаврінець О. З історії вивчення предикативних форм на –но, -то в українській мові. *Українська мова*. 2012. № 2. С. 45–58.

17. Лучик А.А. Лексична семантика прийменникових еквівалентів слова української. *Мовознавство*. 2003. № 5. С. 43–50.
18. Мельничук О.С. Історичний розвиток функцій і складу прийменників в українській мові. *Слов'янське мовознавство*. 1961. Вип. 3. С. 124–194.
19. Муқан Г.М. Морфологічна будова і способи творення прислівників. *Українська мова і література в школі*. 1983. № 10. С. 33–38.
20. Передрій Г. Дієприкметник. *Українська мова і література в школі*. 1993. № 11. С. 33–36.
21. Покидько О.М. Інтонаційна функція підсилювально-видільних часток в українській мові. *Мовознавство*. 1991. № 1. С. 33–38.
22. Пономаренко С. Акцентні відмінності активних дієприкметників теперішнього та минулого часів у львівському виданні Апостола 1574 р. порівняно з московським виданням 1564 р. *Українська мова*. 2011. № 4. С. 40–54.
23. Пугач В. Історія формування та функціонування предикативних форм на -но, -то в українській мові. К., 1996.
24. Сімович В. Українське „що” /схо. *Мовознавство*. 1990. № 5. С. 67–72.
25. Скляренко В.Г. З історії акцентуації дієприкметників української мови. *Мовознавство*. 1991. № 5. С. 14–19.
26. Слинько І.І. Сполучник чи сполучне слово? *Українська мова і література в школі*. 1984. № 4. С. 31–36.
27. Тішечкіна К. З історії акцентуації дієприслівників на -ши, -вши. *Українська мова*. 2010. № 2. С. 25–33.
28. Тішечкіна К. З історії акцентуації дієприслівників, утворених від дієслів на -ати, -є/-е. *Українська мова*. 2009. № 1. С. 87–97.
29. Халчанська О.В. Синонімічні прийменникові конструкції причини. *Українська мова і література в школі*. 1986. № 1. С. 60–62.

7 семестр (Синтаксис. Пунктуація)

1. Вихованець І. Р. Семантико-синтаксична структура речення : [монографія] / І.Р. Вихованець, К.Г. Городенська, В.М. Русанівський. К. : Наукова думка, 1983. 219 с.
2. Глазова А. П. Українська пунктуація : [навч. пос.] / А. П. Глазова. Х. : Ранок, 2004. 252 с.
3. Гуйванюк Н. В. Формально-семантичні співвідношення в системі синтаксичних одиниць : [монографія] / Н. В. Гуйванюк. Чернівці : Рута, 1999. 336 с.
4. Дудик П. С. Із синтаксису простого речення : Синтаксис. Речення. Класифікація речень. Односкладні речення. Неповні речення. Еквіваленти речення : [навч. пос.] / П.С. Дудик. Вінниця : б/в, 2002. 194 с.
5. Дудик П. С. Просте ускладнене речення : [навч. пос.] / П.С. Дудик. – Вінниця : б/в, 2002. 171 с.
6. Єрмоленко С. Я. Синтаксис і стилістична семантика : [монографія] / С. Я. Єрмоленко. К. : Наук. думка, 1982. 209 с.
7. Загнітко А. П. Теоретична граматики української мови : Синтаксис : [монографія] / А. П. Загнітко. Донецьк : Вид-во ДонДУ, 2001 464 с.
8. Іваницька Н. Л. Двоскладне речення в українській мові : [монографія] / Н. Л. Іваницька. К. : Вища шк., 1986. 168 с.
9. Іваницька Н. Л. Синтаксис простого речення : Складні випадки аналізу : [навч. пос.] / Н. Л. Іваницька. К. : Вища шк., 1989. 64 с.
10. Кадомцева Л. О. Українська мова : Синтаксис простого речення : [навч. пос.] / Л. О. Кадомцева. К. : Вища шк., 1985. 127 с.
11. Слинько І. І. Синтаксис сучасної української мови : Проблемні питання : [навч. пос.] / І. І. Слинько, Н. В. Гуйванюк, М. Ф. Кобилянська. К. : Вища шк., 1994. 670 с.

12. Яцимірська М. Т. Сучасна українська мова : Пунктуація : [навч. пос.] / М. Т. Яцимірська. Львів : Вид-во ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. 286 с.

8 семестр (Синтаксис. Пунктуація)

1. Вихованець І. Р. Семантико-синтаксична структура речення : [монографія] / І.Р. Вихованець, К.Г. Городенська, В.М. Русанівський. К. : Наукова думка, 1983. 219 с.

2. Глазова А. П. Українська пунктуація : [навч. пос.] / А. П. Глазова. Х. : Ранок, 2004. 252 с.

3. Гуйванюк Н. В. Складні ускладнені речення : Теоретично-практичний блок : [навч. пос.] / Н. В. Гуйванюк, О. В. Кульбабська. Чернівці : Рута, 2003. 145 с.

4. Гуйванюк Н. В. Формально-семантичні співвідношення в системі синтаксичних одиниць : [монографія] / Н. В. Гуйванюк. Чернівці : Рута, 1999. 336 с.

5. Дудик П. С. Із синтаксису простого речення : Синтаксис. Речення. Класифікація речень. Односкладні речення. Неповні речення. Еквіваленти речення : [навч. пос.] / П.С. Дудик. Вінниця : б/в, 2002. 194 с.

6. Дудик П. С. Просте ускладнене речення : [навч. пос.] / П.С. Дудик. – Вінниця : б/в, 2002. 171 с.

7. Єрмоленко С. Я. Синтаксис і стилістична семантика : [монографія] / С. Я. Єрмоленко. К. : Наук. думка, 1982. 209 с.

8. Загнітко А. П. Теоретична граматика української мови : Синтаксис : [монографія] / А. П. Загнітко. Донецьк : Вид-во ДонДУ, 2001. 464 с.

9. Іваницька Н. Л. Двоскладне речення в українській мові : [монографія] / Н. Л. Іваницька. К. : Вища шк., 1986. 168 с.

10. Іваницька Н. Л. Синтаксис простого речення : Складні випадки аналізу : [навч. пос.] / Н. Л. Іваницька. К. : Вища шк., 1989. 64 с.

11. Кадомцева Л. О. Українська мова : Синтаксис простого речення : [навч. пос.] / Л. О. Кадомцева. К. : Вища шк., 1985. 127 с.

12. Слинько І. І. Синтаксис сучасної української мови : Проблемні питання : [навч. пос.] / І. І. Слинько, Н. В. Гуйванюк, М. Ф. Кобилянська. К. : Вища шк., 1994. 670 с.

13. Яцимірська М. Т. Сучасна українська мова : Пунктуація : [навч. пос.] / М. Т. Яцимірська. Львів : Вид-во ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. 286 с.

7.3. Довідкові

1 семестр (Лексикологія. Фразеологія)

1. Батюк Н.О. Фразеологічний словник. К.: Рад. школа, 1966.

2. Грінченко Б. Словарь української мови: У 4 т. К., 1907–1909.

3. Гринчишин П.Г., Сербенська О.А. Словник паронімів української мови. К.: Рад. школа, 1967.

4. Гринчишин Д.Г., Сербенська О.А. Словник паронімів української мови. К.: Освіта, 2008.

5. Демська О.М., Кульчицький І.М. Словник омонімів української мови. Львів: Фенікс, 1996.

6. Деркач П.М. Короткий словник синонімів української мови. К.: Рад. школа, 1960.

7. Етимологічний словник української мови: В 7 т. – Т. 1-4. К.: Наукова думка, 1982-2003.

8. Короткий тлумачний словник української мови / Укл. Д.Г.Гринчишин. К.: Рад. школа, 1978.

9. Новий тлумачний словник української мови: В 4 т. К.: Аконті, 1998.

10. Олійник І.С., Сидоренко М.М. Українсько-російський і російсько-український фразеологічний тлумачний словник. К.: Рад. школа, 1991.

11. Орфографічний словник української мови. К.: Довіра, 1994.

12. Полюга Л.М. Словник антонімів. К.: Рад. школа, 1987.
13. Полюга Л.М. Словник антонімів української мови / За ред. П.С.Паламарчука. 2-е вид., доп. і випр. К.: Довіра, 2001.
14. Полюга Л.М. Словник синонімів української мови. К.: Довіра, 2001.
15. Русско-украинский словарь: В 3 т. К.: Наукова думка, 1987.
16. Словник іншомовних слів / За ред. О.С.Мельничука. К.: Головна редакція УРЕ, 1974.
17. Словник лінгвістичних термінів / Укл. Д.І.Ганич, І.С.Олійник. К.: Вища школа, 1985.
18. Словник труднощів української мови / За ред. С.Я.Єрмоленко. К.: Вища школа, 1989.
19. Словник українських ідіом / Укл. Г.М.Удовиченко. К.: Рад. письменник, 1968.
20. Словник української мови: В 11 т. К.: Наукова думка, 1970-1980.
21. Сучасний словник-мінімум іншомовних слів. К.: Довіра, 2002.
22. Удовиченко Г.М. Фразеологічний словник української мови: У 2 т. К.: Наукова думка, 1984.
23. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / За ред. С.Я.Єрмоленко. К.: Довіра, 2001.
24. Український правопис. 4-е вид., випр. й доп. К.: Наукова думка, 1993.
25. Українсько-російський словник / Під ред. Л.С.Паламарчука, Л.Г.Скрипник. 6-е вид. К.: Головна редакція УРЕ, 1986.
26. Фразеологічний словник української мови: У 2 кн. К.: Наукова думка, 1993.

2 семестр (Фонетика. Фонологія. Орфоєпія. Орфографія. Графіка)

1. Вакарюк Л.О. Український словотвір у термінах : словник-довідник. Тернопіль: Джура, 260 с.
2. Єрмоленко С.Я., Бибик С.П., Тодор О.Г. Українська мова : короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів. К. : Либідь, 2001. 224 с.
3. Загнітко А. Словник сучасної лінгвістики : поняття і терміни : у 4 т. Донецьк : ДонНУ, 2012. Т. 1. 402 с. ; Т. 2. 350 с. ; Т. 3. 426 с. ; Т. 4. 388 с.
4. Орфоєпічний словник української мови: У 2 т. / Уклад.: М.М. Пешак та ін. К.: Довіра, 2001. Т.1. 955 с.; К.: Довіра, 2003. Т.2. 1007 с. (Словники України).
5. Орфоєпічний словник / Уклад.: М.І. Погрібний. К., 1984. 629 с.
6. Українська літературна вимова і наголос / Уклад.: І.Р. Вихованець та ін. К.: Наукова думка, 1973. 724 с.
7. Шевченко Л.Ю., Різун В.В., Лисенко Ю.В., Пономарів О.Д. Сучасна українська літературна мова: Довідник / Л.Ю. Шевченко, В.В. Різун, Ю.В. Лисенко, О.Д. Пономарів. К.: Либідь, 1993. 336 с.

3 семестр (Морфеміка. Дериватологія. Морфонологія)

1. Вакарюк Л.О. Український словотвір у термінах : словник-довідник. Тернопіль: Джура, 260 с.
2. Єрмоленко С.Я., Бибик С.П., Тодор О.Г. Українська мова : короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів. К. : Либідь, 2001. 224 с.
3. Загнітко А. Словник сучасної лінгвістики : поняття і терміни : у 4 т. Донецьк : ДонНУ, 2012. Т. 1. 402 с. ; Т. 2. 350 с. ; Т. 3. 426 с. ; Т. 4. 388 с.
4. Карпіловська Є.А. Кореневий гніздовий словник української мови : Гнізда слів з вершинами – омографічними коренями. К. : Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 2002. 912 с.
5. Полюга Л.М. Словник українських морфем. Львів : Світ, 2001. 448 с.
6. Сікорська З.С. Українсько-російський словотворчий словник. К. : Освіта, 1995. 255 с.

7. Українська мова: Енциклопедія. Редкол.: Русанівський В. М. (співголова), Тараненко О. О. (співголова), Зяблик М. П. та ін. 2-ге вид., випр. і доп. К.: Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с.

4 семестр (Морфологія)

1. Єрмоленко С.Я., Бибик С.П., Тодор О.Г. Українська мова : короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів. К. : Либідь, 2001. 224 с.

2. Загнітко А. Словник сучасної лінгвістики : поняття і терміни : у 4 т. Донецьк : ДонНУ, 2012. Т. 1. 402 с. ; Т. 2. 350 с. ; Т. 3. 426 с. ; Т. 4. 388 с.

3. Українська мова: Енциклопедія. Редкол.: Русанівський В. М. (співголова), Тараненко О. О. (співголова), Зяблик М. П. та ін. 2-ге вид., випр. і доп. К.: Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с.

5 семестр (Морфологія)

1. Єрмоленко С.Я., Бибик С.П., Тодор О.Г. Українська мова : короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів. К. : Либідь, 2001. 224 с.

2. Загнітко А. Словник сучасної лінгвістики : поняття і терміни : у 4 т. Донецьк : ДонНУ, 2012. Т. 1. 402 с. ; Т. 2. 350 с. ; Т. 3. 426 с. ; Т. 4. 388 с.

3. Українська мова: Енциклопедія. Редкол.: Русанівський В. М. (співголова), Тараненко О. О. (співголова), Зяблик М. П. та ін. 2-ге вид., випр. і доп. К.: Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с.

6 семестр (Морфологія)

1. Єрмоленко С.Я., Бибик С.П., Тодор О.Г. Українська мова : короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів. К. : Либідь, 2001. 224 с.

2. Загнітко А. Словник сучасної лінгвістики : поняття і терміни : у 4 т. Донецьк : ДонНУ, 2012. Т. 1. 402 с. ; Т. 2. 350 с. ; Т. 3. 426 с. ; Т. 4. 388 с.

3. Українська мова: Енциклопедія. Редкол.: Русанівський В. М. (співголова), Тараненко О. О. (співголова), Зяблик М. П. та ін. 2-ге вид., випр. і доп. К.: Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с.

7 семестр (Синтаксис. Пунктуація)

1. Єрмоленко С.Я., Бибик С.П., Тодор О.Г. Українська мова : короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів. К. : Либідь, 2001. 224 с.

2. Загнітко А. Словник сучасної лінгвістики : поняття і терміни : у 4 т. Донецьк : ДонНУ, 2012. Т. 1. 402 с. ; Т. 2. 350 с. ; Т. 3. 426 с. ; Т. 4. 388 с.

3. Українська мова: Енциклопедія. Редкол.: Русанівський В. М. (співголова), Тараненко О. О. (співголова), Зяблик М. П. та ін. 2-ге вид., випр. і доп. К.: Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с.

8 семестр (Синтаксис. Пунктуація)

1. Єрмоленко С.Я., Бибик С.П., Тодор О.Г. Українська мова : короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів. К. : Либідь, 2001. 224 с.

2. Загнітко А. Словник сучасної лінгвістики : поняття і терміни : у 4 т. Донецьк : ДонНУ, 2012. Т. 1. 402 с. ; Т. 2. 350 с. ; Т. 3. 426 с. ; Т. 4. 388 с.

3. Українська мова: Енциклопедія. Редкол.: Русанівський В. М. (співголова), Тараненко О. О. (співголова), Зяблик М. П. та ін. 2-ге вид., випр. і доп. К.: Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с.